

6. ALLMÄNNA INTRESSEN

Med ett allmänt intresse menas ett intresse som inte är knutet till en privat fastighet eller verksamhet och som det finns ett allmänt intresse för kommunen och dess invånare att bevara, skydda och/eller utveckla.

För större delen av kommunens yta kan den nuvarande markanvändningen bestå utan andra hänsynstaganden än vad som framgår av bestämmelser i lagstiftningen. Enligt Miljöbalken (MB) ska områden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploatering eller andra ingrepp i miljön (s.k. stora opåverkade områden) skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka området karaktär.

Huvuddelen av marken i kommunen används för jord- och skogsbruk. Annan markanvändning är tätortsbebyggelse, industriverksamhet, fritidsverksamhet, kommunikationsleder, täktverksamhet, upplag m.m. Förändringar i markutnyttjandet redovisas i fördjupade översiktsplaner och regleras genom detaljplaner eller områdesbestämmelser.

Generella riktlinjer

- Vid lokalisering och utformning av ny bebyggelse och andra anläggningar bör hänsyn tas till pågående markanvändning, så att inverkan på denna blir så liten som möjligt.
- I några områden med särskilt starka bevarandebestämmelser bör aktiva insatser övervägas för att säkerställa intressena. Insatserna avgörs i varje enskilt fall men kan vara t.ex. inrättande av naturreservat eller naturvårdsområde, upprättande av områdesbestämmelser eller fördjupade översiktsplaner.

6.1. Värdefulla naturområden och biologisk mångfald

Övergripande mål i Vision 2010:

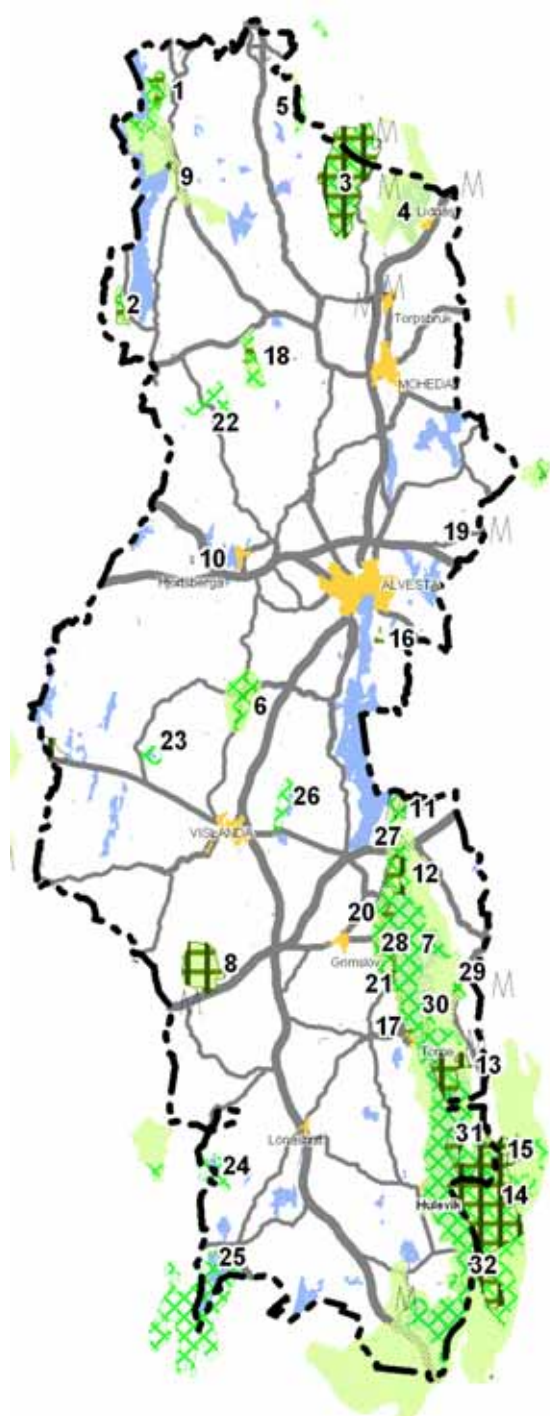
"Att lyfta fram, skydda och bevara värdefulla natur- och kulturmiljöer, där bebyggelse och markanvändning anpassas till den omgivande miljön med bevarandeariktning som grund."

Bestämmelser om hur värdefull natur kan skyddas fanns tidigare i naturvårdslagen, men sedan 1999 finns de i miljöbalken (MB). Det finns olika sätt att skydda värdefull natur. Syftet är ofta att bevara den biologiska mångfalden, men skyddet kan också vara inriktat på att upprätthålla möjligheter till rekreation och friluftsliv.

I Alvesta kommun finns ett flertal utpekade värdefulla naturområden. (Se även kartbilaga 1)

Nr	Område	Riksintressen för naturvård	Naturreservat	Natura 2000	Värdefulla naturmiljöer klass 1
1.	Lyåsa-Strömhult-Bankeån	X		X (Lyåsa-Spekelid)	X (Lyåsa-Spekelid, Strömhult)
2.	Brotorpabäckområdet	X		X	X
3.	Fiolenområdet	X	X	X	X (Åkhultmyren och Fiolen)
4.	Stråken	X			
5.	Kopparåsmynnen	X			X
6.	Blädingeås	X			X
7.	Åsnenområdet	X	X (delar)	X (delar)	X (delar)
8.	Taglamyren	X	X	X	
9.	Förebergsåsen		X		
10.	Sjöatorp		X		
11.	Osby offerlund		X		X
12.	Husebymaden	(ingår i område 7)	X	X	X
13.	Agnäs	(ingår i område 7)	X	X	X (Agnäs udde)
14.	Västra Åsnens övärld	(ingår i område 7)	X	X	X
15.	Bjurkärr	(ingår i område 7)	X		X
16.	Engaholm			X	
17.	Torne (bokskog)	(ingår i område 7)		X	X
18.	Hakatorp	X		X	X (Mosshult, Hakatorp, Härlatorp)
19.	Humlaryd			X	
20.	Tärningsö	(ingår i område 7)		X	X
21.	Strandäng vid Skatelövsfjorden	(ingår i område 7)		X	X
22.	Mäxarp, Mäxarpasjöarna				X
23.	Mörhultsjön				X
24.	Elen				X
25.	Femlingen				X
26.	Åsområde väster om Mellansjön				X
27.	Område mellan Salen och Huseby bruk	(ingår i område 7)			X
28.	Skatelöv – Torne	(ingår i område 7)			X
29.	Vrankunge	(ingår i område 7)			X
30.	Lövskog vid Silkesnäs	(ingår i område 7)			X
31.	Julöarna	(ingår i område 7)			X
32.	Ulvåsen	(ingår i område 7)			X

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN
2008-06-03

1. Lyåsa-Strömhult-Bankeån
2. Broatorpabäckområdet
3. Fiolenområdet
4. Stråken
5. Kopparåsmyren
6. Blädingeås
7. Åsnenområdet
8. Taglamyren
9. Förebergsåsen
10. Sjöatorp
11. Osby offerlund
12. Husebymaden
13. Agnäs
14. Västra Åsnens övärld
15. Bjurkärr
16. Engaholm
17. Torne bokskog
18. Hakatorp
19. Humlaryd
20. Tärningsö
21. Strandäng vid Skatelövsfjorden
22. Mäxarp, Mäxarpasjöarna
23. Mörhultasjön
24. Elen
25. Femlingen
26. Åsområde väster om Mellansjön
27. Område mellan Salen och Huseby bruk
28. Skatelöv – Torne
29. Vrankunge
30. Lövskog Silkesnäs
31. Julöarna
32. Ulvåsen

- Riksintresse för naturvård
- Naturreservat
- Natura 2000
- Naturvårdsprogrammet Klass 1
- Naturminne

Riksintressen för naturvården: I Alvesta kommun finns nio områden av riksintresse för naturvården (redovisas särskilt i avsnitt 6.16). Åsnenområdet i dess helhet, liksom Mörrumsåns vattenområde med tillhörande käll- och biflöden, regleras med särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten enligt MB kap. 4.

Sex av de nio riksintresseområdena är helt eller delvis naturreservat och/eller utgör Natura 2000-områden. Kommunen har ansvar för att riksintressenas värden inte skadas.

Inom Åsnenområdet föreslås Västra Åsnens övärld utredas för nationalpark (se 6.16.1).

Natura 2000 är ett nätverk av skyddsvärda områden i EU. Syftet är att bevara den biologiska mångfalden inom gemenskapen genom att alla medlemsländer tar ansvar för att säkra sin del av det gemensamma arv som naturen är. Urval och godkännande av Natura 2000-områden utgår från två EG-direktiv; fågel- respektive habitatdirektivet. Medlemsländerna ska bl.a. utse särskilda skyddsområden för fåglar, andra artgrupper samt för naturtyper.

Fågeldirektivet berör totalt 200 fågelarter som förekommer i EU:s medlemsländer (varav 66 i Sverige). Varje medlemsland ska

- vidta åtgärder som är nödvändiga för att bibehålla fågelarter i livskraftiga populationer,
- vidta särskilda åtgärder för i direktivet listade fågelarter, bl.a. ska särskilda skyddsområden pekas ut och/eller återställas.

Habitatdirektivet handlar om naturtyper samt andra artgrupper än fåglar. Totalt listas över 170 naturtyper, varav 88 finns i Sverige. Varje medlemsland ska

- föreslå områden av gemenskapsintresse med dels berörda naturtyper, dels arter som nämns i direktivet, samt
- se till att nödvändiga åtgärder vidtas i områdena för att bevara arternas livsmiljöer.

Medlemsländerna måste se till att nödvändiga bevarandeåtgärder vidtas i Natura 2000-områdena. I Sverige kommer de flesta Natura 2000-områdena att vara skyddade med stöd av MB och alla är klassade som riksintresse. För verksamheter och åtgärder inom eller i anslutning till Natura 2000-områden gäller, att det krävs tillstånd från Länsstyrelsen för ingrepp "som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område". Syftet är att områdenas höga värden inte får förstöras.

I Sverige finns nära 4.100 Natura 2000-områden, varav 13 i Alvesta kommun. Samtliga 13 har bevarandeplaner upprättade av Länsstyrelsen.

Naturreservat är ett mark- eller vattenområde som av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som reservat. Reservaten gäller för all framtid. Syftet kan vara att

- bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter,
- tillgodose behov av områden för friluftslivet,
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter.

När ett naturreservat bildas ska skälen till beslutet anges samt vilka inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområdena som reservatet för med sig. Bebyggelse och naturreservat ska kunna samexistera och ligga jämsides med varandra.

I Alvesta kommun finns idag nio naturreservat samt det interimistiska reservatet Kroksnäs. För skydd, skötsel och tillsyn av reservat svarar Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsen har tagit fram "Plan för skydd av värdefull natur i Kronobergs län under perioden 2008-2010". Planen omfattar Länsstyrelsens och kommunernas arbete med naturreservat, naturminnen och naturvårdsavtal under perioden 2008-2010. De områden i Alvesta kommun som anges i planen är Vångsnäs mosse (Fiolenområdet), Hakatorp, Broatorpabäck, Spekelid-Lyåsa, Torne bokskog, Silkesnäs, Äskekärret och Kopparåsmyren.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Naturvårdsprogrammet för Kronobergs län från 1989 delar in länets värdefulla naturmiljöerna i tre klasser:

Klass 1 = särskilt stora naturvärden

Klass 2 = mycket stora naturvärden

Klass 3 = stora naturvärden

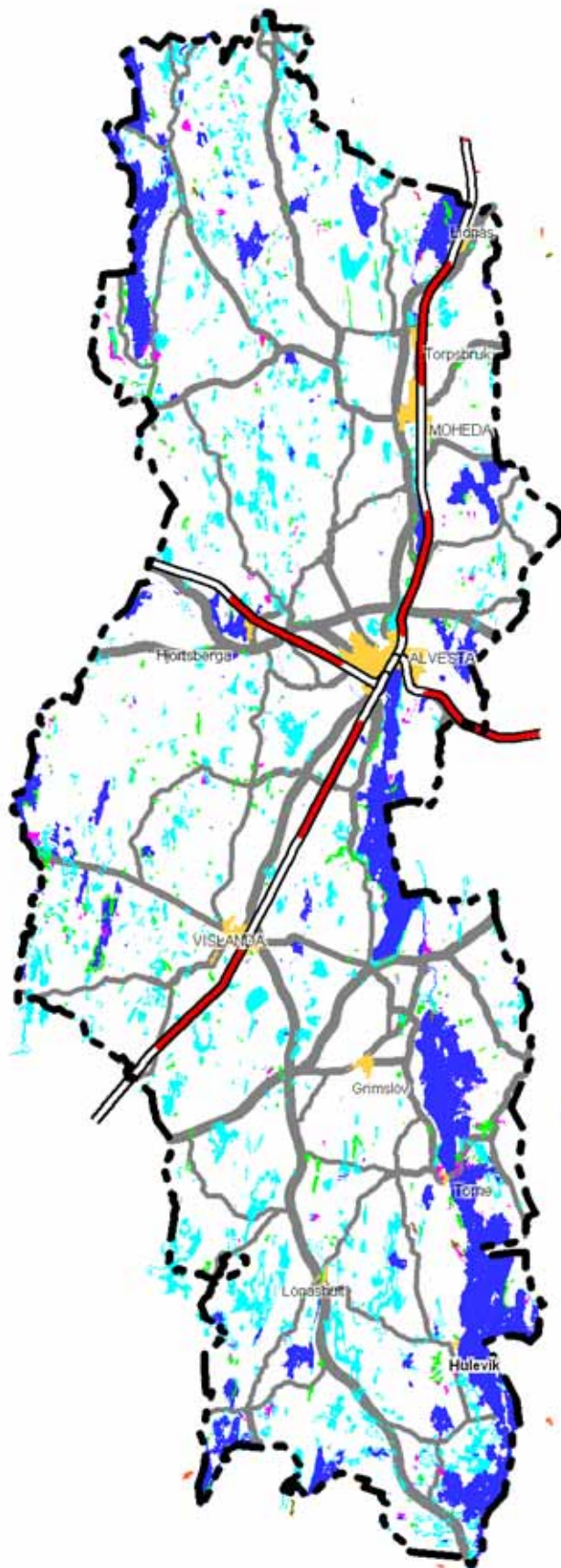
Klass 1 ska inte förväxlas med begreppet riksintresse. Programmet har fler objekt i klass 1 än de som är av riksintresse för naturvården. Kommunen har enligt programmet 109 områden eller delområden som har stora naturvärden. Av dem är 21 av klass 1 och 47 av klass 2.

Länsstyrelsen har sedan 1993 rullande tre-årsplaner för arbetet med områdesskydd (natur- och kulturresevat, biotopskyddsområde, naturminne och naturvårdsavtal). Senaste planen avser åren 2008-2010. Planen utgår från de statliga miljö kvalitetsmålen och beskriver vilka områden Länsstyrelsen och kommunerna avser att prioritera i sitt arbete med att skydda områden med stora natur-, kultur- och friluftsvärden.

Naturminnen: Träd, grupper av träd, flyttblock och andra naturformationer kan på grund av sin skönhet, sin sällsynthet eller sin betydelse för landskapet fredas som naturminne med stöd av MB. I Alvesta kommun finns sju utpekade naturminnen.

	Biotopskydd
	Naturvårdsavtal
	Naturvärde
	Nyckelbiotop
	Sumpskog

Biotopskyddsområde används för att skydda mindre mark- och vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- och växtarter eller på annat sätt är särskilt skyddsvärda. Områdena utgörs ofta av små "öar" i landskapet och är lagskyddade för all framtid. De lämnas ofta för fri utveckling men ibland utförs naturvårdande skötsel. Skogsstyrelsen ansvarar för att identifiera, avgränsa och besluta om biotopskydd på skogsmark. Det är oftast nyckelbiotoper som skyddas. Förutom särskilt beslutade områden med biotopskydd finns det generella biotopskyddet för t.ex. alléer, stenmurar och odlingsrösen i jordbruksmark. Åtgärder som kan skada naturmiljön kräver dispens.

Nyckelbiotoper är enligt Skogsstyrelsens definition "ett skogsområde som från en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö idag har mycket stor betydelse för skogens flora och fauna. Där finns eller kan förväntas finnas rödlistade arter." Nyckelbiotoper har inventerats sedan 1990. Resultatet används för rådgivning och planering av insatser för naturvärden. Nyckelbiotoper har inget formellt skydd, men åtgärder och exploatering som påtagligt skadar naturvärden i nyckelbiotoper ska inte genomföras. Information om och karta med markering av nyckelbiotoper finns på www.skogsstyrelsen.se, under rubriken "Skogens pärlor".

Naturvärden: Under inventeringen av nyckelbiotoper (se föregående stycke) registrerades också andra objekt som har naturvärden utan att nå upp till samma kvalitet som en nyckelbiotop. Resultatet används till rådgivning och planering av insatser för naturvärden. Materialet finns med på Skogsstyrelsens karta med Skogens Pärlor (se ovan).

Sumpskogar: En riksomfattande inventering genomfördes under åren 1990-1998 av fuktiga eller blöta skogar, s.k. sumpskogar. Extra stor hänsyn bör visas vid skogliga åtgärder, så att sumpskogarnas under lång tid anpassade flora och fauna inte störs. I orörd sumpskog bör man normalt inte bedriva skogsbruk utan lämna skogen för fri utveckling. Information om sumpskogar och dess skötsel finns på www.skogsstyrelsen.se.

Naturvårdsavtal är civilrättsliga avtal mellan staten/kommunen och enskild markägare angående naturvården inom ett visst område. Avtalen som gäller viss tid, vanligen 50 år, reglerar hur områden med höga naturvärden ska kunna bevaras, utvecklas eller tillskapas. Markägaren får viss ersättning för den inskränkning i brukandet av marken som avtalet medför.

Ramsardirektivet (från 1971) handlar om bevarande och hållbart utnyttjande av våtmarker. Medlemsländerna förbinder sig att förvalta sina våtmarker väl och ska utse och bevara särskilt värdefulla våtmarker. 1989 upptogs Åsnen som Ramsarområde.

Övrigt: I Länsstyrelsens sammanställning av utredningar, program och annat planeringsunderlag för den kommunala översiktsplaneringen (1999) redovisas objekt/områden som är av bevarandebetydelse för naturvärden, t.ex. sumpskogar, myrar, våtmarker, ängs- och betesmarker, fågelskyddsområden.

Som ett första delmål under miljö kvalitetsmålet *Myllrande våtmarker* har Naturvårdsverket i samråd med Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Riksantikvarieämbetet arbetat fram ett förslag till nationell strategi för bevarande och skötsel av våtmarker inkl. sumpskogar. Revidering av gällande Myrskyddsplan pågår och syftar till att samtliga våtmarksområden i planen ska ha ett långsiktigt skydd senast år 2010. Kopparsmyren ingår i planrevideringen. Taglamyren och Åkhultsmyren är redan skyddade som naturreservat.

Riktlinjer

- Vad gäller kommunens ställningstagande till områden av riksintresse, se avsnitt 6.16. Generellt sett tillåts nybyggnation och lokalisering av verksamheter så länge de inte kommer i konflikt med riksintressets värden. *Exempel* på landskapspåverkande och storskalig exploatering som kan skada riksintresset är större industri-lokaliseringar, storskaligt utnyttjande av naturresurser som grus och torv, stora nya vägar och kraftledningar, större dikningar, stora kalhyggen.
- Aktiva bevarandebetydelsen för naturvärden koncentreras till riksintresseområden eller särskilt värdefulla naturområden (klass 1) enligt naturvårdsprogrammet för Kronobergs län. Skyddsförordnande (naturreservat eller naturvårdsavtal) bör i första hand inrättas för dessa områden. Länsstyrelsens plan för bildande av naturreservat är vägledande. I naturområden klassade som särskilt värdefulla bör naturvärden vara överordnad annan mark- och vattenanvändning. Det är viktigt att skydd av naturområden sker i samråd med berörda markägare, närboende och övriga intressenter.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

- Skyddsförordnande (naturvårdsavtal, biotopskydd eller naturreservat) bör inrättas för Mäxarpasjöarna, Kopparåsmynnen och lövskogen vid Silkesnäs.
- För Lyåsa/Strömhult anses inte något motsatsförhållande finnas mellan natur- och kulturintressena. Intressena ses som jämbördiga.
- För åsområdet väster om Mellansjön och Gottåsa backar bör jord- och skogsbruket utövas med stor naturvårdshänsyn. Vattenproduktionen i området är av prioriterat intresse.
- I Skatelövsfjordens norra del och i Horgefjorden finns fågelskyddsområden. Anläggningar för rörligt friluftsliv bör kunna förläggas i närområdena, under förutsättning att de inte stör fåglarnas häckning.
- Höga naturvärden har stor betydelse för turism och friluftsliv. Många områden med höga naturvärden har även höga kulturvärden. Det är viktigt att i dessa fall se och behandla natur- och kulturvärdena i ett samlat grepp och utnyttja möjligheterna att tillvarata och förstärka värdena genom att låta dem samverka.
- Ett mera småskaligt skogsbruk bör eftersträvas i anslutning till tätbebyggelse. Kommunen ska verka för att det finns lättillgängliga rekreationsområden i anslutning till kommunens tätorter. Nyplantering bör undvikas på öppna marker nära bebyggelse.

6.2. Värdefulla kulturmiljöer och kulturmiljövård

Övergripande mål i Vision 2010:

"Lyfta fram, skydda och bevara värdefulla natur- och kulturmiljöer, där bebyggelse och markanvändning anpassas till den omgivande miljön med bevarandeariktning som grund."

Hur samhällsplaneringen bör eller ska ta hänsyn till kulturminnen och kulturmiljöer regleras främst i miljöbalken, plan- och bygglagen och lagen om kulturminnen m.m. I sistnämnda lag finns grundläggande bestämmelser för skydd av fornlämningar och fornfynd liksom värdefulla byggnader, kyrkliga kulturminnen och vissa kulturföremål. Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen har tillsyn över kulturmiljövården i landet och länet.

Riksintresse för kulturmiljövården: Åtta områden är utpekade som riksintressen för kulturmiljövården (se kartbild till höger). Riksintressena beskrivs närmare i avsnitt 6.16.4.

1. Lyåsa-Strömhult
2. Horda-Ryd
3. Härlöv
4. Borshults by
5. Hjärtanäs-Dansjö-Gåvetorp-Spåningslanda
6. Benestad-Blädinge-Oby-Näs
7. Huseby-Skatelöv
8. Torsås

Kulturhistoriskt särskilt värdefulla områden: I kulturminnesvårdsprogrammet för Kronobergs län och i Alvesta kommuns kulturmiljövårdprogram utpekas ett antal områden av särskilt intresse för kulturmiljövården:

1. Benestad-Blädinge-Oby-Näs	2. Transjö-Sköldstad-Elofstorp
3. Härlöv-Borshult	4. Hjärtanäs-Dansjö-Gåvetorp-Lekaryd-Spåningslanda
5. Mistelås-Villarp	6. Tagel
7. Boatorp-Horda-Ryd	8. Vegby-Lycke-Torp-Torpsbruk
9. Huseby-Skatelöv-Sjöby-Torp	10. Vrankunge
11. Lyåsa-Spekelid-Strömhult	12. Hössjö-Slätthög-Klasentorp
13. Piggaboda	14. Torsås by-Åsen
15. Borshult	16. Kronobergshed-Grännafora
17. Agnaryd	18. Sjuhult-Skyttebol
19. Skog	20. Bästerna
21. Hakatorp-Härlatorp-Mosshult	22. Hässleberg
23. Gyslätt-Väseboda	24. Olofshylte

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Fornminnen: Fornlämningar skyddas av Kulturminneslagen (KML). Det är Länsstyrelsen som beslutar om fornlämningar. Det i KML reglerade lagskyddet ska hindra borttagande eller förstörelse. Till en fast fornlämning hör ett område stort nog för att bevara fornlämningen och ge den tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse. Om en nybyggnation kommer i konflikt med en fornlämning eller fornlämningsområde beslutar Länsstyrelsen om objektet kan tas bort eller inte. Riksantikvarieämbetet har genomfört en ny fornlämningsinventering i länet. I kommunens kulturmiljövårdsprogram redovisas 36 särskilt värdefulla fornlämningar.

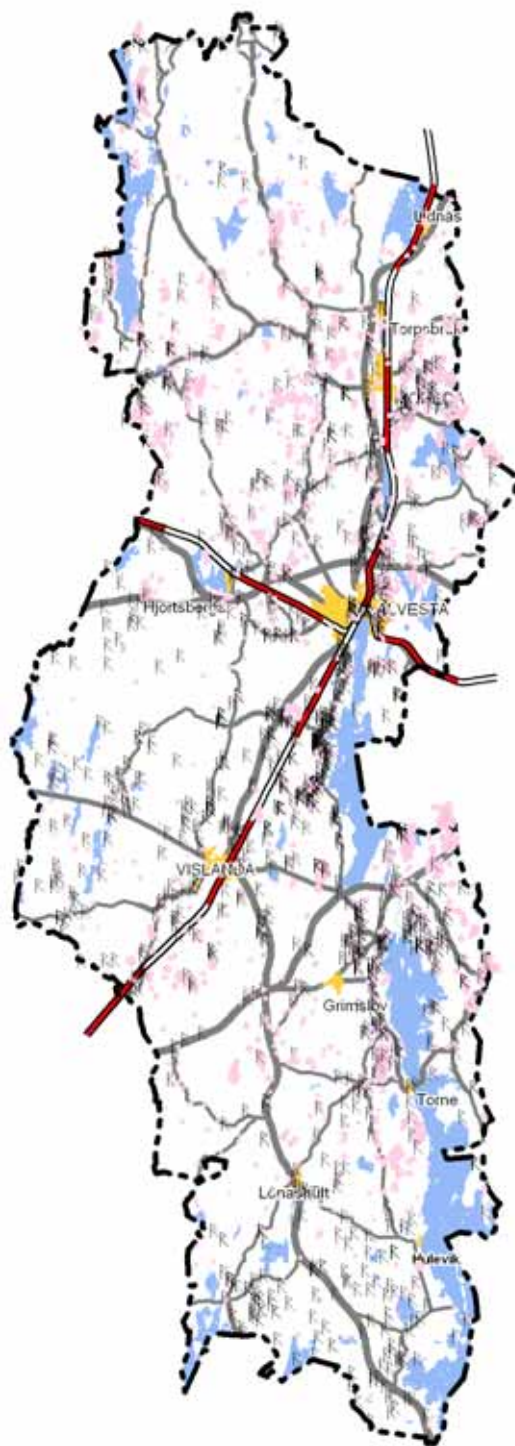
Kartbilden till höger ger en uppfattning om den rikliga förekomsten av fornlämningar i Alvesta kommun:

Enstaka kulturminnen/byggnader av särskilt stort värde: I kulturvårdsprogrammen för länet utpekas några särskilt värdefulla byggnader.

I Länsstyrelsens sammanställning av utredningar, program och annat planeringsunderlag för den kommunala översiktsplaneringen (1999) finns förtecknat planer och inventeringar av bevarandebeslut för kulturminnesvården. I Kronobergs län har byggnadsinventeringar genomförts av t.ex. skolor, broar, prästgårdar, bönhus/missionshus/kapell, stationshus, kyrkobyggnader, lador.

Byggnadsminnesförklaring är ett starkt skydd för en byggnad. Staten och byggnadens ägare måste komma överens om vilka förändringar som får ske med byggnaden. Byggnadsminnen i Alvesta kommun är Alvesta Järnvägsstation, Gåvetorp (säteri och grindstuga), halmhyddor på Kronobergshed, Huseby bruk, Riksdagsmannagården i Alvesta. Länsstyrelsen har våren 2008 beslutat förklara f.d. Tingshuset i Alvesta som byggnadsminne.

Riktlinjer

- Beträffande kommunens ställningstagande till områden av riksintresse, se avsnitt 6.16. Genomgående anges aktivt bevarande för riksintresseområdena. För kulturvärdenas säkerställande hänvisas främst till riktlinjerna i länets och kommunens kulturmiljövårdsprogram. För områdena gäller kulturanpassat jord- och skogsbruk, vård av fornlämningar/fornlämningsområden där sådana finns, vård av befintligt bebyggelsebestånd och anpassning av ny bebyggelse.
- Områden som anges som särskilt värdefulla kulturmiljöer har särskilt stora bevarandevärden. För att kulturvärdena ska bestå är det angeläget att bebyggelseförändringar sker med stor hänsyn till landskapsbilden och kulturmiljön samt i enlighet med riktlinjer i de regionala och kommunala kulturvårdsprogrammen. För de ur kultursynpunkt mest värdefulla miljöerna kan områdesbestämmelser upprättas för att skydda den värdefulla miljön. Sådana bestämmelser upprättas i samråd med berörda markägare.

Bild: Stenmurar vid Gävetorps gård
(foto: Anders Olsson)

- Åtgärder för att bibehålla det öppna odlingslandskapet är särskilt angelägna i värdefulla kulturmiljöer. Vid fördelning av medel för landskapsvård ges sådana områden hög prioritet. För att kulturlandskapet ska bevaras öppet krävs ett aktivt jordbruk och betesdjurhållning. Sådan verksamhet bör därför främjas.
- En kulturmiljöstrategi för Kronobergs län har tagits fram av Länsstyrelsen. Strategin, som var klar våren 2006, anger ett generellt arbetssätt vid hanteringen av kulturmiljöfrågor.
- Kommunen medverkar gärna till att en plan eller program tas fram för hur värdefulla kulturmiljöer som t.ex. fornlämningar och kulturmiljöer ska lyftas fram, skyddas/bevaras, vårdas och visas, samt vilka miljöer som ska prioriteras.
- Smålands Museum har på uppdrag av Alvesta kommun genomfört en inventering av byggnader i centrala Alvesta. Inventeringen ska användas som underlag för en kulturmiljöplan för Alvesta tätort.
- Den rika förekomsten av fornlämningar och värdefulla kulturmiljöer i Alvesta kommun är en resurs för friluftslivet och turismutvecklingen. Många områden med höga kulturvärden har ofta även höga naturvärden. Det är viktigt att i dessa fall se och behandla kultur- och naturvärdena i ett samlat grepp och utnyttja möjligheterna att förstärka deras värden genom att låta dem samverka. De kulturhistoriska värdena bör kunna levandegöras på ett bättre sätt, t.ex. genom information om enskilda lämningar, utstakade "kulturleder", åskådliggörande av historiska händelser. För att utveckla friluftslivet och turismen behövs serviceanläggningar, kaffeserveringar, Bed&Breakfast, samlingslokaler, toaletter m.m. I framtiden blir det allt viktigare att kommunen med sina resurser samverkar med privata intressen och föreningsintressen för att utveckla de kulturella värdena.

6.3. Rörligt friluftsliv, fritid och rekreation

Övergripande mål i Vision 2010:
"Utökad och breddad turistverksamhet i kommunen."

I Alvesta kommun finns rika möjligheter till rekreation och friluftsliv i olika former. Det finns ett aktivt föreningsliv som även driver ett antal anläggningar, i några fall i nära samarbete med kommunen. Fritidsanläggningarna finns i huvudsak i tätorterna.

Åsnenområdet är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Området är också riksintresse för naturvården, kulturmiljövården och yrkesfisket (se avsnitt 6:16). Riksintresset för det rörliga friluftslivet omfattar Åsnen med omgivande stränder. Friluftslivet är enligt kommunens mening i huvudsak knutet till själva sjön och dess närmaste omgivningar. Utanför strandzonen, som längs stora delar av sjön är mycket smal, saknas i allmänhet sjökontakten eller upplevelsen av att området är beläget i sjöns närhet. Det är viktigt att verksamheter knutna till rörligt friluftsliv och turism främjas. Särskild vikt bör, i samråd med övriga berörda kommuner, läggas vid underhåll av Banvallsleden, rastplatser, platser för naturcamping och informationstavlor på lämpliga ställen. Ett arbete har påbörjats för att åter få upp laxen i Åsnen, vilket skulle öka sjöns attraktivitet.

Bild: Båthamnen i Hulevik

Huseby och området däromkring har utvecklats till ett mycket viktigt turist- och besöksmål i kommunen. Byggnaderna har rustats upp, och året runt anordnas utställningar och olika aktiviteter i den gamla bruksmiljön. Flertalet av kommunens cykel- och vandringsleder passerar Huseby (se karta sid. 44), som kan utvecklas till en samlande stödpoint för utveckling av turism, friluftsliv och upplevelsenärningar i anslutning till Åsnenområdet.

Hanaslövsområdet nordost om Alvesta omfattar dels Hanaslövsberget och dess omgivningar, dels Spånenområdet. Hanaslövsberget har skidanläggning (se bild till vänster) med två utförsbackar och liftar samt värmestuga med kiosk och servering. I området finns strövområden med en rik flora, svamp- och bärmarker samt möjlighet till bad, fiske och kanoting. Motionsspår ger möjlighet till längdskidåkning vintertid och motionslöpning året om. Detaljplan finns för skidanläggningen på Hanaslövsberget.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

På Kronobergshed norr om Alvesta finns skjutbaneanläggning, segelflygplats, vandrarhem, hemvärnsgård, konferenslokaler, matservering. Söder om Kronobergshed finns en naturskönt belägen golfbana.

Camping/övernattning: Campingplatser finns i Torne och Sjöatorp. För övernattning finns flera alternativ; hotell och värdshus, "bo på lantgård", vandrarhem, Bed&Breakfast.

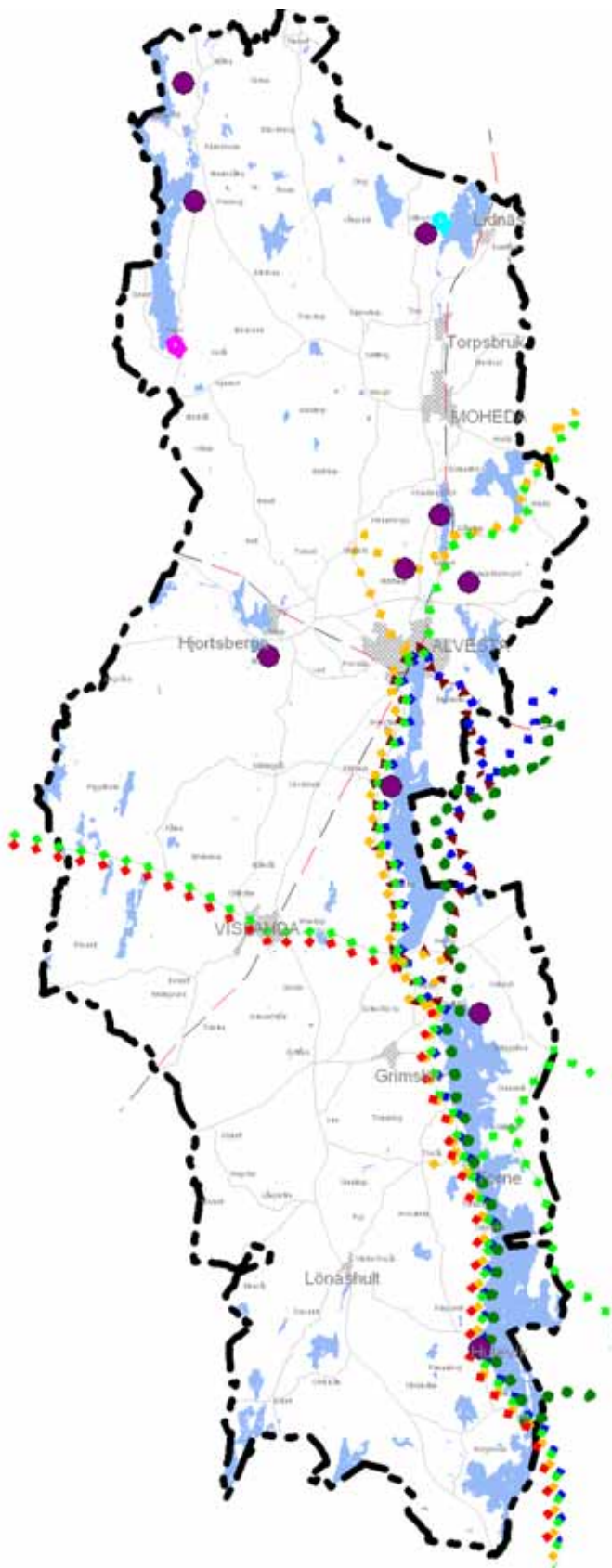
Badplatser: Allmänna badplatser finns i sjöarna Stråken, Furen, Agnasjön, Åbodasjön, Sörsjön, Dansjön, Spånen, Sjöatorpasjön, Salen, Åsnen, Femlingen och Övden. I Vislanda samhälle finns utomhusbassäng.

Sporthallar och motionsanläggningar: I Alvesta finns sim- och sporthall, tennis-hall, ishall, friidrottsanläggning med gräs- och grusplaner, tre sporthallar, träningsgym. I Moheda, Vislanda, Grimslöv och Lönashult finns sporthallar. Fotbollsplaner finns i de flesta tätorterna, liksom motions slingor med eller utan belysning.

Ridhus: På Spåningslandaområdet i östra Alvesta finns ridhus.

Det finns flera cykel- och vandringsleder (se kartbild). Närmare information om lederna finns på kommunens turistinformation. Utöver de på kartan redovisade lederna finns även det regionala turismprojektet Mörrumsån/Åsnen som är närmare beskrivet i avsnitt 8.6.

- Barvallsleden
- Kronobergstrampen
- Värendsleden
- Sverigeleden
- ▲▲▲▲▲ Kulturstråket runt Salen
- Åsnen runt
- Naturstig Tagel
- Svänansleden
- Sagobygden

Riktlinjer

- Den övergripande målsättningen är att bibehålla och utveckla kommunens goda möjligheter till rekreation och friluftsliv. För att Alvesta kommun ska vara ett attraktivt alternativ för bosättning är det angeläget att det finns ett bra utbud av fritids- och rekreationsanläggningar och att de goda möjligheterna till friluftsliv tas väl tillvara. Vid de större tätorterna bör områden för närrekreation säkerställas.
- Huseby bruks roll som regional sevärdhet med möjlighet till olika aktiviteter och upplevelser förstärks genom en fortlöpande utbyggnad och utveckling. Huseby har möjlighet att utvecklas till ett samlande nav för cykel- och vandringsleder, friluftsliv och turism i anslutning till Åsnenområdet.
- För Åsnenområdet prioriteras åtgärder som ökar områdets attraktivitet för turism och friluftsliv, under förutsättning att de inte skadar naturvårdsintressena och naturvärdena.
- Vid lokalisering av anläggningar och bebyggelse i Åsnens närområde är det av stor vikt att förändringar inte hindrar möjligheterna att nå vattnet och att röra sig fritt utefter stränderna. Strandområdets innehåll och beskaffenhet bör utgöra grund för hur bred strandskydds-zonen behöver vara.

Bild: Flygbild över Huseby bruk

- Alvesta kommun stödjer det påbörjade arbetet för att återskapa fria vandringsvägar för fisk i Mörrumsån mellan Åsnen och Östersjön. Därigenom skulle laxen åter kunna vandra upp till Åsnen, vilket skulle öka sjöns attraktivitet.
- Hanaslövsbergsområdet tillsammans med Spånenområdet och Kronobergshed har möjligheter att utvecklas till ett regionalt centrum för naturupplevelser, friluftsliv och fritidsaktiviteter av olika slag.
- Utöver byggnader för golfbanans och segelflygplatsens behov tilläts endast kompletterande bebyggelse i anslutning till befintlig bostadsbebyggelse vid Kronobergshed. Inom Hanaslövs/Spånenområdet bör ny bebyggelse eller nya anläggningar föregås av fördjupad översiktsplan. Sjön Spånens relativt orörda karaktär bör bibehållas.
- Det rörliga friluftslivet och turismen ska utövas med hänsyn till dokumenterade natur- och kulturvärden enligt naturvårds- och kulturmiljövårdsprogram.
- Alvesta kommun har goda förutsättningar att profilera sig som en cykelkommun som har cykel- och vandringsleder med anknytning till lokala sevärdheter.
- Alvesta kommuns utmärkta kommunikationsläge ger kommunen, och i synnerhet Alvesta tätort, mycket goda förutsättningar att utvecklas som konferenscentrum. De goda kommunikationerna är också en viktig förutsättning för den önskade utvecklingen av turismen.
- Alvesta kommun ska verka för att banvallsleden kan iordningställas hela delsträckan genom kommunen, så att den blir sammanhängande från Ulvön i sydost till Åäng och kommungränsen mot Ljungby i väster.

6.4. Fiske och vattenbruk

I Alvesta kommun finns totalt 100 sjöar med en yta på över 1 hektar. 37 av dem är större än 20 hektar. Sammanlagda sjöytan är 120 km², eller 11 % av kommunens totala yta. Den sammanlagda strandlinjen är 832 km.

Största koncentrationen av sjöar finns i höjdområdena i norr och i kommunens sydligaste del. I den nordsydliga sprickzonen finns flera av de största sjöarna; från Stråken i norr till Åsnen i söder. Sjöarna ligger ofta högt upp i vattensystemen och är i allmänhet mycket grunda. En övervägande del, framför allt de mindre sjöarna, kan betecknas som brunvattensjöar. Utpräglade klarvattensjöar är ovanliga. Berggrunden är nästan genomgående svårvittrad och jordarna är fattiga på kalk och näringsämnen, vilket ger försurningskänsliga och näringsfattiga vatten. Sjöar nära tätorter eller jordbruksområden har i flera fall övergått till ett näringsrikt stadium som ett resultat av avloppsutsläpp eller markanvändning i sjöarnas omgivning.

I sjöar och vattensystem finns ofta många intressen och användningsområden, t.ex. fiske, bad, båtsport, dricksvattenförsörjning, kraftproduktion. Sjöar och vattendrag innehåller också ofta stora naturvärden och är viktiga inslag i landskapsbilden. I de flesta fall kan de olika intressena samsas. Hoten mot vattenområdena består främst av risk för olika typer av föroreningar samt försurning.

Under 1800-talet och början av 1900-talet genomfördes flera sänkningsföretag av sjöar och sjönära våtmarker. Syftet var framför allt att öka brukningsarealen, men också annan mark torrlades, t.ex. tomtmark och gatemark i sjönära samhällen. Kronobergs län är ett av de län där sjösänkningar har varit mest omfattande. Vattennivån sänktes i 430 av länets 1133 sjöar (sjöar större än ett hektar) under perioden 1850 –1950. Ytterligare hundratals sjöar antas ha sänkts utan att det kommit till myndigheternas kännedom. Sänkningarna fick ofta negativa följder för sjöarnas och strändernas artrikedom. De sänkta sjöarna har ofta blivit betydligt grundare och fått mindre volym och därmed snabbare vattenomsättning. Vassarna har fått onaturligt stor utbredning genom att mjuka bottenar kommit närmare vattenytan. I samband med sänkningarna dikades ofta omgivande marker, vilket bidragit till att vattnet i de sänkta sjöarna ofta är brunt och har förhöjd fosforhalt. (se även avsnitt 6.5. Ytvatten)

Under 1860- och 1870-talen fanns i nuvarande Kronobergs län cirka 700 vattendrivna kvarnar och sågar, främst i skogsbygderna. Genom utvinning av vattenkraft reglerades vattenföringen i flertalet större vattendrag. Länsstyrelsen har inventerat kraftverksdammar i länet. Även om kraftproduktionen upphört, har de reglerade forsarna sällan återställts. Inom miljömålsområdet "Levande sjöar och vattendrag" finns en konflikt mellan bevarande av kulturmiljöer å ena sidan och restaurering av vattendrag å andra sidan. Konkret handlar det om att man vid vattendrivna kvarnar, sågar och kraftverk har byggt dammar som hindrar olika fiskarter att vandra högre upp i vattendragen.

De största fiskeintressena finns i sjöarna Stråken, Salen, Åsnen och Femlingen. Åsnen är riksintresse för yrkesfisket. Länsstyrelsen, med biträde av Alvesta kommun, framförde i yttrande till Fiskeriverket att Åsnen inte bör utpekas som område av riksintresse för yrkesfisket om man inte också väger in fritidsfiskets kommersiella betydelse för turismnäringen. Länsstyrelsens förslag till kriterium beaktades inte. Åsnen är fortsatt riksintresse för yrkesfisket.

De flesta sjöar och vattendrag i Alvesta kommun ingår i fiskevårdsområden som är en förvaltningsform för fiskerättsägare och bildas av länsstyrelsen.

Allmänna badplatser finns i Stråken, Furen, Agnasjön, Åbodasjön, Sörsjön, Dansjön, Spånen, Sjöatorpasjön, Salen, Åsnen, Femlingen samt Övden.

Bild: Badplatsen i Torne

Generella riktlinjer

- Sjösänkningar och vattenregleringar som genomförts i kommunens sjöar har bidragit till att kommunens vattendrag generellt sett kännetecknas av starkt färgat vatten (hög humushalt), höga halter av organiskt material, hög grumlighet och höga fosforhalter. Problemen med stora flödesvariationer och transport av humus är svåra att åtgärda, men belastningen av fosfor och kväve bedöms kunna åtgärdas. Detta beskrivs närmare i avsnittet 6.5. Ytvatten.
- Det är angeläget att långsiktigt värna om sjöarnas fortsatta attraktivitet för bad, fiske, friluftsliv- och upplevelseturism. Detta gäller i synnerhet grunda och känsliga sjöar som t.ex. Åsnen och Salen.
- Vid lokalisering av bebyggelse och anläggningar tas stor hänsyn till badplatser och till att god vattenkvalitet för bad kan upprätthållas.
- Hänsyn bör tas till fiskets behov av god vattenkvalitet när nya byggnader och anläggningar uppförs eller andra åtgärder vidtas vid de sjöar som har fiskeintresse.
- Kommunen är positiv till utveckling av fritidsfisket som en del i rekreation och turism. Kommunen är beredd att medverka till att kompletterande anordningar som t.ex. båtrampar och grillplatser anordnas på lämpliga ställen och på ett samordnat sätt inom strandskyddat område för sjöar eller vattendrag.
- Hänsyn bör tas till att några vattendrag och sjöar är recipienter för kommunala avloppsreningsverk (Mohedaån, Salen, Åsnen, Hönatorpsån med Kojtasjön och Mellansjön).
- Den tidigare rödlistade fiskarten sandkryppare finns i Dansjön, Salen, Åsnen och i de strömmande vattnen som förbinder dessa sjöar och deras av- och tillflöden.
- Kommunen har en viktig uppgift att planera kalkningsinsatser och restaureringsåtgärder där växt- och djurlivet skadats. (Se även Riktlinjer och förslag till åtgärder i avsnitt 6.5.3).

Särskilda riktlinjer

Rymmen: Sjön har stora biologiska och landskapsmässiga värden. Viktiga intressen är natur, fiske och rekreation.

Stråken: Viktiga intressen är fiske, natur och rekreation. Vattenfluktuationerna i sjön är stora och det finns därför behov av att förändra gällande vattendom. Förutsättningen är att alla markägare är eniga om förändringen.

Fiolen är naturreservat och en viktig referenssjö för forskningsändamål. Sjön är en av få naturligt näringsfattiga klarvattensjöar i kommunen och ska så långt möjligt förbli opåverkad av mänskliga aktiviteter.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Furen: Viktiga intressen är natur och rekreation.

Mohedaån, Dansjön samt Lekarydsån: Mohedaån är recipient för Moheda reningsverk. Dansjön har rekreativ och naturvärden. I Lekarydsån hämtas infiltrationsvatten för Alvestas vattentäkt. Lekarydsåns funktion som täkt för infiltrationsvatten ges företräde fram till dess att Bergaåsens vattentäkt tas i bruk och ersätter Lekarydsåns täktfunktion. Värmandet om Lekarydsåns vattenkvalitet kvarstår dock långsiktigt, som ett led i förbättringsåtgärderna för sjön Salen.

Spånen är en näringsfattig och föga påverkad sjö. Viktiga intressen är rekreation, bad och fiske. Friluftsliv kopplat till den allmänna badplatsen har stor betydelse.

Salen: Sjön har en yta på 18 km². Här finns natur-, fiske-, rekreativ- och badintressen. Sjöns norra del är en viktig tillgång i Alvesta tätortsmiljö, en tillgång som idag inte har tagits till vara fullt ut. Här finns en utvecklingspotential för en attraktiv stadsmiljö, där närheten till vattnet ger kontrastverkan mot den rena stadsbebyggelsen, samtidigt som promenadstråk i anslutning till stränderna erbjuder rekreativ- och skönhetsupplevelser inne i centrum. I sjöns norra del måste hänsyn tas till att sjön utgör recipient för Alvesta reningsverk. Ställningstagandena i den av fullmäktige godkända rapporten om vattensystemet i anslutning till sjön Salen ska vara vägledande (se avsnitt 6.5.).

Hönetorpsån med Kojtasjön och Mellansjön: Ån är recipient för Vislanda reningsverk. Här finns också fiske- och naturintressen. Recipientintresset ges företräde.

Helige å och Åsnen: Åsnen är regionens största sjö med en yta av 150 km². Viktiga intressen är natur, friluftsliv, bad, fiske samt vattenreglering. Åsnen är recipient för Torne reningsverk. Sjön är av riksintresse ur naturvårds- och friluftslivssynpunkt samt för yrkesfisket. Tingsryds kommun har under lång tid haft målsättning och aktivt verkat för att återskapa fria vandringsvägar för fisk i Mörrumsån, mellan Åsnen och Östersjön. Alvesta kommun stödjer detta arbete som bedöms ytterligare öka Åsnens attraktivitet.

Tjurken: Sjön är en närings- och vegetationsfattig klarvattensjö. Viktiga intressen är natur, fiske och friluftsliv.

Femlingen är till största delen belägen i Älmhults kommun. Viktiga intressen är natur, fiske och rekreation.

Övriga vattenområden

I övriga sjöar och vattendrag bedöms förhållandena vara sådana att risken för konflikter mellan olika intressen är små.

6.5. Ytvatten

6.5.1. Allmänt

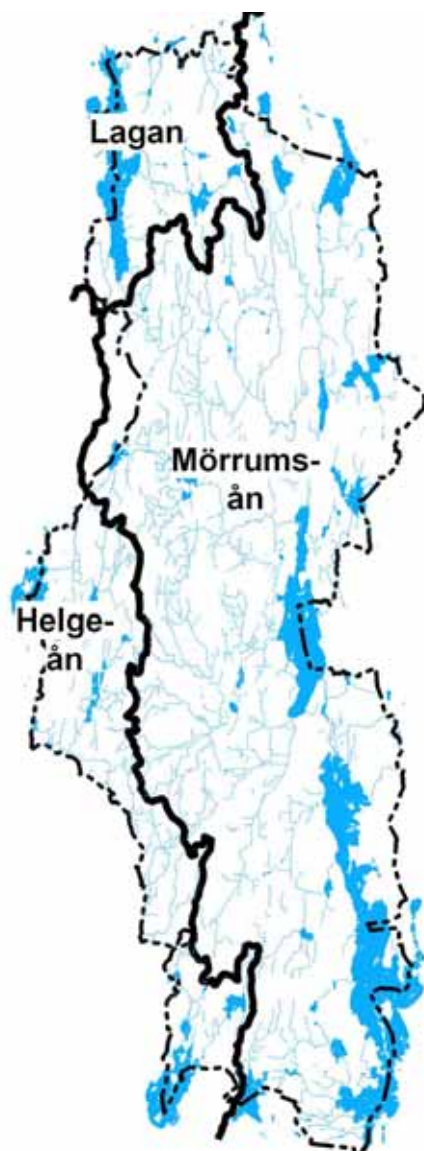
Vatten är vårt viktigaste livsmedel och en förutsättning för allt liv. Vattnet ingår i ett känsligt kretslopp och påverkas av miljöfarliga utsläpp till luft, mark och vatten.

Kartan till höger visar att Alvesta kommun huvudsakligen (75%) ligger inom Mörrumsåns avrinningsområde. Mörrumsåns vattenområde med tillhörande käll- och biflöden är enligt MB kap. 4 § 6 ett utpekade vattenområde av riksintresse (se 6.16.1). I nordväst finns ett mindre område som tillhör ån Lagan (10 %), och i väst och sydväst finns områden som tillhör Helgeåns avrinningsområde (15%).

Sjön Salen intar en central position i kommunens dräneringssystem. Sjöns viktigaste tillflöde är Helige å (Mörrumsåns huvudfåra), som mynnar i Salen vid Ohs och sedan rinner vidare via utloppet i Huseby till Skatelövsfjorden i sjön Åsnen. Övrig tillrinning sker främst genom Lekarydsån, Skaddeån, Obyån och Opparydsbäcken. Endast Obyåns avrinningsområde ligger helt inom kommunens gränser.

Vattendragen ligger tätt i kommunen, bl.a. på grund av det flacka landskapet och den förhållandevis stora årsnederbörden. Totalt finns 1 057 km vattendrag inom kommunens gränser, vilket kan uttryckas som 983 meter vattendrag per km² kommunyta.

Som en del i översiktsplanarbetet togs en rapport om vattensystemen i Alvesta kommun fram under 2003-2004. Den kommunala dricksvattenförsörjningen bedöms vara långsiktigt säkrad (se avsnitt 6.6). Vad gäller grundvattnet har ingenting av betydelse ändrats från 1994 års översiktsplan. Mot bakgrund av detta inriktades rapporten på att analysera och diskutera ytvattenfrågorna i kommunen med fokus på de växande problemen i sjön Salen. Texten i detta avsnitt (6.5) är hämtad från rapporten om sjön Salens vattensystem.

6.5.2. Kommunens ytvatten

Vattenföringen varierar starkt under året och mellan åren i kommunens vattendrag. De naturliga utjämningsmagasinen är få. Ytvattenkvaliteten är förhållandevis dålig, utom i kommunens höglänta norra del. Orsaken är främst ogynnsamma naturförhållandena. Mest påverkade är vattnen i jordbruksområdena och nedströms tätorterna och byarna.

Kommunens ytvatten utmärks av starkt färgat vatten (hög andel humus), mycket höga halter av organiskt material (TOC), hög grumlighet och höga fosforhalter. Transporten av fosfor och kväve till Salen ger sommartid mycket höga fosforhalter (tillståndsklass 4 enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder) och höga kvävehalter (tillståndsklass 3).

Det finns tydliga samband mellan vattenföring, humus, organiskt material och grumlighet. Ökad vattenföring ökar värdena för de andra parametrarna, och med ökad halt organiska ämnen ökar även humushalt och grumlighet. Det saknas sedimenteringsmöjligheter uppströms Salen som dels får ta emot vatten från ett stort avrinningsområde och samtidigt vara ett sedimenteringsbäcken, dels får reagera på tillförda ämnen som kan ingå i den biologiska produktions- och nedbrytningsprocessen innan vattnet transporteras vidare.

Genom en sjösänkning med 1,1 meter på 1930-talet minskades Salens yta med 230 hektar och volymen med 1/3. Vattnets teoretiska uppehållstid har minskats från 40 dygn till 26 dygn. Dagens problem, med stora flödesvariationer och transport av humus som ger grumling och höga halter organiskt material, är svåra att åtgärda utan stora naturingrepp. Däremot bedöms Salens belastning av fosfor och kväve kunna åtgärdas.

För de största fosforbidragen svarar befolkning, bebyggelse och avloppsreningsverk (35%), åker och öppen mark (32%), skog (27%), mosse och kärr (6%) samt övrigt (mindre än 1%). Alvesta avloppsreningsverk svarar för 1,4% av den totala fosforbelastningen på Salen. Kvävebidragen kommer från skog (47%), åker och öppen mark (31%), befolkning, avloppsreningsverk och bebyggelse (16%) samt övrigt (mindre än 1%).

Salen är en viktig naturresurs för Alvesta kommun. Sjön är centralt belägen i kommunen med ett tillrinningsområde som befinner sig nästan helt inom kommunens gränser, undantaget huvudfåran. Till Salen avrinner halva kommunens areal. Avrinningen till sjön via Obyån och Opparydsbäcken kommer från marker inom kommunen (med undantag av 10 hektar). Lekarydsån, och till viss del även Skaddeåns översta delar, har sina källområden utanför kommungränsen men är kommunens två största avrinningsområden och täcker en tredjedel av kommunens yta. Inom kommunens gränser finns också huvuddelen av de marker som ligger runt och med direkt avrinning till sjön.

Salen har också stor betydelse för rekreation, landskapsbild m.m. Norra delen är en viktig tillgång i Alvesta tätortsmiljö, en tillgång som inte har tagits till vara fullt ut. Här finns en utvecklingspotential för en attraktiv stadsmiljö, där närheten till vattnet ger kontrastverkan mot den rena stadsbebyggelsen, samtidigt som promenadstråk i anslutning till stränderna erbjuder rekreations- och skönhetsupplevelser mitt inne i centrum.

6.5.3. Kvalitetsmål

Följande nationella miljökvalitetsmål (fastställda av riksdagen 1999) är närmast tillämpliga för översiktsplanens vattendel:

- Levande sjöar och vattendrag
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- Grundvatten av god kvalitet
- Myllrande våtmarker

Eftersom markanvändningen har en stor inverkan på vattnets kvalitet och flöden, berörs vattnet och dess användning av nästan alla av de övriga nationella miljökvalitetsmålen.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har i måldokumentet "Regionala miljömål" gjort preciseringar utifrån de nationella miljökvalitetsmålen. Det sjätte regionala delmålet under rubriken "Ingen övergödning" gäller bland annat sjön Salen: "*Regionalt mål avseende halter av fosfor i länets sjöar och vattendrag.... Grupp 3. Kraftigt fosforbelastade sjöar och vattendrag.... Till år 2010 skall fosforhalterna ha minskat väsentligt jämfört med åren kring år 2000, men sjöarna kan*

fortfarande långsiktigt bedömas hålla 'höga' fosforhalter. Varje vattenområde i denna grupp måste dock bedömas individuellt."

Alvesta kommuns övergripande målsättning för sjön Salen är att sjön ska a) bevaras som en viktig naturresurs för kommunen, b) vara en tillgång i Alvesta tätorts centrum och c) vara ett vackert inslag i landskapsbilden.

Inriktningen för bevarandearbetet är de mål som antogs 1999 i samband med lokalt investeringsprogram för kommunen:

- Sjön Salen ska i ökad grad utgöra en del av Alvesta tätort
- Den biologiska mångfalden i sjön ska bevaras
- Näringsbalans och artsammanfattning ska återställas till en mer naturlig nivå
- Graden av miljöskadliga ämnen ska minska i sjön
- Siktdjup och vattenkvalitet ska förbättras så att det i ett längre perspektiv är tjänligt att bada även i norra delen av sjön.

Målsättningen är att senast år 2010 ska fosforhalterna ha minskat väsentligt jämfört med 2002 och inte överskrida 50 mikrogram per liter säsongsmedelvärde för året, dvs högst klass 3 (höga halter). På längre sikt ska Salens näringstillstånd beträffande fosfor nå högst 30 mikrogram totalfosfor per liter säsongsmedelvärde för året.

Riktlinjer och förslag till åtgärder

Kommunen har två tydliga miljöproblem på vattensidan som bör lösas, dels försurningen, dels Salens övergödning. Vad gäller försurningen förutsätts att staten även i fortsättningen lämnar bidrag till kalkning av de mest drabbade sjöarna och vattendragen, så länge depositionen av försurande ämnen överskrider den kritiska belastningen för mark och vatten. Kommunen har viktiga uppgifter med att planera för kalkningsinsatser och restaureringsåtgärder där växt- och djurlivet skadats. Ytterligare insatser är inte aktuella att behandla i översiktsplanen.

Eftersom Salens övergödning beror på att fosforbelastningen överskrider den kritiska nivån för sjöns ekologiska balans, inriktas åtgärderna mot fosforproblematiken. I rapporten om Salens vattensystem föreslås fyra åtgärder för att minska sjöns fosforbelastning. De är tänkta att genomföras stegvis, så att belastningen kommer under den "farliga nivån" efter det att alla åtgärderna har genomförts, dvs. en reduktion från dagens nivå till 15-20 procent.

Åtgärd 1 Med tanke på att 35% av fosforbelastningen kommer från befolkningen, dvs. dagvatten, landsbygdens enskilda avlopp och tätorternas avloppsreningsverk, är en effektivare behandling av avloppsvattnet mycket angelägen. Om man kunde nå samma grad av fosforavskiljning för de enskilda avloppen som i de kommunala avloppsreningsverken (95%) skulle Salen kunna avlastas med ca 2 ton fosfor per år (dagens utsläpp från Alvesta tätorts avloppsreningsverk är 250 kg). Som ett första steg i en sådan strävan bör en inventering genomföras av enskilda avlopp. En försiktig uppskattning av storleken på kvävereduktionen genom ovan nämnda åtgärder pekar mot ett par ton.

Åtgärd 2 Om dagvattnet i alla tätorter kunde genomgå en 50-procentig reduktion, i t.ex. våtmarksanläggningar och biologiska dammar, skulle ytterligare ett par hundra kg fosfor kunna omhändertas utan att hamna i Salen. Åtgärden bedöms även kunna ge ett halvt ton i kvävereduktion.

Åtgärd 3 Fosforinnehållet i dräneringsvattnet från åker och annan odlad jord skulle genom optimerade odlingsförhållanden, och där så är lämpligt kompletterat med våtmarksanläggningar, kunna reduceras med 25%. Detta kan också ge några hundra kg i minskad fosfortillförsel. Dessa åtgärder skulle även kunna reducera kvävebelastningen med upp mot 8,5 ton.

Åtgärd 4 Om man kunde behandla skogsmarken på motsvarande sätt som odlingsmarken och reducera fosforutlakningen med 10%, skulle detta innebära ytterligare ett par hundra kg fosfor mindre i Salen, jämfört

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

med idag. Även om skogen står för den största kvävebelastningen av de typer av mark-användning som förekommer inom Salens tillrinningsområde, torde åtgärder främst riktade mot markens förlust av fosfor inte kunna resultera i större minskning av kvävetillskotten än ca 8 ton per år.

Kommentar till åtgärdsförslagen

De föreslagna åtgärderna för att förbättra Salens tillstånd är inte enkla att genomföra, eftersom det inte finns en enkel teknisk lösning. Förslagen är en utmaning för alla kommuninvånare hur man tillsammans ska kunna minska fosforhalterna i sjön.

Det är viktigt att olika intressegrupper engagerar sig i planerna för det stora arbete som måste komma igång, innan det är försent. Många blir berörda; tätorts- och glesbygdsboende, jord- och skogsbruk, kommunala och statliga myndigheter, fastighetsägare, friluftslivet, turismen med flera. I ett inledningsskede måste en tydlig information om problemen komma ut på en bred front, gärna som en verksamhet för studiecirkel där man kan analysera och diskutera sin egen närmiljö och kanske kunna komma med goda förslag till förbättringar, som sedan kan spridas vidare till andra. Ju bredare denna diskussion kan bli, desto större möjlighet att finna de optimala lösningarna. Ju fler som engagerar sig, desto bättre samarbete.

Kommunfullmäktige godkände i maj 2005 rapporten om vattensystem i anslutning till sjön Salen, med dess förslag till åtgärdsplan. Åtgärdsplanen ska kompletteras eller omarbetas varje mandatperiod i samband med behandlingen av kommunens översiktsplan. I underlaget till fullmäktiges beslut redovisades också nedanstående förslag till inriktning på strategiskt arbete:

Strategiskt arbete med utgångspunkt från rapporten om Salens vattensystem

---

- Intentionerna i rapporten om vattensystemet i anslutning till sjön Salen ska användas som underlag i planeringsfrågor. De ska också användas som utbildnings- och informationsmaterial som sprids i olika sammanhang (t.ex. studiecirkel, information till markägare och brukare).
- Kommunen ska aktivt, på alla sätt och tillsammans med berörda, arbeta för begränsning av utsläpp till sjön Salen. Det påbörjade nätverksarbetet med branschorganisationer inom jord- och skogsbruk ska fortsätta.
- Kommunen ska vägleda dem som kan samverka om åtgärder för begränsning av föroreningar till sjön Salen. Den s.k. Benestadsmodellen ska redovisas som ett exempel för att lösa enskilda avloppsanläggningar (se avsnitt 6.8.3).
- I den fysiska planeringen, bygglovsprövning och annan myndighetsutövning ska vattenvårdsintressena för sjön Salen beaktas. I detaljplaner ska dagvattenfrågan uppmärksammas.
- I fortsatt exploatering ska utrymme för rekreations- och skönhetsupplevelser utvecklas i Alvestas centrummiljö vid sjön.
- Uppföljning genom provtagning och jämförelse av värdena ska göras vart tredje år och ska redovisas för kommunfullmäktige, länsstyrelsen och Växjö kommun.
- Strategisk samverkan har inletts med Växjö kommun kring arbetet med begränsning av näringsbelastningen på sjön Salen.

6.6. Grundvatten och vattenförsörjning

Grundvatten är kommunens dricksvattenkälla. Både tillgång och kvalitet är generellt sett god.

Den kommunala vattenförsörjningen är indelad i åtta verksamhetsområden (se kartbild till höger): Alvesta med Hjortsberga, Lekaryd och Benestad/Blädinge, Moheda med Torpsbruk, Lidnäs, Vislanda, Grimslöv, Lönashult, Torne samt Hulevik. Varje område har egen vattentäkt. Skyddsområden (se kartbild nästa sida) finns upprättade för samtliga täkter utom för den vid Lidnäs. Skyddsområdet för Alvesta vattentäkt är av äldre datum.

Alvestaåsen har en nyckelroll för kommunens vattenförsörjning. Åsen sträcker sig från Gottåsa i söder och norrut genom kommunen. Åsens olika vattentäkter försörjer ca 95% av kommunens tätortsbefolkning. Alvesta, Moheda, Vislanda samt Grimslöv verksamhetsområden har alla sina vattentäkter i åsen. Råvattnet utgörs av naturligt grundvatten, med undantag för Alvesta vattentäkt där tillgången till betydande del utgörs av infiltrerat ytvatten från Lekarydsån.

Alvesta vattentäkt kommer att ersättas med en överföringsledning från Bergaåsen norr om Lagan. Genom ett samverkansavtal mellan Alvesta och Växjö kommuner anläggs en ny vattentäkt i Bergaåsen. Överföringsledningen till Alvesta och Växjö kommer i huvudsak att följa väg 25. Anläggningsarbetena påbörjades 2006 och driftstart beräknas ske våren 2009.

Kartbild: Verksamhetsområden för den kommunala vattenförsörjningen

Säkerhetsfrågor och beredskapsplan för eventuella skador/brott på överföringsledningen har studerats ingående. Vattnet kommer att överföras i två parallella rörledningar. Vid en vattenläcka kan Alvesta kommun få vatten från Kvällebergs vattenreservoar utanför Växjö, som är dimensionerad att täcka såväl Växjös som Alvestas behov. Alvestas nuvarande vattentäkt i Hjärtanäs skulle därför kunna avvecklas helt, när överföringsledningen från Bergaåsen tagits i bruk, men det har ännu inte tagits ställning i denna fråga.

Vattentäkterna i Lönashult, Lidnäs och Hulevik är bergborrade brunnar. Vattenverket i Torne försörjs med vatten från en grävd brunn i en mindre ås.

Grundvattentillgångarna är störst i Alvestaåsen från Dansjön till Gottåsa. De sammanfaller med stora grustillgångar. Markintressena och -anspråken i området är också många. De flesta markintressena är förenliga med dricksvattenuttag ur åsen.

Förutom de kommunala grundvattentäkterna finns några större enskilda vattentäkter, bland annat fritidshusområden som Sjöatorps Camping och större lantbruk som Huseby Bruk.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Ca 30% av invånarna i Alvesta kommun får sin vattenförsörjning via privat brunn. De är beroende av att grundvattnet har en godtagbar kvalitet. Alvesta kommun hör till den del av Sverige som naturligt har surt grundvatten. Marken har dessutom dålig motståndskraft mot surt regn. Förhöjda järn- och manganhalter i borrade brunnar är vanligt förekommande. Analys av vattnets kvalitet i privata brunnar kan ombesörjas genom kommunens miljökontor.

För kommunen som helhet bedöms vattenförsörjningen vara långsiktigt tryggad. Det finns idag inga reservvattentäkter. Inget tyder på att förbrukningen ska öka nämnvärt, och den planerade överföringsledningen från Bergaåsen säkerställer den långsiktiga försörjningen för Alvestaområdet. Grundvattentillgången i Alvestaåsen och Obyåsen bör sparas för framtida generationer. Moheda, Vislanda, Grimslöv och Torne samhällen är beroende av detta. I grusförsörjningsplanen för Kronobergs län görs samma bedömning.

Kartbild: Skyddsområden för vattentäkter

Riktlinjer

Stor hänsyn ska tas till vattenförsörjningsintresset.

Enligt Miljöbalken ska mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för vattenförsörjning skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller nyttjandet av sådan anläggning. Med detta som utgångspunkt skyddas kommunens grundvattentillgångar.

Vattenskyddsområden ska tillskapas för samtliga allmänna vattentäkter samt större enskilda vattentäkter. Föräldrade föreskrifter för befintliga vattenskyddsområden ska ses över och revideras.

Vid all fysisk planering undviks hot mot grundvattnets framtida nytta och kvalitet.

Vid detaljplaneläggning för bebyggelse eller andra exploateringsföretag inom influensområde för vattentäkt ska gällande skyddsbestämmelser eller andra erforderliga förhållningsregler uppmärksammas i planhandlingarna.

Frågan om vad som ska hända med Alvesta nuvarande vattentäkt när överföringsledningen från Bergaåsen har tagits i bruk är ännu inte avgjord. Alvesta vattentäkt och vattenverk kan antingen finnas kvar som någon form av reserv, eller avvecklas helt. Alvestaområdets behov av reservvatten kan säkras genom Kvälleberga vattenreservoar utan Växjö.

6.7. Strandskydd

Obebyggda stränder är viktiga, både för allmänheten och för växter och djur, och behöver ett skydd. Stränderna är också en viktig kvalitet för byggande och boende som måste kunna utnyttjas för att utveckla kommunen. Dessa intressen bör gå att förena utan att allemansrätten eller den biologiska mångfalden drabbas.

Strandskyddsbestämmelserna finns i MB kap. 7 (skydd av områden). MB:s generella strandskydd gäller alla stränder i kommunen och omfattar 100 meter på ömse sidor om strandlinjen. I tätorter gäller strandskyddet om det inte har upphävts i samband med detaljplanläggning. Enligt övergångsbestämmelser till MB omfattas inte heller områden av strandskydd om de varit planlagda före 1 juli 1975, då det generella strandskyddet tillkom, och om annat inte har bestämts.

Inom kommunen har sex sjöar - Fiolen, Stråken, Furen, Spånen, Salen och Åsnen - givits ett generellt utökat skydd på land till 200 meter.

Kommunen kan medge dispens från strandskyddets förbud att bygga och anlägga, men reglerna för dispensgivning är strama. Kommunen kan vid upprättande av områdesbestämmelser och detaljplaner ansöka hos länsstyrelsen om att strandskyddet ska upphävas. Dispens från och upphävande av strandskyddet måste föregås av utredningar som väl beskriver de biologiska värdena och tillgängligheten samt vilka konsekvenser dispens/upphävande för med sig.

Följande särskilda skäl anges i förarbetena till miljöbalken som möjliga för dispens:

- Den aktuella platsen är belägen på redan ianspråktagen mark.
- Uppförande av komplementbyggnad i nära anslutning till huvudbyggnaden.
- Uppförande av ersättningsbyggnad.
- Den aktuella platsen är avskuren från stranden av t.ex. ett järnvägsspår och saknar betydelse för allmänhetens friluftsliv.
- Lucktomt som förlorat sin betydelse för allmänheten.
- Anläggningar som är avsedda för det rörliga friluftslivets behov, eller som i varje fall inte inskränker allmänhetens möjlighet att utnyttja stranden. Båthamnar, båtbyggor, båthus, pirar m.m. bör inte uppföras inom områden med stort rekreativvärde. Samlokalisering bör eftersträvas.
- Försvarsanläggningar och vägar som med hänsyn till sin funktion måste ligga inom strandskyddsområdet.

Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag kartlagt tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna och utrett förutsättningar för och konsekvenser av ett förstärkt strandskydd i tätortsnära områden och lättnader i glesbygdsområden med lågt bebyggelsetryck. Utredningen (2002) visade att det fanns stora brister i tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna.

Riktlinjer

- Alvesta kommuns utgångspunkt är att följande övergripande riktlinjer ska användas både vid dispens från strandskyddslagen och vid upphävande av strandskyddet i områdesbestämmelser eller detaljplan:
  - Tillgänglighet, rekreativvärden och värnande om värdefulla biologiska miljöer ska alltid gälla.
  - Strandskyddets omfattning ska kunna modifieras, ökas eller minskas, där det finns motiv för detta. Landskapets naturliga gränser ska i möjligaste mån följas. Platsens biologiska värde och landskapets topografi är avgörande för skyddets användning. Vid nybildning av fastigheter eller förändring av tomtplats för enbart bostadsändamål bör den hävdade tomtmarken omfatta högst 2 000 kvm.

- Starka allmänna intressen ska kunna ligga till grund för att pröva upphävande av strandskyddet.
  - Strandskyddet ska bibehållas för alla öar.
  - Ett upphävande av strandskyddet får inte medföra en privatisering av stranden.
- Djupare studier, utredningar, inventeringar och konsekvensanalyser för dispenser från strandskyddet bör utgå från platsens förutsättningar vad gäller topografi och biologiskt värde. Allmänhetens behov av tillgänglighet till stränderna och det biologiska värdet bör ha företräde. Det för med sig att strandskyddets bredd kan se olika ut beroende på dess innehåll och utformning, men strandskyddet kan aldrig utsläckas helt.

6.8. Avloppshantering

6.8.1. Kommunala avloppsanläggningar

Avloppsutsläpp från tätorter och industrier gav fram till 1970-talet stor tillförsel av närsalter till angränsande vattendrag och sjöar. Utsläppen orsakade en kraftig förorening av sjöar som Dansjön, Salen, Kojtasjön och Mellansjön. Efter omfattande utbyggnad av kommunala reningsverk reducerades belastningen på angränsande vatten avsevärt. Antalet utsläppspunkter har blivit färre. De större tätorterna har idag biologisk reduktion av syretärande substans, kombinerat med kemisk fällning av närsalter. Reduktionsgraden av föroreningar är hög och ligger klart över uppställda krav.

Kartbild: Verksamhetsområden för VA och överföringsledning VA

Alvesta reningsverk, som betjänar Alvesta, Hjortsberga och Benestad/Blådinge, är försett med bl.a. slutfiltersteg. Reservkapacitet finns motsvarande en befolkningsökning på ca 5 000 invånare (med kraftigt ökad belastning krävs troligen en utveckling av reningsverket för att upprätthålla nuvarande renings-effekt).

Moheda reningsverk, som betjänar Moheda, Torpsbruk och Lidnäs samhällen, är ett konventionellt reningsverk. Något slutfiltersteg finns inte och är inte aktuellt. Verket har en viss, mindre reservkapacitet.

Avloppsreningsverket i Vislanda betjänar Vislanda och Grimslöv samhällen. Det är ett konventionellt reningsverk. En mindre reservkapacitet finns.

Torne reningsverk utgör efter ombyggnad ett konventionellt reningsverk, som förstärks med markinfiltration vid bräddning.

I Torsåsby och Hulevik sker rening genom markinfiltration (i kommunal regi). Reningen i Lönashults reningsverk sker i biologiska dammar, kompletterade med infiltrationsdammar.

Överföringsledningar finns idag från Lidnäs och Torpsbruk till reningsverket i Moheda, från Hjortsberga och Blädinge/Benestad till reningsverket i Alvesta, och från Grimslöv till Vislanda reningsverk.

Nya överföringsledningar för VA kan på sikt aktualiseras för

- Torne till reningsverket i Vislanda (genom anslutning till befintlig överföringsledning från Grimslöv till Vislanda)
- Lidnäs/Torpsbruk/Moheda till reningsverket i Alvesta (kräver viss utökning av reningsverkets nuv. kapacitet). Alternativt och utifrån ett kortare tidsperspektiv kan Lekarydsområdet anslutas till Alvesta reningsverk, och Grännaforsområdet anslutas till Moheda reningsverk, utan att reningsverken behöver utöka sin nuvarande kapacitet. Det är viktigt att de två anslutningarna utförs med tanke på den mer långsiktiga lösningen med anslutning av Lidnäs/Torpsbruk/Moheda och Grännaforsa/Lekaryd till Alvesta reningsverk.
- Anslutning av bebyggelse i Sjöudden/Sjöanäs öster om Moheda till reningsverket i Moheda. På sikt skulle även Härlöv kunna anslutas till överföringsledningen, via en ledning i sjön Furen.
- Anslutning av bebyggelse i Sjöatorps Campingområde, väster om Sjöatorpasjön, till Alvesta reningsverk via befintlig överföringsledning från Hjortsberga samhälle.

Nya överföringsledningar innebär utveckling och förbättring av avloppshanteringen. De ger också möjlighet till anslutning av mindre byar/orter utmed överföringsledningarnas sträckning. På detta sätt skulle VA-frågan kunna lösas på ett bra sätt för t.ex. Torne och Lekaryd och ge möjlighet till bebyggelseutveckling i en attraktiv boendemiljö (se även avsnitten 2.5. och 9.3.7). En särskild utredning angående avloppsreningsverket i Torne gjordes hösten 2007. Utredningen har undersökt två alternativ; ett med ny överföringsledning till Grimslöv och pumpning av avloppsvattnet dit för vidare överföring i befintlig ledning till Vislanda reningsverk, samt ett alternativ med nytt reningsverk på annan plats i Torneområdet.

Slam från reningsprocessen i kommunens större reningsverk lagras idag på slamplatta vid reningsverken och används sedan till täckning av den stängda Aringsåsdeponin. När täckningen av Aringsåsdeponin är slutförd finns olika alternativ till slamhantering. Målsättningen är att slammet ska spridas på åkermark, men detta är i dagsläget inte möjligt. Alternativa användningsområden är t.ex. täckning av andra stängda deponier och framställning av anläggningsjord.

Riktlinjer

- I princip ska allt avloppsvatten inom tätort ledas till reningsverk för behandling.
- Arbetet med att skilja dag/dräningsvatten från spillvattensystemet kommer att pågå kontinuerligt med målsättning att på ett kostnadseffektivt sätt minimera såväl belastningen på kommunens reningsverk som bräddningar och översvämningar.
- I anslutning till planering av bebyggelse i tätortsnära landsbygdsområden ska kommunen undersöka möjligheterna att utveckla verksamhetsområde för avlopp. Utredningarna ska belysa olika alternativ med sikte på val av långsiktigt hållbara lösningar.

Motstående intressen samt konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö

Eventuella nya överföringsledningar för VA medför sådan betydande miljöpåverkan att en miljöbedömning ska ske.

6.8.2. Enskilda avloppsanläggningar

I Sverige finns drygt 850 000 fastigheter som saknar anslutning till kommunalt avloppsnät. Av dem är ca 500 000 småhus för permanentboende och resten fritidshus (uppgift från fastighets-

taxering 2001). Många av dessa bostäder har reningsanläggningar som behöver rustas upp eller bytas ut. De vanligaste förekommande reningsteknikerna i Sverige är slamavskiljning med efterföljande infiltrationsanläggning, markbädd eller minireningsverk. Enligt Naturvårdsverkets bedömning överstiger troligen fosforutsläppen från enskilda avlopp utsläppen av fosfor från allmänna avloppsreningsverk.

I Alvesta kommun finns cirka 3 000 enskilda avlopp, varav cirka 2 200 för permanentbostäder och resterande för fritidshus. Vanligen avleds hushållsavloppet till slamavskiljare med efterföljande markinfiltration. För avloppsanläggning måste tillstånd sökas hos ansvarig nämnd.

Sjöatorps samfällighetsförening väster om Hjortsberga har en större infiltrationsanläggning som ägs och drivs av samfälligheten. I Benestad/Blädinge har ett tjugotal enskilda fastighetsägare anslutit sig till det kommunala VA-nätet i samband med att en ny överföringsledning för avlopp drogs från Blädinge till reningsverket i Alvesta i början på 2000-talet (se även avsnitt 6.8.3).

I många områden på landsbygden finns risk att enskilda avlopp förorsakar problem, t.ex. förorening av sjöar, vattendrag och enskilda dricksvattenbrunnar. Generellt sett är problemen och riskerna störst vid samlad bebyggelse.

Hösten 2006 påbörjades en inventering av enskilda avlopp i kommunen. Områden som anses särskilt känsliga prioriteras. Målet är att 80 % av de enskilda avloppen ska vara inventerade och vid behov åtgärdade innan år 2015. Befintliga avlopp ska undersökas genom inventering, men avloppens status ska även kontrolleras i samband med bygglov.

Naturvårdsverket gav i augusti 2006 ut nya allmänna råd för kommunernas tillståndsgivning för enskilda avlopp (NFS 2006:7). Råden fokuserar på funktionskrav i stället för tekniska system. Den grundläggande nivån är att avloppsanläggningar ska klara 90% reduktion av BOD och 70% reduktion av fosfor (BOD = "Biological Oxygen Demand" är en uppskattning av hur mycket organismer, t.ex. bakterier och dött organiskt material, som finns i vattnet). I känsligare områden har kommunerna möjlighet att ställa högre krav. Sambandet mellan tekniska lösningar och miljöprestanda ska belysas i en separat handbok som beräknats bli klar under år 2007.

Slam från enskilda trekammarbrunnar har tidigare tömts i det kommunala avloppssystem som är anslutet till Alvesta reningsverk. Från och med hösten 2005 transporteras slammet istället till en för ändamålet anpassad mottagningsanläggning på Sundets avloppsreningsverk utanför Växjö. Restprodukten från rötningen blir biogas och restslam.

Riktlinjer

- Med hänvisning till det av kommunen prioriterade miljömålet att förhindra övergödning i sjön Salens vatten-system har miljönämnden fastställt riktlinjer för avloppsanläggningar vid bebyggelse utanför kommunalt avloppsnät. Riktlinjerna anger funktionskrav och generella riktlinjer för enskilda avlopp med hänsyn till olika typer av boende, närhet till sjöar och vattendrag, markförhållanden m.m.

6.8.3. Avloppsanläggning som utvecklingsmöjlighet för landsbygdsboende

Den överföringsledning för avlopp som 2003-2004 drogs från Blädinge/Benestad till reningsverket i Alvesta skapade förutsättningar för enskilda fastigheter utmed ledningssträckan att ersätta sina äldre enskilda avlopp med anslutning till det kommunala avloppsledningsnätet. I Benestad by har ett tjugotal fastigheter bildat en gemensamhetsanläggning och fört samma sina avloppsledningar till en anslutningspunkt i det kommunala nätet. Arbetet med bildandet av anläggningen är ett bra exempel på samverkan för att nå bästa möjliga lösning, både ur praktisk och ekonomisk synvinkel, på avloppsproblem på landsbygden. Arbetet har också

varit ett givande och framsynt projekt i miljövårdsarbetet. I området fanns tidigare stora problem med utsläpp av avloppsvatten i dike och diffusa utsläpp via gamla "stenkistor", vilket i hög grad bidrog till näringsbelastningen på sjön Salen. Projektet med gemensamhetsanläggningen växte successivt fram under ett par års tid genom samverkan på olika sätt vid informationsmöten, fackträffar med företrädare från olika kommunala förvaltningar, entreprenörer och enskilda fastighetsägare. Arbetet har gett stor kunskapsöverföring om miljö, teknik, ekonomi och juridik vid anordnande av vatten och avlopp. Kommunen hade rollen som vägledare i detta projekt som avslutades i en gemensamhetsanläggning som beslutats som anläggningsåtgärd av lantmäterimyndigheten. En samfällighetsförening har bildats för att förvalta anläggningen.

De tidigare bristerna i avloppsanläggningarna innebar stora begränsningar för ny bebyggelse. Den nya inrättningen har inneburit en utvecklingsmöjlighet, och nya permanentbostäder har kunnat uppföras.

Gemensamhetsanläggning för vatten och avlopp eller enbart avlopp, i form av t.ex. infiltrationsanläggning, minireningsverk eller anslutning till ett kommunalt nät, kan vara en lämplig modell i områden där flera närliggande fastigheter har VA-problem. Arbetssättet i Benestad kan fungera som modell för fler områden. I Sjöby utanför Grimslöv har sju fastigheter slutit sig samman i en gemensamhetsanläggning. Även i Lönashult har en sådan anläggning anordnats för några fastigheter.

Riktlinjer

- Inventering av enskilda avloppsanläggningar inom känsliga områden prioriteras.
- För gemensamhetsanläggningar för vatten och/eller avlopp för närliggande fastigheter kan arbetssättet i Benestad fungera som modell.
- Kommunen ska verka för att fler enskilda fastigheter ansluts till överföringsledningen Blädinge-Alvesta.
- I anslutning till planering av bebyggelse i tätortsnära landsbygdsområden ska kommunen undersöka möjligheterna att utveckla verksamhetsområde för avlopp. Utredningarna ska belysa olika alternativ med sikte på val av långsiktigt hållbara lösningar.

6.8.4. Dagvatten

Bebyggelse och hårdgjorda ytor i tätorter hindrar nederbörden att naturligt infiltrera i marken. Det dagvatten som bildas i tätorter och på vägar avleds i allmänhet direkt till närliggande vattendrag, vilket ofta är olämpligt ur vattenvårdssynpunkt. En del dagvatten avleds till reningsverken. Även detta är olämpligt, eftersom ett kraftigt regn kan innebära överbelastning på ledningsnät och reningsverk. Lokalt omhändertagande av dagvatten eftersträvas därför.

Tillskott av kväve och fosfor från åker- och skogsmark till omgivande vatten är betydande. Av allt att döma har belastningen ökat under de senaste decennierna (se även avsnitt 6.5)

Riktlinjer

- Vid all planläggning och nyexploatering ska möjligheten till lokalt omhändertagande av dagvatten undersökas. Huvudprincipen är att tillskapa infiltrationsmöjligheter och fördröjningsdammar i närområdet. Därefter avleds överskottsvatten till kommunens dagvattenledningar.
- Ett lokalt omhändertagande av dagvatten, genom översilning eller i t.ex. dammar och våtmarker, införs såväl i befintliga bostads- och industriområden som vid nyplanering av områden och i samband med vägprojekt. S.k. gröna tak kan vara ett alternativ för lokalt omhändertagande av dagvatten.

6.9. Avfallshantering

Övergripande mål i Vision 2010:
"Alvesta kommun skall ha en långsiktigt väl fungerande avfallshantering."

Föreskrifter om avfall finns i miljöbalkens kap. 15 och i avfallsförordningen (SFS 2001:1063). Fullmäktige godkände i september 2007 ny renhållningsordning för Alvesta kommun, som trädde i kraft 2007-10-01. Ett arbete har inletts mellan Alvesta, Växjö, Ljungby och Tingsryds kommuner att ta fram en gemensam avfallsplan. Den gemensamma avfallsplanen kommer att ersätta gällande plan för Alvesta kommun från 1995 som är föråldrad och inte stämmer med dagens avfallshantering.

Från och med år 2002 får inget brännbart avfall deponeras, och från och med år 2005 får inget organiskt avfall deponeras utan ska istället komposteras, rötas eller brännas. Senast januari 2008 ska samtliga deponier som fortfarande används vara omprövade.

Deponeringen vid Aringsås avfallsanläggning i Alvesta upphörde i juli 1998. Täckning av området ska vara slutförd till årsskiftet 2008/2009.

Det kommunala renhållningsbolaget i Alvesta kommun (ARAB) utför

- insamling av hushållsavfall och industriavfall
- tömning av slambrunnar
- återställning av den nedlagda deponianläggningen Aringsås

Restprodukter och förpackningar som omfattas av producentansvaret kan avlämnas vid återvinningsstationer och –centraler. Bemannade återvinningscentraler finns i Alvesta, Moheda, Vislanda och Grimslöv. Det finns sexton återvinningsstationer placerade på strategiska platser i kommunen. Stationerna ägs av Förpacknings- och tidningsinsamlingen, och de sköts och städas av Stena Scanpaper.

Allt brännbart hushållsavfall transporteras till Häringetorp deponianläggning i Växjö kommun, för vidare transport till Ljungby fjärrvärmeverk där det bränns.

Mindre mängder icke brännbart hushållsavfall och industriavfall deponeras på Häringetorp.

Enligt kommunens renhållningsordning bör trädgårdsavfall i möjligaste mån komposteras på fastigheten alternativt lämnas till kommunens bemannade återvinningscentraler.

Brännbart industriavfall samt brännbart avfall som lämnas på återvinningscentralerna transporteras till Kristinehedsverken i Halmstad för förbränning.

Omhändertagande av farligt avfall sker genom MFA Sydost, ett bolag som samägs av flera kommuner. Härigenom samordnas och styrs transporter av avfallet, till ett säkert och tryggt omhändertagande av avfallet vid specialanläggningar. MFA Sydost kommer troligen att upphöra. Om så sker kommer ny entreprenör att upphandlas för dessa transporter.

Det kommunala renhållningsbolaget har särskilda rutiner för hämtning av hushållssopor från områden med samlad fritidsbebyggelse. För att möta det ökande problemet med hushållssopor från övriga fritidsboenden och turism under framför allt sommartid men även under övriga årstider, erbjuder renhållningsbolaget former för hämtning av sopor. Marknadsföring av sistnämnda erbjudande åligger renhållningsbolaget.

Slam från trekammarbrunnar har tidigare tippats i avloppsledningsnätet till Alvesta reningsverk. Från hösten 2005 transporteras slammet till en för ändamålet anpassad anläggning på Sundets avloppsreningsverk utanför Växjö. Restprodukten från rötningen blir biogas och restslam.

Slamprodukter från industrier transporteras sedan slutet av år 2005 till mottagningsanläggningen på Sundets avloppsreningsverk utanför Växjö. Dit finns också möjlighet att transportera matavfall från storkök och livsmedelsvaruhus.

Deponiförbud och höga miljökrav tvingar fram större och färre avfallsanläggningar. Ökad samverkan mellan kommunerna är nödvändig.

Samtliga deponier i kommunen som planeras fortsätta att vara i drift ska ha omprövats före 2008. Detta gäller även deponier för jord- och schaktmassor. "Tuba-tippen" i Alvesta, som tidigare använts för deponering av schaktmassor (jord, sten, stubbar), saknar tillstånd. Tippen har inte använts i någon större utsträckning under senare tid, och det är osäkert om den ska finnas kvar som deponi för bygg- och rivningsavfall. Prövning pågår om Tuba-tippen ska finnas kvar och i så fall användas till vad.

Riktlinjer

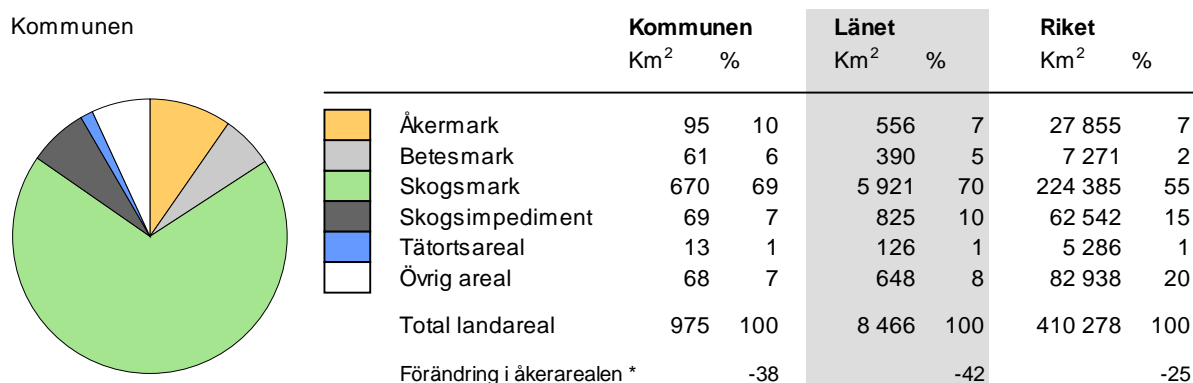
- För den framtida sluthantering av avfall gäller följande inriktning:
  - minimering av avfall
  - återanvändning
  - återvinning
  - särskild behandling av farligt avfall
  - energiåtervinning med rötning respektive förbränning
- Kommunen ska fortsätta att samverka med andra kommuner om avfallshanteringen.
- Återanvändning och återvinning prioriteras. Avfall som inte kan återanvändas eller återvinnas ska omhändertas på bästa sätt efter dess egenskaper.
- Vid hantering av plan- och bygglovärenden ska kommunen verka för att
  - återvinningsstationer får en miljömässigt bra placering med estetiskt tilltalande utformning
  - utrymmen skapas för en modern avfallshandling och återvinning.
- Kommunen ska verka för att en bra vägledning lämnas om hur farligt avfall ska hanteras på bästa sätt enligt lagstiftningen.
- Omhändertagandet av hushållssopor från fritidsbostäder och turister under framför allt sommartid har uppmärksamats alltmer. Det kommunala renhållningsbolaget erbjuder lösningar för att möta behovet av tillfällig sophämtning.

6.10. Jord- och skogsbruk

Jordbruket har stor betydelse som producent av livsmedel, som skapare av värdefulla kulturlandskap och som bas för landsbygdens näringsliv. Enligt MB kap. 3 § 4 är jordbruksnäringen, liksom skogsbruksnäringen, av nationell betydelse.

Nedanstående diagram och tabell visar att tre fjärdedelar av kommunens landareal utgörs av skogsmark och skogsimpediment. 16% är åker- och betesmark.

Markanvändning 2005

* Förändring sedan 1951, procent

Källa: SCB

De senaste femton åren har *länets* åker- och betesmarksareal minskat från cirka 76 000 hektar till cirka 72 000. Antalet jordbruksföretag har minskat från cirka 4 200 till cirka 2 700. Djurantalet har minskat, i synnerhet antalet mjölkkor. Djuren koncentreras till områden med stora lantbruk och minskar i de småskaliga bygderna.

Även i *Alvesta kommun* har antalet jordbruksföretag minskat och koncentrerats till större enheter. Statistik från Jordbruksverket visar att antalet husdjur dock har ökat något under de senaste åren (jämförelse 1999 - 2003). Ökningen gäller både nötkreatur och grisar.

Förutsättningarna för jordbruk skiftar inom kommunen. De bästa förutsättningarna finns i Alvestabygden samt i norra delen av Åsnenområdet på ömse sidor om Skatelövsfjorden. I dessa områden finns också de största djurhållningsenheterna.

Åkerarealen inom kommunen uppgår till cirka 9 500 hektar och betesmarken till cirka 6 100 hektar. Att andelen betesmark är så stor i förhållande till åkermark bidrar i hög grad till ett variationsrikt landskap. Sedan mitten av 1900-talet har åkerarealen minskat med cirka 37 %.

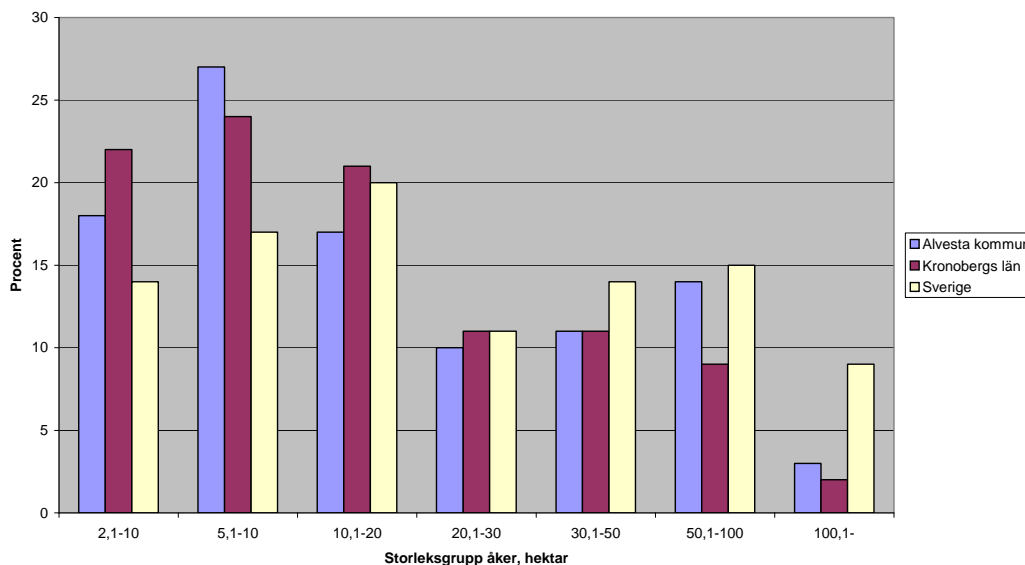

Antalet jordbruksföretag i kommunen har enligt SCB minskat från 421 år 1998 till 346 år 2003. Framför allt mindre företag har minskat i antal, medan företag med mer än 100 hektar har ökat från 4 år 1998 till 11 år 2003. Fortfarande är en stor andel av företagen förhållandevis små, och brukarna är i många fall äldre. Andelen fritidsjordbruk är relativt hög.

Diagrammet nedan visar förhållandet mellan mindre och större jordbruksföretag i Alvesta kommun, Kronobergs län och riket som helhet. Jämförelsen baseras på antalet hektar åker per jordbruksföretag år 2003. Kronobergs län har större andel mindre jordbruksföretag än landet i övrigt. Länet har 46 % små jordbruksföretag (2,1-10 hektar åker), motsvarande i riket är 31 %. I storleksklassen 10,1-50 hektar åker har länet 43 %, medan riket har 55 %. Andelen jordbruksföretag med mer än 50 hektar åker är 11 % i Kronoberg och 24 % i riket.

Diagrammet visar också att i jämförelse med länet har Alvesta kommun högre andel större jordbruksföretag. I vår kommun har 17% av jordbruksföretagen mer än 50 hektar åkermark (länet = 11%).

Procentuell fördelning av jordbruksföretag, efter storleksgrupp åker år 2003

I likhet med länet i övrigt är förutsättningarna särskilt goda för vallproduktion. Som en följd av detta finns en relativt stor mjölk- och nötköttproduktion i Alvesta kommun.

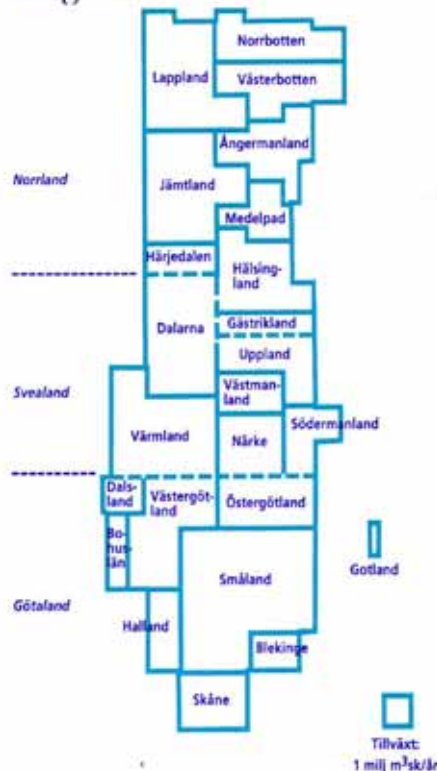
Den övergripande målsättningen, att vi långsiktigt ska hushålla med våra naturresurser och använda mark- och vattenområdena på ett lämpligt sätt, innebär för jordbruksmarken ett skydd för markens biologiska produktionsförmåga på lång sikt samt en viss prioritet ifråga om den fortsatta användningen av marken.

Skogsbruket är en av landets viktigaste näringar och allt talar för att skogen även i framtiden kommer att vara av stor betydelse för ekonomi och sysselsättning. Alvesta kommun består liksom flera andra kommuner i länet till stor del av skogsmark. Av kommunens landareal är cirka 66 300 hektar skogsmark och cirka 7 100 hektar skogsimpediment, vilket tillsammans motsvarar cirka 75 % av den sammanlagda landarealen. Motsvarande procentandel för riket är 69 %. Skogen i Alvesta kommun ägs av drygt 2 500 ägare med ca 1 800 brukningsenheter. Medelarealen är 37 hektar.

Södra Skogsägarna har tagit fram en landskapskarta (se kartbild till höger) som visar hur stora Sveriges landskap är – om vi ser till skogstillväxten. Småland är med detta synsätt landets största landskap, och Kronobergs län är det mest skogbevuxna av Smålands länen.

Skogen har betydelse inte bara för samhälls-ekonomi. Den ger arbetstillfällen, i skogen och i förädlingsprocessen. Skogen har också stora värden och är viktig för biologisk mångfald, rekreation, jakt och naturupplevelser.

Så stora är landskapen - om vi ser till skogstillväxten.

Staten ställer krav på skogsbruket främst genom Skogsvårdslagen. Skogsstyrelsen har tillsynsansvaret. På skogsmark ska bl.a. hänsyn tas till naturvården och andra allmänna intressen. Kravet på hänsynstagande får dock ej gå så långt att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

Ädellövsskogslagen från 1984, som syftar till att bevara landets ädellövsskogar för framtiden, ingår sedan 1995 i skogsvårdslagen. Som ädla lövträd räknas de inhemska trädslagen alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn. Enligt lagen krävs tillstånd före slutavverkning. Den generella tillståndsplikten syftar till att Skogsstyrelsen ska kunna ge kvalificerade råd om hur förnyringen ska ske.

Viktiga tätortsnära skogsområden som utnyttjas för rekreation finns bl.a. i Alvesta (Hagaparksområdet samt Spånen/Hanaslövsområdet), Moheda (Klintaberget), Vislanda (söder om skolan), Torne (bokskogen), Lönashult (område vid kyrkan). För att de tätortsnära skogsområdena ska förbli attraktiva rekreationsområden bör skogsbruket bedrivas med hänsyn till rekreationsintresset.

I skogsmarken finns spår kvar av de äldsta bosättarna, t.ex. som fossil åkermark och gravrösen.

Genom de svåra stormskadorna i januari 2005 och januari 2007 har förutsättningarna för skogsbruket förändrats i södra Sverige, vilket får effekter på både kort och lång sikt.

Landskapsbild: Att bevara det öppna landskapet är angeläget ur flera synpunkter. Utöver att vara en produktionsresurs är landskapet bl.a. ett viktigt kulturarv som utvecklats under århundraden och som innehåller stora naturvärden. I kulturlandskapet ryms mycket av kommunens identitet med koppling bakåt till det traditionella småländska bondesamhället.

Det öppna landskapet är karaktärsskapande och en mycket viktig del för attraktiviteten i byarna. På många sätt är det lika tilldragande att bo i en öppen och välbrukad by som vid sjöar och vattendrag. Det är därför viktigt att landskapet kan hållas fortsatt öppet. Avstyckade mindre gårdar är ett sätt att bibehålla landskapsbilden. Markerna hålls då öppna genom bete med olika djurslag, till skillnad från en normal villafastighet som hålls öppen och vårdad endast inom den avgränsade villatomten.

För lantbruket finns jordbrukarstöd och miljöstöd att söka. Syftet med miljöstöden är att de ska bidra till att uppfylla miljökvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap*. Flera av stöden ska också bidra till att uppfylla miljökvalitetsmålen *Giffri miljö*, *Ingen övergödning*, *Bara naturlig försurning* och *Myllrande våtmarker*.

Riktlinjer

- De nationella och regionala miljömålen är vägledande för kommunens ställningstaganden i jord- och skogsbruksfrågor.
- Alvesta kommun vill främja verksamheter som bidrar till att landskapet hålls öppet, t.ex. djurhållning.
- Bebyggelse och övriga anläggningar bör placeras med hänsyn till jord- och skogsbrukets intressen. Tillkommande bostadsbebyggelse och lokaler för kompletteringsverksamheter som gynnar driften av enskilda jord- och skogsbruksföretag bör prövas positivt.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

- Det är viktigt att brukare och bosättare på landsbygden är medvetna om att de har ett ömsesidigt ansvar för landsbygdens fortlevnad och landskapsbildens fortbestånd. Attraktiviteten i landskapet kan bara bestå om marken brukas, vilket innebär risk för störningar genom lukt och buller. På brukaren ställs krav på att visa hänsyn till de boende, så att störningarna upplevs som rimliga.
- Alvesta kommun ska främja bosättning på landsbygden, t.ex. avstyckning av fastigheter till mindre gårdar, och ska verka för att landskapsbildens värde ska få högre dignitet vad gäller t.ex. jordbruksstöd. Risk för konflikter mellan boende och djurhållning ska beaktas vid lokaliseringsprovningar av bostäder respektive djurstallar.
- Inom områden som utpekats som värdefulla i naturvårds- och kulturmiljöprogram ska hänsyn tas till värdefulla kulturmiljöer, biologiska och landskapsmässiga värden samt friluftslivet. Tillkommande bebyggelse bör placeras och utformas med stor hänsyn till kulturvärden, landskapsbild, lokal byggnadstradition, naturvärden och odlingslandskapets karaktär.
- Jordbruket måste verka för en bättre hushållning av växtnäringen. Genom att anlägga våtmarksdammar kan det dubbla syftet att minska utsläpp och näringsförluster samt skapa nya bevattningsresurser uppnås. Kommunen ska verka för att våtmarker anläggs inom härför lämpliga områden. Odling av energiskog/energi-grödor kan vara ett sätt att minska kväveläckaget till vattendrag.
- Skyddszoner bör finnas utmed vattendrag och dammar för att minska risken för direkt ytavrinning av näringsrikt vatten. Åtgärden stärker dessutom den biologiska mångfalden.
- Inom områden för nuvarande och framtida vattenförsörjning bör jordbruksdrift utan användning av bekämpningsmedel eftersträvas. Detta regleras för varje område genom skyddsområdesbestämmelser.
- Den småbrutna karaktären i kommunens landsbygdsdelar utgör ett värdefullt inslag i landskapsbildens och bidrar till att bevara den biologiska mångfalden. Skogsplantering bör undvikas på de öppna markerna.
- Skogsbruket är en för landet och länet mycket viktig näringsgren. Alvesta kommun är positiv till utveckling av produktionsskogar (skogar med kortare omloppstid) inom härför lämpliga områden. Skogsnäringens betydelse innebär dock inte att dess intressen ska få råda över andra intressen, t.ex. att bo och verka i skogsbygd. Olika intressen måste kunna råda tillsammans.
- Skogsbruket måste verka för en bättre hushållning av växtnäringen för att minska avgången av näring till sjöar och vattendrag. Detta kan ske genom t.ex. storleks- och terränganpassning av hyggen och genom skonsam markberedning. Lövträdsbårder bör eftersträvas närmast sjöar och vattendrag.
- Inom och i nära anslutning till biotopskyddsområde eller nyckelbiotop ska samråd ske med skogsstyrelsen vid bedömning av exploateringsåtgärder.
- Vid planerade åtgärder i eller nära Natura 2000-område ska samråd ske med länsstyrelsen.
- Inom områden markerade som tätortsnära rekreationsområden bör skogsbruket bedrivas med särskild hänsyn enligt skogsvårdslagen. Behovet av tätortsnära rekreationsområden ska tillgodoses i detaljplaner och fördjupade översiktsplaner.
- Alvesta kommun ska inom sitt skogsmarksinnehav ta sitt ansvar för att uppnå de nationella, regionala och lokala miljömålen.
- Odling av energiskogar bör inte ske i attraktiva naturlägen och i strandzoner. Hänsyn bör tas till skyddade områden med höga naturvärden.
- Nyplantering av skog bör inte ske på öppna marker nära tätortsbebyggelse.

6.11. Grus, morän och berg

Grusåsarna i kommunen berörs av många intressen, t.ex. bevarande-, vattentäkts- och exploateringsintressen. För närvarande sker täktverksamhet på flera platser. En regional grushushållningsplan har upprättats i syfte att uppnå en effektiv hushållning av grusresurserna. I planen avvägs grusförsörjningsintresset och andra konkurrerande intressen.

Till grund för grushushållningsplanen ligger bland annat en genomförd inventering av länets tillgångar på naturgrus och krossberg (för makadamframställning) samt grov morän. Inventeringen ska ge bättre underlag för bedömning och planering av den framtida användningen av dessa icke förnyelsebara naturresurser.

Länsstyrelsen har register med beslutade tillstånd till täktverksamhet (grus, berg, morän samt även torv).

Förklaring för täkttyper

	Växtorv
	Energitorv
	Grus
	Berg för kross, morän

Riktlinjer

- Grusförekomst är en ändlig naturresurs och stor försiktighet bör iaktas vid exploatering av grus och av stenmaterial för krossning. Naturgrus bör enligt de nationella miljömålen endast användas när ersättningsmaterial inte kan komma ifråga med hänsyn till användningsområdet. Återvinning av rivnings- och schaktmassor som ersättning för grus-/bergmaterial ska uppmärksammas vid rivningsanmälan enligt PBL och vid deponering.
- Vid större exploatering inom kommunen bör det regelmässigt undersökas om det kommer att bli några överskottsmassor som kan utnyttjas för andra objekt.
- Vid tillståndsgivning för täkter ska stor hänsyn tas till grundvattnet samt natur- och kulturvärden som kan beröras. Täkter ska alltid prövas noggrant ur landskapsbildssynpunkt, och särskild uppmärksamhet ska ägnas efterbehandlingen vid täktens upphörande. Samråd förutsätts ske med kommunen.
- Befintliga grusåvsnitt bör så långt möjligt sparas för att säkra dagens och framtidens vattenförsörjning.

6.12. Energi

6.12.1. Alvesta kommuns policy för energi

Enligt kommunens energipolicy från 2003 ska kommunen på sikt bli fossilbränslefri. Energi-användningen ska vara effektiv med användning av förnyelsebar energi. Med utgångspunkt från de nationella och regionala miljömålen ska Alvesta kommun särskilt sträva efter följande:

Allmänt

- Alvesta kommuns förvaltningar och bolag ska i sitt agerande vara ett föredöme i strävan mot ett ekologiskt hållbart energisystem.
- Vi ska ha en säker och effektiv energiförsörjning för att trygga en stabil utveckling för alla invånare i kommunen.
- All energi ska utnyttjas effektivare och elförbrukningen ska minska.
- Lokala och förnyelsebara energikällor ska utnyttjas i så hög grad som möjligt.
- 50 % av energianvändningen ska komma från förnyelsebara energikällor år 2010.
- All energiproduktion inom kommunen ska ske med minsta möjliga störning för andra.
- Alvesta kommuns förvaltningar och bolag ska medverka till åtgärder som leder till minskade utsläpp från trafiken och energiproduktionen.

Uppvärmning

- Alla offentliga byggnader ska senast 2010 uppvärmas med förnyelsebar energi som i första hand ska vara lokalt producerad.
- Vid nybyggnation har inga fastigheter för permanent användning direktverkande el som enda uppvärmningsalternativ.

Transporter

- Alvesta kommuns förvaltningar och nämnder ska arbeta för att person- och godstrafiken på järnväg ökar.
- Alvesta kommun förvaltningar och nämnder ska arbeta för att underlätta för kollektivtrafiken och för att minska trafikökningen på våra vägar.

(Utdrag ur Energipolicy för Alvesta kommun)

6.12.2. Energiplan- och klimatplan för Alvesta kommun

Enligt lagen om kommunal energiplanering ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. Planen ska främja hushållning med energi och verka för en säker och tillräcklig energitillförsel.

Kommunens första energiplan från 2004 har ersatts av en ny energi- och klimatplan som antogs av fullmäktige i december 2007. Energi- och klimatplanen redovisar följande energibalans för Alvesta kommun år 2004: Totala energitillförseln i kommunen beräknas till 615 GWh, vilket är en ökning med 21 % jämfört med 1995 och en minskning med 8 % jämfört med 2002. Utslaget per invånare i kommunen år 2004 motsvarar det 33 MWh per invånare. Andelen förnyelsebar energi (biobränslen, vattenkraft och solvärme) är ca 52% (en ökning med 28 % jämfört med 1990). Koldioxidutsläppen var 2,8 ton per invånare år 1990 och 2,3 ton per invånare år 2004. Transporterna står för 79 % av kommunens koldioxidutsläpp från fossila bränslen. Störst användare är industrin med 185 GWh, följt av transporter med 179 GWh och hushåll med 147 GWh.

En ökning av den specifika elförbrukningen har skett med 21 % sedan 1995. Totalt uppgår kommunens elförbrukning till 261 GWh, eller 13,8 MWh per invånare. Trenden är en ökning av biobränslen som i de flesta fall ersätter fossila bränslen.

Energi- och klimatplanen redovisar, utifrån uppställda regionala mål och lokala övergripande mål, flera inriktningsmål för kommunen inom de fyra strategiområdena

- Satsning på förnybar energi och ny teknik
- Hushållning med energi och klimatgaser
- Fysisk planering för effektivare energianvändning
- Transporter och kommunikationer

Riktlinjer

Energifrågan ska i ökad utsträckning beaktas i kommunens samhällsplanering. Den strategi och inriktning som anges i kommunens energipolicy och energi- och klimatplan ska följas.

I kommunens energi- och klimatplan anges följande inriktningsmål för fysisk planering:

- Bostäder, arbetsplatser och service anpassas så att energianvändning minimeras.
- Energifrågor ska beaktas vid alla aktiviteter, upphandling och fysisk planering.
- Energi ur avfall produceras där så är möjligt.
- Vid planering av nya anläggningar/områden ska strävas efter att de ges en sådan utformning att allmänna kommunikationer kan användas.

I kommunens energi- och klimatplan anges följande inriktningsmål för transporter och kommunikationer:

- Allt transportarbete ska minimeras
- I första hand ska tåg användas för både gods- och persontransporter
- Kollektivtrafiken utvecklas lokalt och regionalt
- Samordning och samåkning utökas
- Minska biltrafiken totalt och särskilt i centrala delar av kommunen
- Övergång till förnybara drivmedel och energieffektivare fordon

6.12.3. Framtida energiförsörjning

Energiområdet är under stor förändring. Kopplingen till globala och lokala miljöfrågor är stark. Tillgången till el har ett mycket starkt samband med allmän samhällsutveckling. Elberoendet ökar snabbt, och avbrott i försörjningen blir allt mer kostsamma.

En aktuell fråga är hur Sverige ska säkerställa tillgången till el och till vilken kostnad. Andra viktiga frågor är vilka produktionskällor som ska finnas inom landets gränser, kärnkraftens roll, integrationen med elsystemen i Norden och Europa.

Oljepriserna fortsätter stiga, vilket ger utrymme för andra energislag. Globala miljömål som t.ex. Kyotoavtalet påverkar utvecklingen. Från och med 2005 infördes t.ex. ett system för handel med utsläppsrätter för koldioxid. Fjärrvärmeproduktionen i Alvesta omfattas av detta system. 2003 infördes ett system med elcertifikat – grön skatteväxling, ett system som förordar förnyelsebar energi. Värmepumpar har blivit ett allt mer attraktivt alternativ, framför allt för kunder som inte har tillgång till fjärrvärme. En större andel värmepumpar påverkar den lokala elförsörjningen.

Vindkraft och solenergi finns ännu inte etablerade i någon större omfattning inom kommunen. I den av fullmäktige antagna energi- och klimatplanen är satsning på förnybar energi och ny teknik en av fyra strategier.

Vad gäller vindkraft producerar Sverige idag cirka 1 TWh vindkraft per år. För vindkraften har riksdagen fastställt ett planeringsmål om 10 TWh till år 2015. Om målet ska uppnås krävs en omfattande utbyggnad. Energimyndigheten gav 2006 länsstyrelserna i uppdrag att föreslå riksintresseområden för vindkraft. Det regionala vindkraftsmålet för Kronobergs län är beräknat till 7 GWh. Energimyndigheten pekade i sin vindkartering år 2006 ut ett område i Alvesta kommuns västra del, på ömse sidor om väg 25, som kunde vara av riksintresse för vindkraft.

Vindkarteringen pekade även ut Åsnenområdet, men Länsstyrelsen bedömde att de värden av riksintresse som finns där är svåra att förena med vindkraftverk. Alvesta kommun framförde i sitt yttrande, att området i västra kommundelen förefaller lämpligt som utredningsområde för vindkraft, och att avgränsningar och konsekvenser för annan markanvändning bör tydliggöras i fortsatta studier.

Energimyndigheten tog i maj 2008 beslut om områden av riksintresse för energiproduktion genom vindkraft, enligt 3 kap. 8 § MB. Beslutet innebär, att andra eventuella exploateringar inom de utpekade områdena inte får innebära en påtaglig skada på riksintresset för vindbruk. Det tidigare utpekade området väster om Hjortsberga är enligt beslutet riksintresse för vindbruk. Gränsen för området är oklar och måste noga studeras utifrån lokala förutsättningar. En avvägning behöver göras gentemot andra intressen som finns inom området och som kan vara svåra att förena med en storskalig vindkraftexploatering. Samtidigt bör områdets potential för vindbruk utnyttjas på ett effektivt sätt, t.ex. genom större grupper av vindkraftverk. Befintlig bostadsbebyggelse måste beaktas liksom Hjortsberga samhälle som tangerar riksintresseområdet. Naturreseptet Sjöatorp är beläget inom området, och riksvägarna 25 och 27 (riksintressen för kommunikationer) passerar genom området. (Se även avsnitt 6.16.10 Riksintresse för vindbruk)

Alvesta kommun är positiv till vindkraft genom att det är en förnyelsebar energikälla. Vid bedömning av plats för vindkraftverk tillämpas PBL och MB. Ansökningar om lokaliseringssprövning av såväl enstaka vindkraftverk som områden för vindkraftsanläggningar ska skickas på remiss till Försvarmakten och Luftfartsstyrelsen.

Riktlinjer

- Den av fullmäktige antagna energipolicyn syftar till att kommunen på sikt ska bli fossilbränslefri och att energianvändningen ska vara effektiv med användning av förnyelsebar energi. I den antagna energi- och klimatplanen för kommunen anges kort- och långsiktiga etappmål samt åtgärder som syftar till att uppnå målen.
- I enlighet med den inriktning som Alvesta kommun uttalat ska det lokala energibolaget verka för att fjärrvärme ska vara den viktigaste lokala energibäraren jämte el.
- En stark infrastruktur av energiförsörjning är en avgörande förutsättning för regionens fortsatta utveckling.
- Prövning av möjligheterna att producera el ur biobaserade bränslen kan förslagsvis ske i samarbete mellan kommunen och intresserade markägare, genom uppdrag till kommunens miljösamordnare.
- Följande bedömningsgrunder bör tillämpas vid lokaliseringssprövning av vindkraftverk:
  - Goda vindförhållanden är en naturlig förutsättning.
  - Områden med strandskydd, höga landskapsvärden eller känslig natur bör undvikas.
  - Befintlig infrastruktur bör användas.
  - Höjderna bör hållas under där blinkande hindersbelysning krävs (150 meter)
  - Vindkraftverk bör placeras i grupper (minst 3). Detta utesluter inte enstaka gårdsverk.
  - Inom gruppen bör vindkraftverken vara av samma storlek och utseende.
  - Grupper med ett fåtal större verk bör väljas före flera mindre.
  - Avståndet mellan grupper av vindkraftverk bör vara minst cirka 2 km, så att grupperna upplevs som väl åtskilda.
  - Verk med långsamgående rotorerna bör eftersträvas, då dessa ger ett lugnare intryck.
  - Avstånd till närmaste hus bör vara 500 meter och till planlagda områden eller samlad bebyggelse inte mindre än 1000 meter.
  - Placering av vindkraftverk närmare fastighetsgräns än 250 meter ska ske i samråd med berörda grannar så att inte en fastighetsägare fräntas eller får sämre möjlighet att etablera vindkraftverk på grund av grannes placering.
  - Etablering av enstaka gårdsverk bedöms i varje enskilt fall.

- Naturgas är ett fossilt bränsle och därför inget energialternativ som Alvesta kommun önskar utbyggt.

6.12.4. Eldistribution

Gällande säkerhetsavstånd för bostadsbebyggelse i anslutning till ledningar för eldistribution baseras på risken för skador på ledningen vid bränder i närliggande hus.

Statens Strålskyddsinstitut har tillsammans med Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket och Socialstyrelsen formulerat en försiktighetsprincip för lågfrekventa elektriska och magnetiska fält: "Om åtgärder som generellt minskar exponeringen kan vidtas till rimliga kostnader och konsekvenser i övrigt bör man sträva efter att reducera fält som avviker starkt från vad som kan anses normalt i den aktuella miljön. När det gäller nya elanläggningar och byggnader bör man redan vid planeringen sträva efter att utforma och placera dessa så att exponeringen begränsas".

Västra delen av Alvesta tätort genomkorsas i nordsydlig riktning av en ledningsgata med luftburna ledningar (50 kV resp. 130 kV). Ledningsgatan går genom planlagt område och gränsar i vissa delar till bostadsbebyggelse, och medför begränsningar i markanvändningen i tätbebyggt område.

Mot bakgrund av de svåra stormarna i början av år 2005 resp. 2007 finns anledning att föra diskussioner om hur en större säkerhet ska uppnås vad gäller elnätet och eldistributionen (liksom fast och rörlig telefoni samt bredband). För Alvesta kommun, med relativt stora landsbygdsområden, är det mycket viktigt att invånarna har en robust försörjning av el, tele och elektronisk kommunikation.

En större säkerhet i elleverans kommer att eftersträvas. Befintliga elledningar kommer att ersättas med tåligare luftledningar eller ledningar som grävs ner. Nya strukturer kommer också att byggas upp i det storskaliga elnätet. Svenska Kraftnät har utrett en ny 400 Kv ledning, den s.k. Sydlänken, som kan komma att beröra Alvesta kommun. Svenska Kraftnät har tagit beslut om teknik. Sydlänken kommer att ingå i ett större projekt som heter SydVästlänken. Från en station i närheten av Jönköping och söderut till Skåne kommer ny likströmsteknik med markkabel att användas.

(Betr. högspänningsledningar och radiofrekventa/elektromagnetiska fält, se även avsnitt 7.13. Befintliga högspänningsledningar redovisas i kartbild, sid. 118.)

Riktlinjer

- Inom ett avstånd av 100 meter från 400 kV ledningar bör ny bostadsbebyggelse prövas restriktivt.
- För övriga elkraftledningar gäller säkerhetsavstånd enligt ELSÄK-FS 2004:1.
- Alvesta kommun ska arbeta för att de befintliga luftledningarna för eldistribution som är dragna i en ledningsgata i nordsydlig riktning genom västra Alvesta ersätts med en jordkabel, eller flyttas.
- Alvesta kommun ska arbeta för en säker och robust försörjning av el, telefoni och IT.
- De svåra stormarna 2005 och 2007 har visat på betydelsen av att ha planer för reservförsörjning med el i mindre samhällen och byar. Byggnader som kan fylla viktiga funktioner som förläggning och värmestuga bör förberedas för reservström/uppvärmning. Vid nybyggnation eller större ombyggnationer av kommunala fastigheter ska frågan alltid aktualiseras.

6.13. Kommunikationer

Övergripande mål i Vision 2010:

- *Goda allmänna kommunikationer och en bra kollektivtrafik som ger möjlighet att bo i Alvesta kommun och arbeta inom ett större närområde, men som också "knyter samman" de olika delarna av kommunen.*
- *En ännu bättre infrastruktur i vägar, järnvägar, flyg, kabel- och IT-nät.*
- *Snabbare och tätare kommunikationer med kontinenten, via Öresundsbron och färjeförbindelser över Östersjön.*
- *Utveckling och förstärkning av kommunens strategiska roll för varustransporter och godshantering i södra Sverige och mot kontinenten.*

På kartan till höger redovisas trafikanläggningar i kommunen som utgör riksintressen (se även avsnitt 6.16.8):

- riksvägarna nr 23, 25, 27
- Södra stambanan
- Kust till kustbanan

Växjö flygplats är av riksintresse för luftfarten enligt MB kap. 3 § 8. Riksintresset berör Alvesta kommun genom att flygplatsens omgivande höjdbegränsade område sträcker sin in över kommunens östra del. Berört område redovisas i kartbilaga 2. Närmare uppgifter kan hämtas från Luftfartsstyrelsen och Växjö Flygplats.

Alvesta kommun har ur kommunikationssynpunkt ett mycket strategiskt läge i Sydsverige. Öresundsbron har väsentligt ökat möjligheterna till snabba förbindelser med Danmark och Västeuropa. Handelsutbytet med tidigare kommuniststater i Östeuropa har ökat kraftigt. Ökad trafik över Östersjön, till och från länderna i Baltikum och östra Europa, ökar framför allt lastbilstrafiken till, genom och från vår kommun.

Alvesta är knutpunkt för Södra stambanan och Kust till kustbanan och har därigenom en mycket viktig regional roll för kopplingen mellan järnväg och andra trafikslag, både vad gäller person- och godstransporter.

Vägmässigt utmärks kommunen av en "inre" axel i nordsydlig riktning med orter utmed väg 126 som den sammanlänkande kommunikationsleden, samt av de tvärgående regionala axlarna väg 25/27 och väg 23.

En viktig strukturell fråga vad gäller transportbehovet är det mycket spridda boendet i kommunens landsbygdsdelar.

Aktuella och viktiga kommunikationsfrågor för kommunen är:

Alvesta Resecentrum: Befintlig järnvägsstation och stationsområde ska rustas upp till modernt resecentrum för att öka komforten för resenärerna samt förbättra säkerheten och par-

keringsmöjligheterna. Stationsbyggnaden ska byggas till och en gångbro anordnas över spårområdet till perrongerna och till ny bilparkering öster om spårområdet. Gångbron med sina nedgångar till perrongerna ska ge säkrare tillgänglighet till tågen, men bron innebär också att Alvestas västra och östra delar länkas ihop, och att det skapas ett starkare samband mellan bostadsområdena i östra delen och centrum. Stationshuset, som är skyddat som byggnadsminne, ska fortsätta att vara en byggnad för resande och en byggnad med en funktion i den lokala bebyggelsemiljön. Kommunen har påbörjat arbetet med att underlätta för tågpendling genom utbyggnad av parkeringsplatser och cykelparkering i centrala Alvesta.

Samverkansprojekt för att utveckla och stärka regionens infrastruktur och kommunikationer: Alvesta kommun har medverkat och medverkar aktivt i flera samverkansprojekt. Exempel är SEBTrans-Link, Baltic-Link Association, stambanan.com, fler snabbussar.

SEBTrans-Link var ett projekt som till 50 % finansierades genom EU. Det treåriga projektet avslutades i november 2005. Målet var att stödja en utvecklingsprocess för investeringar och andra initiativ som syftar till att förbättra tillgängligheten avseende väg-, järnvägs- och sjötransporter i sydöstra Östersjöområdet. Inom ramen för projektet har förutsättningarna för ett järnvägsbaserat brytpunktssystem längs Kust till kustbanan utretts. Planering pågår för ett kombiterminalsystem för trailer- och containertransporter mellan Göteborgs hamn och Karlskrona/Kalmar hamnar. Mer gods ska därigenom kunna föras över på järnväg i regionen.

Baltic-Link Association är ett nätverk med 20 medlemmar utmed Baltic-Link, dvs. väg 27 Karlskrona-Göteborg och Kust till kustbanan. Medlemmar är 13 kommuner, 5 regionförbund och 2 länsstyrelser. Ändamålet med nätverket är att följa upp arbetet i SEBTrans-Link samt att marknadsföra, genomföra lobbying-aktiviteter och bidra till kunskapsuppbyggnad till förmån för transportstråket Baltic-Link. Nätverket ska även utgöra kontaktyta gentemot andra organisationer och projekt, både nationellt, transnationellt och internationellt.

Stambanan.com är ett nätverk som arbetar för att stärka Södra stambanan (Malmö-Stockholm) och utveckla den till en höghastighetsbana. En uppgradering av Södra stambanan för att anpassa den till höghastighetståg (250 km/h) väntas medföra att ny mark behöver tas i anspråk. Det gäller sträckor där befintlig järnvägsmark inte räcker till för mötes- eller parallellspår eller av olika skäl inte lämpar sig för tåg i höga farter. Nätverket består av 23 kommuner samt Region Skåne.

Snabbussar: Samarbetet kring fler snabbussar har hittills inriktats på att skapa snabba bussförbindelser till Växjö och dess universitet från/till kringliggande tätorter, bland annat Värnamo.

Godstrafik på järnväg: Ett övergripande mål i miljövårdsarbetet är att godstrafiken på järnväg ska öka. Alvestas läge som knutpunkt mellan Södra stambanan och Kust till kustbanan samt närheten till vägarna 23, 25, 27 och 126 ger goda möjligheter att öka andelen godstransporter på järnväg.

Alvesta bangård behöver rustas upp. Banverkets utredning från 2005-11-17 anger funktionskrav avseende persontrafiken och godstrafiken.

Planering pågår för anordnande av en kombiterminal i Alvesta, i knutpunkten mellan Kust till kustbanan och Södra stambanan. Kombiterminalen är i första hand avsedd att vara en brytpunkt på en godsskyttel mellan Göteborg och Karlskrona/Kalmar. För en kombiterminal i centralt läge i Alvesta samhälle behövs inga nya vägar, men kompletterande skyltning kan bli aktuell för att minska andelen tung trafik genom centrum.

Utflyttad bangård och triangelspår: Om de järnvägsbundna godstransporterna skulle öka kraftigt i omfattning och kräva större utrymme än nuvarande bangård medger, så är kommunen beredd att medverka till en lösning. En lokal grupp har tagit fram en lokaliseringsstudie över ny ranger- och godsbangård söder om Alvesta. Detta alternativ och alternativa förslag av triangelspår har granskats och studerats av Banverket i olika utredningar.

Den nu planerade kombiterminalen i centrala Alvesta (se ovan) är ett första steg i önskad utveckling mot större andel gods på järnväg. Om satsningen slår väl ut och godsmängden ökar så att det krävs större utrymme, kan utflyttning av godshanteringen till ett läge utanför centrum bli aktuell. Inför en ev. utflyttning av godshanteringen måste läge, omfattning, triangelspår, väganslutningar, industri-/rangerspår m.m. utredas i en särskild, fördjupad studie.

Ökad tågtrafik och ökade hastigheter för med sig krav på fler spår. Det behövs fler mötespår på Södra stambanan, vilket i första hand berör landsbygden. Det finns också behov av dubbelspår mellan Alvesta och Växjö. Alvesta kommuns ambition är att ha beredskap för ett sådant dubbelspår. Alternativa spårdragningar måste studeras särskilt, bl.a. med tanke på att östra delen av Alvesta är tätbebyggd med bostäder i nära anslutning till befintligt spårområdet.

Planskilda korsningar: Det finns behov av fler planskilda korsningar mellan väg och järnväg i Alvesta, Moheda och Torpsbruk, som alla är samhällen delade av järnvägen.

I Alvesta finns endast en planskild förbindelse mellan västra och östra delarna av samhället. Denna förbindelse behöver kompletteras med ytterligare en överfart för att sprida trafiken, öka tillgängligheten och säkra framkomligheten för räddningsfordon.

Även i Moheda finns behov av någon form av kompletterande förbindelse mellan östra och västra sidan av samhället, utöver befintlig vägtunnel samt gångtunnel under järnvägen. Den kompletterande förbindelsen behövs för att säkra möjligheten att passera järnvägen i den händelse vägtunneln inte kan användas. Närmaste planskilda korsning, en vägtunnel, finns i Grännaforsa, men den tunneln har begränsad höjd.

I Torpsbruk är nuvarande korsning mellan väg och järnväg inte planskild. Framför allt av säkerhetsskäl är det angeläget att den sedan länge diskuterade planskilda korsningen förverkligas.

Ökad spårbunden regionaltrafik: En utredning daterad 2007-06-27 har analyserat förutsättningarna för regionalstågtrafik i Kronobergs län. Merparten av tätorterna i regionen med mer

än 500 invånare har järnvägsförbindelse till regionala centra. Dagens restider, glesa turtäthet och få tågstopplatser begränsar emellertid möjligheten till dagspendling.

För att kunna utveckla regional tågtrafik på berörda bansystem menar utredarna att följande kapacitetsåtgärder erfordras:

- Nytt/nya stickspår med plattform/plattformar för vändande tåg i Växjö.
- Dubbelspår Alvesta-Växjö (på kort sikt åtminstone längre mötesstation i Gemla).
- Fler mötesstationer (Horda m fl).
- Kapacitetsåtgärder för Södra Stambanan.

Inom Alvesta kommun bedöms Moheda, Vislanda och ev. Hjortsberga ha potentialer för järnvägstrafik. Fler frågor behöver utredas innan ett genomförande kan ske.

Flyg: Många företag i regionen kräver att det finns snabba och frekventa möjligheter att ta sig till och från regionen. Kraven ökar på att kunna resa över dagen till närliggande regioncentra i Öresunds- och Östersjöområdet. Flyget ses som ett viktigt kommunikationsmedel för snabba och säkra transporter. Växjö flygplats är redan idag en flygplats av regional betydelse. Enligt studier inom det nu avslutade SEBTrans-Linkprojektet finns ett uttalat behov i regionen Sydöstra Sverige av en flygplats som erbjuder turtäthet, pålitlighet och ett brett destinationsutbud. Främst ökad turtäthet med Köpenhamn och Stockholm är ett starkt önskemål från näringslivet. Destinationer för charterflyg efterfrågas också.

Växjö Flygplats är ett riksintresse. Riksintresset innebär att det inte enbart är flygplatsområdet som ska skyddas utan också omgivande influensområden med hänsyn till flyghinder, flygbuller och elektromagnetisk störning. Flygplatsens omgivande höjdbegränsade område sträcker sig in över östra delen av Alvesta kommun. Det aktuella området är markerat i kartbilaga nr 2. För Kronobergsheds flygplats i Alvesta kommun finns också influensområden för flygbuller och omgivande höjdbegränsade områden. Det höjdbegränsade området redovisas i kartbilaga nr 2. Närmare uppgifter om de två flygplatsernas influensområdena för flygbuller och omgivande höjdbegränsade områden kan inhämtas från Luftfartsstyrelsen och respektive flygplats.

Trafiksäkerhetshöjande åtgärder på vägar: Åtgärder för att höja trafiksäkerheten på de större vägar som korsar kommunen är angelägna, bland annat vad gäller större korsningar som berör väg 126 i Torpsbruk, Moheda och Vislanda, samt riksvägarna 23 och 25. Ombyggnad av riksvägar 23 och 25 är viktiga för att förbättra säkerheten och öka framkomligheten.

Kommunens trafiksäkerhetsarbete: En god trafiksäkerhet är en angelägen fråga för alla, men särskilt för barn, äldre och funktionshindrade. Nollvisionen är bilden av framtiden där människor inte dödas eller skadas för livet i vägtrafiken. I oktober 1997 beslutade riksdagen att Nollvisionen ska gälla för vägtrafiken i Sverige. Visionen, som är ett etiskt förhållningssätt men också utgör en strategi för att forma ett säkert vägtransportsystem, utgör grunden för trafiksäkerhetsarbetet i Sverige. Eftersom människor ibland gör misstag, går det inte att helt förhindra trafikolyckor. Däremot kan följderna av olyckor mildras genom att vägar, gator och fordon blir säkrare och anpassas till människans förutsättningar. Ansvaret för säkerheten delas mellan dem som utformar och dem som använder vägtransportsystemet.

Alvesta kommun har avgett en avsiktsförklaring för säkrare och miljövänligare trafik. I avsiktsförklaringen anges planerade arbetsområden åren 2007-2010. Kommunen verkar även för en höjning av trafiksäkerheten på vägar som kommunen inte är huvudman för, t.ex. genom yttranden över vägförslag och samverkansprojekt. I en trafiksäkerhetsrevision som Vägverket Konsult genomförde under 2007 blev den samlade bilden av trafiksäkerhetsnivån i Alvesta kommun att ambitionen är hög och standarden god. Kommunen tar aktivt ansvar för skyddsåtgärder utmed järnvägen i tätorterna. Trafiksäkerhetsaspekter beaktas rutinmässigt i ett tidigt skede i det fysiska planarbetet. Alvesta kommun har en långsiktig planering för och

genomför fortlöpande förbättringar av trafikmiljöer genom t.ex. hastighetsbegränsande utformning av gator, sänkt hastighetsgräns på delsträckor i tät bebyggelse, utbyggnad av gång- och cykelvägar, säkrare övergångsställen, snö- och halkbekämpning.

Ny dragning av väg 126 väster om Alvesta: Farligt gods länkas idag utanför Alvesta centrum, via Fabriksgatan och Värnamovägen, men fortfarande passerar många lastbilar genom centrala Alvesta. Sänkt tillåten hastighet och farthindrande åtgärder har förbättrat trafiksituationen. Med nuvarande dragning av väg 126 genom centrala Alvesta är det angeläget att trafikförhållandena i centrum förbättras ytterligare. Utflyttning av vägen till ett läge väster om Alvesta har funnits med i diskussionerna men har hittills inte tagits med som prioriterat objekt i de länsplaner som fastställs för den här typen av investeringar.

Kompletterande utfarter/infarter: Det finns behov av kompletterande in/utfarter i flera tätorter:

Alvesta behöver en kompletterande vägförbindelse mellan bostadsområdena i östra delen av samhället och väg 25, via Lekarydsvägen.

I Vislanda är det angeläget att förlänga Olvågen norrut och ansluta den till väg 126. Därigenom kan framför allt lastbilstrafik flyttas utanför samhällets centrala delar.

I Moheda har kompletterande utfart till väg 126 diskuterats, för att lastbilstrafik till och från industriverksamheter i centrala Moheda och Östanåkra ska flyttas ut från centrum.

I Grimslöv har det framförts önskemål om en ny tillfart till träindustrin söder om samhället. Idag går transporter från och till företaget via den centrala Stationsgatan i Grimslöv.

Ökad säkerhet för järnvägstrafik: Banverket genomför successivt åtgärder för att öka säkerheten, framför allt genom att stänga ej planskilda korsningar mellan väg och järnväg. Ej planskilda korsningar kan i bästa fall ersättas med nya, planskilda korsningar. Exempel på korsningar som behöver åtgärdas är vägöverfarten till badplatsen i Lidnäs, gångtunneln under järnvägen i centrala Vislanda, samt ej planskilda korsningar mellan Södra stambanan och vägar i Torpsbruk, Bastorp (mellan Torpsbruk och Moheda) och Lekaryd (vid f.d. Lekaryds skola). Det är angeläget att förändringar som genomförs inte försvårar för boende och brukare.

Andra säkerhets- och skyddsfrågor, som t.ex. staket utmed järnvägen och bullerdämpande åtgärder, är också viktiga. Kommunen ansvarar för uppsättande av stängsel utmed järnväg i tätbebyggda områden. Kommunens stängselskyldighet är i det närmaste fullföljd.

Kollektivtrafik: Kommunen har en jämförelsevis stor arbets- och studiependling, framför allt mellan Alvesta och Växjö, vilket skapar behov av en väl fungerande kollektivtrafik (bussar och tåg). En snabb, bekväm och tidssäker kollektivtrafik bidrar till minskad bilåkning och därmed minskad belastning på miljön.

Det är mycket viktigt att kollektivtrafiken till och från de norra och södra delarna av kommunen uppgraderas så att pendling till och från skolor och arbetsplatser underlättas.

Kommunens skolskjutstrafik går delvis på linjelagd kollektivtrafik.

Vägbelysning på landsbygden: I den svåra stormen i början av år 2005 skadades stora delar av vägbelysningen på landsbygden. Större delen har återställts.

Huvudvägnätets sträckningar förväntas i stort förbli oförändrade. Åtgärder för att höja vägstandarderna och öka trafiksäkerheten genomförs/planeras genomföras på väg 23 samt på vägarna 25 och 27.

Allmänna vägar utanför detaljplanelagt område: I anslutning till allmänna vägar utanför detaljplanelagt område gäller enligt 47 § Väglagen att provning av bygglov och förhandsbesked ska ske med hänsyn till trafiksäkerheten (vägreservat) inom ett avstånd av 12 meter från vägområde, frisktstrianglar på 75 x 75 meter vid korsning med annan allmän väg, enskild väg som i större utsträckning används för allmän trafik, eller järnväg. För följande vägavsnitt har länsstyrelsen beslutat utöka provningsrätten att gälla:

50 meters bredd från vägområdet för
väg 25 från trafikplatsen vid Hjärtenholm österut

30 meters bredd från vägområde för
väg 23
väg 25 från Hjärtenholms trafikplats västerut
väg 27
väg 126
väg 738 (Moheda-Ör)

Nya väganslutningar på landsbygd

Vid lokalisering av ny bebyggelse på landsbygden som förutsätter nya anslutningar till allmän väg är det angeläget att vägsystemets övergripande behov beaktas. Vägverket har följande inställning till lokalisering av utfarter till allmän väg:

Nationella vägar	Motorvägar och motortrafikleder – <i>Tillåts ej</i> Övriga vägar – <i>Endast i undantagsfall</i>
Regionala vägar	ÅDT ¹ > 1000 fordon – <i>Nya utfarter bör begränsas i största möjliga utsträckning</i> ÅDT < 1000 fordon – <i>Kan tillåtas om förhållandena i övrigt är acceptabla</i>
Övriga allmänna vägar	<i>Anslutningar bör tillåtas om förhållandena i övrigt är acceptabla</i>

Det är generellt sett önskvärt att ny bebyggelse på landsbygden kan väganslutas till någon mindre väg eller privat skogsväg eller liknande. En allmän väg har alltid i större eller mindre omfattning karaktären av genomfartsväg, vilket påverkar trafikrytmen på vägen. Med anslutning av nybyggnadstomten till en mindre väg uppstår en buffertzona mellan tomten och den allmänna vägen.

Standard på det mindre vägnätet:

Landsbygdsdelarna i Alvesta kommun är för sin framtid och utveckling i hög grad beroende av standarden på det mindre vägnätet. Det lokala allmänna vägnätet har idag brister som smala och krokiga vägar med dålig beläggning och bärighet. Omfattande och tunga timmertransporter efter stormarna 2005 och 2007 har inneburit ett hårt slitage på vägarna. Upprustning av de mindre vägarna är på många håll mycket angelägen och det finns ett klart behov av ökade resurser. Detta är en viktig fråga som måste hänföras till regional och central nivå för att få effekt.

¹ ÅDT = Årsdygnstrafik. Ett medelvärde som refererar till ett genomsnittligt dygn under ett visst år för ett visst vägavsnitt.

Riktlinjer

- Alvesta kommun ska aktivt arbeta för att förstärka och utveckla sitt gynnsamma kommunikationsläge.
- För att Alvesta kommun och omgivande kommuner ska kunna dra nytta av Alvestas strategiska läge mitt i Sydsverige och i knutpunkten mellan Södra stambanan och Kust till kustbanan är det av stor vikt att järnvägarnas och framför allt stambanans utveckling främjas. Hög prioritet måste ges åt arbetet att forma stationshuset och stationsområdet i Alvesta till ett attraktivt och funktionellt rese- och transportcentrum.
- Som ett första steg i strävan att öka andelen godstransporter på järnväg arbetar Alvesta kommun, tillsammans med andra intressenter, för anordnande av en kombiterminal i anslutning till godsbangården i Alvesta. Om det i ett senare skede krävs större utrymme än nuvarande bangård medger, är kommunen beredd att medverka till en lösning där godshanteringen flyttas ut från centrumläget. Nytt läge, omfattning, triangelspår, väganslutningar m.m. får utredas i särskild, förbjupad studie.
- Spårförbättringar på Södra stambanan och Kust till kustbanan är angelägna för att ge möjlighet till snabbare och säkrare tågtrafik. I detta ingår utbyggnad till dubbelspår på järnvägen mellan Alvesta och Växjö. Reservat för kompletterande spår måste detaljstuderas i samverkan med Banverket och berörda markägare. På grund av högre hastigheter och ökad tågtrafik finns behov av fler mötesspår på Södra stambanan, vilket i första hand berör landsbygden.
- Kommunen ska tillsammans med andra offentliga aktörer och det regionala näringslivet verka för att stärka Växjö Flygplats ställning. Flyget ger, tillsammans med vägar och järnvägar, nationell och internationell tillgänglighet. Växjö Flygplats är av väsentlig betydelse för regionens utveckling.
- Järnvägsviadukten som förbinder västra och östra Alvesta behöver kompletteras med ytterligare en planskild korsning. Detsamma gäller den nuvarande vägtunneln mellan östra och västra Moheda. Den planerade planskilda korsningen i Torpsbruk är en angelägen säkerhetsåtgärd.
- I avvaktan på en eventuell utflyttning av väg 126 till ett läge väster om Alvesta behövs ytterligare åtgärder för att minska olägenheterna med genomfartstrafik i de centrala delarna av Alvesta. Möjliga åtgärder diskuteras med Vägverket.
- Alvesta kommun planerar för en ny utfart till väg 25 från bostadsområdena i östra delen av Alvesta, via Lekarydsvägen. Andra angelägna vägprojekt är utbyggnad norr- och österut av Olvågen i Vislanda, så att gatan kan anslutas till väg 126 norr om Vislanda, samt en ny vägförbindelse mellan centrala Moheda och väg 126 vid Vegbyområdet.
- Alvesta kommun arbetar för ökad satsning på trafiksäkerhetshöjande åtgärder på de vägar som korsar kommunen. Viktiga åtgärder är en höjning av standarden på riksväg 25 mellan Växjö och Alvesta, med inriktning 2+2 väg eller 2+1 väg med hög/stor omkörningsmöjlighet, samt en ombyggnad av riksväg 23 till 2+1 väg från Växjö söderut till Huseby. Andra önskvärda åtgärder är större och trafiksäkrare korsningar på väg 126 utanför Torpsbruk, Moheda och Vislanda.
- Den s.k. Nollvisionens strategi utgör grunden för kommunens trafiksäkerhetsarbete.
- En successiv utbyggnad av gång- och cykelvägar där de gör mest nytta och där man kan förvänta sig att cyklandet ökar. Dels inom tätorter, dels mellan tätorter som Alvesta-Hjortsberga, Alvesta-Moheda och Alvesta-Växjö.
- Det är viktigt med en väl fungerande kollektivtrafik som möjliggör arbets- och utbildningspendling från och till kommunen samt inom kommunen. Förbindelserna till och från de norra och södra delarna av kommunen bör uppgraderas så att pendling med kollektiva transportmedel underlättas. Det är viktigt att busstrafiken till/från angränsande län fungerar bra och utvecklas positivt.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

- Där så är möjligt och lämpligt bör nya bostads- och verksamhetsområden ansluta till befintlig bebyggelse och i närheten av befintlig linjesträckning av kollektivtrafik. Enskildas önskemål om bosättningsplats bör dock så långt möjligt tillmötesgåas eftersom nybyggnationen i kommunen är låg och behöver stimuleras.
- Riktlinjer för väganslutning av ny bostadsbebyggelse på landsbygden ska inarbetas i handläggningsrutinerna för lokaliseringsprövning. Där så är möjligt bör ny bostadsbebyggelse väganslutas via befintliga, mindre vägar, istället för att direktanslutas till större allmänna vägar.
- Alvesta kommun arbetar för att standarden på det lokala vägnätet förbättras genom att tillräckliga resurser ställs till förfogande för de mindre vägarna. Bärighets- och underhållsfrågor för dessa vägar är avgörande för möjligheten att bo och verka på landsbygden och i de mindre tätorterna.
- Runt Växjö flygplats och Kronobergsheds flygplats finns omgivande influensområden för buller och höjdbegränsade områden. Uppgifter om områdenas utbredning och vilka restriktioner som gäller kan inhämtas hos Luftfartsstyrelsen och respektive flygplats.

Motstående intressen samt konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö

En eventuell utflyttning av godshanteringen på järnväg till ett läge utanför centrala Alvesta, i kombination med planering av nytt triangelspår, nya till- och utfarter, kompletterande industri/rangerspår samt eventuell utflyttning av väg 126, medför sådan betydande miljöpåverkan att miljöbedömningar ska ske.

Det är angeläget att Banverkets successiva åtgärder för att öka säkerheten, genom att stänga ej planskilda korsningar eller ersätta dem med korsningar som är planskilda, inte försvårar för boende och brukare. Åtgärderna kan anses medföra sådan betydande miljöpåverkan att en miljöbedömning ska ske.

Den planerade utvecklingen av Södra stambanan (mötesplatser m.m.) i syfte att ge möjlighet till fler tåg och snabbare tåg kan anses medföra sådan betydande miljöpåverkan att en miljöbedömning ska ske. Detsamma gäller ett eventuellt dubbelspår på Kust till kustbanan mellan Alvesta och Växjö.

6.14. IT-infrastruktur

Övergripande mål i Vision 2010:
Utnyttjande av den "nya" informations- och kommunikationstekniken för att utveckla hela kommunen.

Den digitala infrastrukturen ökar möjligheterna för företag, offentlig verksamhet och privata hushåll att välja lokaliserings- och bostadsort. Den nya tekniken behövs för att skapa attraktiva boendemiljöer, förutsättningar till distansarbete i hela kommunen samt förutsättningar för ett väl utvecklat och differentierat näringsliv.

IT-infrastrukturen för tele- och datakommunikation kan ses som en teknisk infrastruktur i likhet med el och vatten. I planeringsarbetet måste kontakt finnas mellan olika expertområden. Praktiskt bör kabeldragningar samordnas så mycket som möjligt, t.ex. med fjärrvärmenätet.

Kommunerna i Kronobergs län har sedan flera år tillbaka samarbetat kring bredband och andra IT-frågor. Mellan Växjö och Alvesta kommuner pågår arbete med ett gemensamt fiberoptiskt nät.

I februari 2002 godkände fullmäktige ett IT-infrastrukturprogram för Alvesta kommun. Programmet avser den kommunala IT-infrastrukturen de närmaste fem åren. I programmet fastlades följande utbyggnadsordning utifrån olika prioriteringskriterier:

1. Huvudort (Alvesta tätort)
2. Fullserviceorter (Vislanda och Moheda)
3. Övriga tätorter (Torpsbruk betraktas som kopplad till Moheda och byggs ut samtidigt som Moheda, Grimslöv och Lönashult prioriteras före övriga orter)
4. Prioriterade byar (prioritering sker efter bystorlek)
5. Övrig landsbygd (i samband med att ledningsnät byggs görs avsättningar av kopplingspunkter så att framtida anslutningar längs nätet möjliggörs)

Utbyggnaden enligt punkterna 1-5 har genomförts. Drygt 85 % av kommunens invånare har fått tillgång till bredbandskommunikation med lägst ADSL. För övriga delar av kommunen, i huvudsak glesbefolkade områden, byggdes ett radiobaserat nät ut för att sedan dessvärre läggas ner. Mobiltelefonoperatörerna på marknaden har lanserat nya möjligheter att koppla upp sig via mobiltelefoninäten. Dessa tjänster varierar i kapacitet mellan de olika operatörerna, allt från 0,2 – 3,6 Mbit/s. Vilken operatör som fungerar bäst beror på var i kommunen man bor. Det intressanta är att det finns möjlighet att koppla upp sig trådlöst.

I Alvesta, Vislanda och Moheda kan bredband erbjudas genom fiberanslutning eller genom ADSL-uppkoppling via telenätet. ADSL erbjuds dels genom Telia Sonera, dels genom Wexnet. Fiberanslutning erbjuds i första hand dem som har fjärrvärme.

I Grimslöv och Hjortsberga erbjuds ADSL-uppkoppling via telenätet, dels genom TeliaSonera och dels genom Wexnet. Fiber finns i begränsad omfattning, och fastigheter utmed fibersträckningen kan erbjudas anslutning, men anslutning är inte förberedd med tomrör.

I Torpsbruk kan ADSL-uppkoppling via telenätet erbjudas via Wexnet. Samma gäller för Blädinge, Blädingeås, Skatelöv, Torne, Kvenneberga, Lekaryd, Härlöv, Slätthög och Lidnäs.

Uppkoppling med ADSL eller motsvarande kan erbjudas via telefonnätet via Wexnet eller TeliaSonera på flera mindre orter, dock inte alla. Utbyggnaden av Wexnet är slutförd.

Mobiltäckningen har byggts ut under 2007. Bland annat har en ny operatör, NMT, etablerat sig på marknaden. Operatören arbetar på en frekvens som har väldigt bra yttäckning, och därför kan vi idag säga att bredbandsuppkoppling kan erbjudas i stort sett i hela kommunen. Kapaciteten och kvaliteten varierar dock.

Lokala initiativ har tagits på flera håll i kommunens landsbygdsdelar för att lösa bredbandsfrågan, bl.a. i södra kommundelen. Initiativen syftar till att erbjuda de boende fiberanslutning. För att hålla nere kostnaden för anslutning bildas föreningar och en del arbete utförs ideellt. Detta arbete påbörjades under 2007 och kan förväntas pågå under de närmast kommande åren.

Den bredbandsanslutning som erbjuds genom fiberanslutning är en framtidssäker investering och bidrar till att höja den totala täckningsgraden i kommunen.

6.15. God bebyggelse

6.15.1. Övergripande mål

Ett av de femton nationella miljö kvalitetsmålen är God bebyggd miljö som definieras på följande sätt:

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

(Nationellt miljö kvalitetsmål nr 11)

För att nå miljömålen har riksdagen fastställt ett antal delmål. Delmål 1 för God bebyggd miljö har följande lydelse:

Senast år 2010 skall fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för:

- *hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att transportbehovet minskar och förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras,*
- *hur kulturhistoriska och estetiska värden skall tas till vara och utvecklas*
- *hur grönska- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden skall bevaras, vårdas och utvecklas för såväl natur- och kulturmiljö- som friluftssändamål, samt hur andelen hårdgjord yta i dessa miljöer fortsatt begränsas,*
- *hur energianvändningen skall effektiviseras för att på sikt minskas, hur förnybara energiresurser skall tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft kan främjas.*

(Delmål 1 för det nationella miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö)

I Alvesta kommun är "God bebyggd miljö" ett av tre prioriterade miljömål. I kommunens Vision 2010 finns flera övergripande mål som handlar om viktiga förutsättningar för att åstadkomma en god bebyggelse och boendemiljö för kommunens invånare:

- Erbjudna olika typer av boende och fler attraktiva boendemiljöer med natur- och fritidsvärden.
- Bostadsområden och offentliga miljöer utformade på ett sådant sätt att de är tillgängliga för alla.
- Tillgång till affärer och serviceföretag i kommunen som har ett varierat utbud av varor och hushållsservice och tillgodoser kommuninvånarnas huvudsakliga behov.
- Ett brett utbud av kultur- och fritidsaktiviteter för alla åldrar och i hela kommunen, där föreningsverksamheten fyller en viktig funktion.
- Hög kvalitet på service, omsorg och omvårdnad till kommunens invånare efter behov.
- Hög kvalitet på barnomsorg, skola och fritidsverksamhet.
- En gymnasieskola som är ett kunskaps- och utbildningscentrum för hela kommunen.
- Bättre tillgänglighet för människor med olika typer av funktionshinder.

(Utdrag ur Vision 2010)

6.15.2. Långsiktigt hållbara lösningar

En hållbar utveckling i städer och samhällen har stått på dagordningen hos internationella organisationer sedan 1970-talet. Med hållbar utveckling menas en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. 1972 hölls FN:s miljökonferens i Stockholm, och 1976 hölls den första FN-konferensen med fokus på boendefrågor – Habitat I. På Riokonferensen 1992 lanserades Agenda 21, som har lyft fram och satt fokus på miljöfrågorna. 1996 hölls Habitat II i Istanbul, en världskonferens om boende, bebyggelse och stadsutveckling. Konferensen följdes 2002 av ett världstoppmöte om hållbar utveckling i Johannesburg.

Genomgående i Agenda 21 och Habitatagendan är den lokala nivåns betydelse, kommunernas nyckelroll, och underifrånperspektivet. Det s.k. Habitatdirektivet (EG-direktiv 92.43.EEG) fastslår följande utmaningar i arbetet för att åstadkomma en långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling:

- En allmän social bostadspolitik med nya ekonomiska förutsättningar
- Anpassning av byggnader och byggda miljöer till kretsloppssamhällets krav samt till kraven på en sund inomhusmiljö och en god tillgänglighet för alla
- Bättre livsvillkor i utsatta bostadsområden
- Bättre integration av invandrare i landets olika delar
- Konsolidering av kommunernas roll
- Förstärkning av attraktiviteten i städer och tätorter för människor och företag, i balanserat samspel mellan tätorter och landsbygd
- Markanvändningsstrategier som främjar städernas kretsloppsanpassning
- Utvecklad lokal demokrati genom fortsatt arbete med lokal Agenda 21

(utdrag ur det s.k. Habitatdirektivet)

Den av kommunfullmäktige antagna Energi- och klimatplanen för Alvesta kommun (se avsnitt 6.12.2) har som förutsättning en långsiktigt hållbar utveckling med inriktning på energibehovet och energiförbrukningen.

Kommunens inriktningsmål för den fysiska planeringen vad gäller effektivare energianvändning är

- att anpassa bostäder, arbetsplatser och service så att energianvändning minimeras,
- att energifrågor ska beaktas vid alla aktiviteter, upphandling och fysisk planering,
- att energi ur avfall produceras där så är möjligt,
- att vid planering av nya anläggningar/områden sträva efter en sådan utformning att allmänna kommunikationer kan användas.

Exempel på åtgärder är fortsatt förtätning och utveckling av fjärr- och närvärme där så är möjligt och ekonomiskt försvarbart, och att utforma och lokalisera bebyggelse i lägen som med hänsyn till sol- och vindförhållanden begränsar uppvärmningsbehovet.

Riktlinjer

- Utbyggnad av kommunens tätorter och annan bebyggd miljö ska ske med utgångspunkt från det nationella miljö kvalitetsmålet för God bebyggd miljö, och från de regionala och lokala mål som tagits fram med utgångspunkt från det övergripande, nationella målet.

6.15.3. Tillgänglighet

I Agenda 22 från 1993 har FN fastställt 22 standardregler för hur världens länder ska tillförsäkra delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning. Sverige har förbundit sig att följa standardreglerna. Riksdagen godkände i maj 2000 en nationell handlingsplan för handikappolitiken ("Från patient till medborgare") som utgår från standardreglerna.

I februari 2002 godkände fullmäktige en ny handikappolitisk plan för Alvesta kommun, och i september 2006 fastställdes en något reviderad version av planen. Planen utgår från Agenda 22 och den nationella handlingsplanen. I planen fastslås att:

"Alvesta kommun ska verka för att den fysiska miljön görs tillgänglig för alla, oavsett vilka eller hur stora funktionsnedsättningar människor har."
(utdrag ur Alvesta kommuns handikappolitiska plan)

För att uppnå denna målsättning redovisas bland annat följande åtgärder:

- *Lokaler, byggnader och anläggningar där kommunen bedriver verksamhet ska genom successiva åtgärder göras tillgängliga och användbara för människor med funktionsnedsättning. Tillgängligheten gäller både utformning av den fysiska miljön och installationer för kommunikation och information.*
- *Kommunens förvaltningar ska kartlägga tillgängligheten i kommunens verksamhetslokaler och den offentliga utomhusmiljön (allmänna platser, gator och torg, parker). Förvaltningarna ska prioritera de åtgärder som behöver göras för att undanröja konstaterade hinder och brister.*
- *Tillgänglighetsaspekter för berörda handikappgrupper ska beaktas från början när fysiska miljöer utformas och byggs/anläggs av kommunen.*
- *Kommunen ska verka för att av annan ägd offentlig miljö har god tillgänglighet.*
- *Kollektivtrafiken ska göras mer tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.*

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Alvesta kommun har tillsammans med det handikappolitiska rådet tagit fram en tillgänglighetsplan. Planen anger vilka undantag från hisskrav som kan medges i hyreshus i Alvesta, Moheda och Vislanda.

Bild: Storgatan i Alvesta har byggts om för att bl.a. öka tillgängligheten

Plan- och bygglagen har stärkts vad gäller tillgänglighetsfrågor (PBL kap 17 § 21a). Där föreskrivs att enkelt avhjälpna hinder i befintliga offentliga lokaler och allmänna platser ska undanröjas. Lagtexten avser hinder som med hänsyn till nyttan av åtgärder och förutsättningarna på platsen kan anses rimliga att avhjälpa.

Riktlinjer

- I planeringen av ny bebyggelse samt allmänna platser och anläggningar ska stor hänsyn tas till tillgänglighetsaspekter.

6.15.4. Gestaltning och byggnadstradition

Byggnadsbeståndet i kommunens landsbygdsdelar är variationsrikt med olika byggnadshistoriska faser representerade. Byggnader från senare delen av 1800-talet och början av 1900-talet dominerar. Områden som i regionala och lokala kulturmiljöprogram anges som särskilt värdefulla kulturmiljöer har särskilt stora bevarandevärden. För att dessa värden ska bestå är det angeläget att bebyggelseförändringar sker med stor hänsyn till landskapsbilden och kulturmiljön.

Ett genomgående kännetecken för Alvesta kommun är det goda omhändertagandet av bebyggelsen på landsbygden. Få hus står obebodda, och husen hålls i gott skick. Den generationsväxling som sker ger en blandad åldersstruktur som bidrar till en vital landsbygd. Detta, tillsammans med det vackra och omväxlande landskapet, ger mycket goda förutsättningar för ökad bosättning i kommunens landsbygdsområden.

Bild: Hus i Benestad by

De ekonomibygnader som tillhör landsbygdens gårdsmiljöer har ofta förlorat sin ursprungliga funktion och riskerar att förfalla. Länsstyrelsen har uppmärksammat detta i en bok "Värdefulla gårdsmiljöer i Kronobergs län". I boken lämnas goda exempel på hur man kan använda och underhålla gamla ekonomibygnader och därigenom bevara ett rikt byggnadsbestånd och kulturarv som annars riskerar att gå förlorat.

Vid nybyggnation på landsbygden bör särskild vikt läggas vid anpassning och tradition. Hus och gårdar ligger ofta högt i det småländska landskapet. Vid placering av bostadshuset bör

landskapet och bebyggelsen följas. Byggnaderna bör anpassas till tomten och inte tvärtom. Garage och ekonomibygnader bör placeras friliggande för att inordnas i befintlig bebyggelsestruktur.

Kommunens tätorter består mest av 1900-talsbebyggelse med viss övervikt för hus byggda efter 1950. Särskilt under 1960- och 1970-talet skedde en kraftig utbyggnad av tätorterna. Äldre hus, från tiden före 1950, är därför angelägna att bevara, särskilt i sammanhängande områden. En inventering av byggnader i centrala Alvesta har nyligen genomförts. Inventeringen ska användas som underlag för en kulturmiljöplan för Alvesta tätort.

Generellt bör bebyggelseutveckling ske med hänsyn till de karaktärsdrag som finns i de olika orterna och områdena. Genom att i förnyelsen uttrycka kontinuitet och kontakt med det förflutna berikas boende- och arbetsplatsmiljöerna med egenskaper som bidrar till hög livskvalitet.

Bild: Skärmtak över spårområdet, Alvesta järnvägsstation

Höga krav på utformning och lokalisering måste ställas när nya bostadsområden och andra verksamheter planeras. I plan- och bygglagen har införts krav på en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra anläggningar. Det är också viktigt att befintliga miljöer hålls vackra och välvårdade, och att de kvaliteter som finns i befintliga bostadshus och bostadsområden tas till vara. Det kan gälla förbättringar av miljön, trafiklösningar för ökad säkerhet, åtgärder för ökad tillgänglighet samt åtgärder för trygghet och förebyggande av brottslighet.

Olika boendeformer ställer olika krav på grönytor på nära respektive långt håll. Behovet av offentliga grönytor är större i flerbostadsområden än i villaområden. Grönytorna bör, där så är möjligt, anordnas i sammanhängande stråk för att öka kvaliteten och användbarheten. Det är positivt om man kan röra sig mellan olika bostadsområden via grönområden.

Riktlinjer

- Bebyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra allmänna anläggningar ska ges en estetiskt tilltalande utformning.
- Ett viktigt mål i planeringen är att skapa lättillgängliga och användbara grönytor.
- Bebyggelseutveckling ska ske med hänsyn till de karaktärsdrag som finns i kommunens olika orter och områden och i nära samråd med den lokala befolkningen.
- För att värdena i kommunens landsbygdsdelar ska bestå är det viktigt att husen är bebodda och att det finns aktiva brukare av marken. Tidsanpassad upprustning måste kunna göras, men det bör ske med varsamhet så att de kulturhistoriska värdena inte går förlorade. Nya byggnader bör i material, färg och utformning anpassas till den befintliga bebyggelsen och placeras med hänsyn till omgivningens natur- och kulturvärden. Volym, takvinklar, fasadmateriell och färgsättning bör följa befintliga mönster.
- För de områden i kommunen som är av riksintresse för kulturminnesvärden gäller aktivt bevarande. För kulturvärdenas säkerställande hänvisas till riktlinjer i länets och kommunens kulturmiljövårdsprogram.

6.15.5. Socialt perspektiv på samhälle och bebyggelse

Ett socialt perspektiv på utvecklingen av samhällen och andra bebyggelsemiljöer handlar om att skapa förutsättningar för ett bra vardagsliv där vi bor. Att känna trygghet och säkerhet är en viktig förutsättning, liksom möjligheten att uträtta ärenden och inköp och att arbeta eller utbilda sig på rimligt reseavstånd från bostadsorten. En godtagbar närservice bör finnas tillgänglig i de olika kommundelarna för att minska resandet samt öka jämställdheten och tillgängligheten för äldre och funktionshindrade.

Alvesta kommuns ambition är att kunna erbjuda bostäder för olika kategorier av bostadssökande och med blandade upplåtelseformer. En positiv effekt av detta är att det underlättar generationsväxling i befintlig bebyggelse. Särskild kraft ska ägnas åt att ta till vara vår kommuns konkurrensfördelar - läget i regionen, goda kommunikationer, höga natur- och kulturvärden, närhet till kommersiell och offentlig service.

Bild: Hyreslägenheter i Torne

Ny bebyggelse bör i första hand tillkomma där befintlig infrastruktur och etablerade sociala strukturer kan användas, dvs. som småskalig komplettering till befintlig bebyggelse i tätorter och på landsbygd. På detta sätt skapas förutsättningar för åldersmässigt blandade och socialt stabila boendemiljöer.

I planeringen för ett fungerande och bra vardagsliv ska följande åtaganden och aspekter beaktas:

Barnkonventionen fastslår att alla barn har samma rättigheter och värde. I samhällsplaneringen är det viktigt att fånga in och tillgodose barns och ungdomars behov. Det handlar t.ex. om utformning av bostadsområden med lekplatser och naturmiljöer, om trafikplanering och kollektivtrafik som tillgodoser behovet av säkerhet och trygghet för barn, och om mötesplatser för ungdomar.

Jämställdhetsaspekter: Den fysiska miljön kan upplevas som ett hinder för den enskilde att fritt röra sig och ta del av lokalsamhället. Exempel på frågor som har en koppling till jämställdhet är ett väl utbyggt gång- och cykelnät, trygghet och säkerhet i det offentliga rummet, kollektivtrafikens utbud och kvalitet.

Integration: Idag är Sverige ett mångkulturellt land. Drygt var tionde invånare i Sverige är födda utomlands. Integration är en ömsesidig förändringsprocess som berör alla invånare. Det övergripande målet för den svenska integrationspolitiken är att minska skillnaderna i livsvillkor mellan svenskfödda och personer med utländsk bakgrund. Insatserna handlar i huvudsak om att öka delaktigheten i samhället samt motverka diskriminering inom olika samhällsområden.

Social service och folkhälsa: Alvesta kommun har barnomsorg, skola, äldre- och handikappomsorg i alla kommunens delområden. Kommunen är med i olika samverkansgrupper som Folkhälsorådet och Brottsförebyggande rådet.

Under 1990-talet och början av 2000-talet har flera beslut fattats om organisation och lokalbehov för kommunens grundskola. Bland annat har de minsta landsbygdsskolornas möjlighet att finnas kvar varit en återkommande fråga. Kommunens skolverksamhet i Slätthög, Toråsby och Lönashult upphörde fr o m hösten 2007. Två fristående grundskolor har bildats, en i södra och en i norra kommundelen.

Särskilda boenden för äldre finns i Alvesta, Moheda, Vislanda, Grimslöv och Lönashult. I Alvesta byggs Högåsen om till ett mera tidsenligt boende för äldre. Ett minskat antal lägenheter med särskild service balanseras genom att omsorgsbehovet i större utsträckning än tidigare tillgodoses i det ordinära bostadsbeståndet. Socialnämnden har av fullmäktige fått i uppdrag att nogsamt följa utvecklingen av behovet av bostäder för äldre inklusive korttidsboende.

Socialnämndens beslutade målsättning är att den enskilde ska få sina omsorgs- och vårdbehov tillgodosedda i ordinarie boende så länge detta är möjligt. Bostäderna och deras närmiljö behöver utformas så att de fungerar för äldre och funktionshindrade. Anpassade lägenheter är också utmärkt boende för t.ex. småbarnsfamiljer. I bygglov- och byggsamrådsskedet ska tillgänglighetsaspekterna beaktas. Det kommunala bostadsbolaget har genomfört och genomför om- och nybyggnation av hyresbostäder för ökad anpassning och tillgänglighet. Exempel är Eksalen och Äldermannen i Alvesta. Under 2005 genomfördes installation av hissar i några äldre hyreshus. Under 2007 påbörjades ett nybygge i kvarteret Riksdagsmannen i Alvesta som ska inrymma ny vårdcentral, apotek och andra lokaler men också lägenheter som är anpassade till personer med nedsatt rörlighet.

Antalet äldre-äldre (85 år och äldre) ökade under 1990-talet och väntas under 2000-talets andra decennium åter börja öka. I denna åldersgrupp är behovet av särskilda boenden för äldre jämförelsevis störst.

Under 1990-talet överfördes från landstingen till kommunerna ansvaret för omsorgen av psykiskt och/eller fysiskt funktionshindrade kommuninvånare. I vår kommun är övervägande delen av bostäder med särskild service, daglig verksamhet och särskola lokaliserade till centralorten. Den övergripande målsättningen är integration. Det finns en tendens till koncentration av bostäder med särskild service för funktionshindrade till några bostadsområden i Alvesta. Vid anordnande av ytterligare sådana bostäder bör en större spridning eftersträvas.

Landstinget har vårdcentraler och folktandvård i Alvesta, Moheda och Vislanda.

Trafikplanering och kollektivtrafik: I trafikplaneringen ska frågor om tillgänglighet och hänsyn till människor med olika funktionshinder alltid ingå som en del. Långsiktiga åtgärdsprogram för trafiken och för den fysiska miljön på gator och allmän plats bör tas fram. I programarbetet bör ingå översyn av behovet av cykelvägar och bilfria gatustråk, liksom behovet av parkeringsplatser. Vid nybyggnation inom tätbebyggelse ska behovet av parkeringsutrymmen beaktas, och nödvändiga parkeringsytor ska tillgodoses inom den egna fastigheten eller på annat sätt som bedöms vara lämpligt. En fördjupad studie över Alvesta centrum bör redovisa lämplig parkeringsnorm i förhållande till exploatering.

Invånarna i Alvesta kommun har tillgång till en stor arbetsmarknadsregion, där pendlingsmöjligheterna är goda. För arbetspendlingen spelar kollektivtrafiken en viktig roll. Det finns behov av en väl utbyggd kollektivtrafik inom och till/från kommunen. Den vägbundna kollektivtrafiken bör på sikt kompletteras med pendeltåg med fler stopplatser inom kommunen och i närliggande tätorter utanför kommunen (t.ex. vid Växjö Universitet).

Många skolbarn har skolskjuts till och från skolan. Skolskjutsplaneringen görs i samarbete med länstrafiken, och flera skolskjutsar samordnas med linjelagd busstrafik. I planering och genomförande av skolskjutstrafiken är säkerhetsfrågorna särskilt viktiga, t.ex. vad gäller hållplatsernas placering och utformning av angöringsplats för skolskjutsar och bussar vid skolorna. Säkerhetsaspekter är också viktiga för de barn som cyklar eller går till och från sin skola. En utbyggnad av gång- och cykelbanor, väl markerade övergångsställen, sänkta hastighetsgränser är exempel på åtgärder för att öka säkerheten.

Butiker och närservice: En väl utbyggd kommersiell och offentlig service är av stor betydelse för kommunens attraktivitet som bostadsort, för näringslivets utvecklingsmöjligheter och för möjligheterna att utveckla turismen. Trots många nedlagda butiker runt om i kommunen har de flesta av kommunens tätorter fortfarande en god dagligvaruförsörjning. Alvesta tätort har ett bra utbud av livsmedels- och specialaffärer. För centralortens attraktionskraft är det viktigt att handeln ständigt utvecklas och kan behålla en bredd i utbudet. I en fördjupad studie över Alvesta centrum bör handelns förutsättningar och principer för lokalisering ingå. För landsbygden är det angeläget att dagligvaruaffärer och drivmedelsförsäljning har en hållbar struktur. Alla befintliga affärer är viktiga för sitt omland.

Bild: Affären i Grimslöv

Rörligheten i samhället har gynnat externa etableringar och större köpcentra, vilket bidrar till att det nödvändiga kundunderlaget för när servicen försämras. En handel i externa lägen med inga eller dåliga kollektivförbindelser ger ökat transportbehov och sämre tillgänglighet för många. Kommunallagen begränsar möjligheten till direkta stödåtgärder till handeln. Kommunen kan i princip bara indirekt verka för att varuförsörjningen upprätthålls i hela kommunen, t.ex. genom att planera för bostäder och verksamheter av olika slag i alla delar av kommunen. Kommunens upprustning av gatu- och torgmiljöer förbättrar den lokala handelns förutsättningar. Länsstyrelsen kan bevilja investeringsstöd och i viss mån driftstöd till butiker i glesbygd. Servicetrafik ger möjlighet till regelbundna inköpsresor till närmaste tätort.

Fritid och rekreation: Bebyggelse för med sig behov av fritids- och rekreationsaktiviteter. Ett bra utbud av fritids- och motionsanläggningar är ett sätt att öka livskvaliteten för många. Tillgång till mötesplatser, grönytor och strövområden har stor betydelse för en orsts karaktär och invånarnas trivsel. Skolor och förskolor bör lokaliseras så att naturmark finns i direkt anslutning till byggnaderna. Bibliotek finns i Alvesta, Moheda, Vislanda, Grimslöv och Lönashult. Runt om i kommunen finns många samlingslokaler och naturliga träffpunkter i hembygdsgårdar, logelokaler, församlingshem m.m.

Riktlinjer

- Ny bebyggelse bör i första hand tillkomma där befintlig infrastruktur och etablerade sociala strukturer kan användas.
- Bostäder och offentliga platser bör så långt möjligt utformas på ett trygghetsskapande och estetiskt tilltalande sätt och med god tillgänglighet för alla. Ett varierat bostadsutbud ska eftersträvas, bl.a. för att motverka segregation.
- Genomförda byggnadsinventeringar i bl.a. Alvesta tätort kan användas för att visa på de olika orternas bebyggelsehistoriska utveckling och kan vara ett sätt att ge tydligare bilder som lyfter fram ortskaraktärerna.
- I samhällsplaneringen ska barnkonventionen samt jämställdhets- och integrationsaspekter beaktas. Äldres och funktionshindrades behov ska uppmärksammas, bl.a. vad gäller att underlätta kvarboende i eget ordinarie boende.
- Den vägbundna kollektivtrafiken bör på sikt kompletteras med pendeltåg med fler stopplatser inom kommunen och i närliggande tätorter utanför kommunen.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

- I trafikplaneringen ska god tillgänglighet och hänsyn till människor med olika funktionshinder ingå som en del i planeringen.
- En långsiktig plan för trafiken och för den fysiska miljön på gator och allmän plats bör tas fram.
- En successiv utbyggnad av gång- och cykelvägar i tätorterna och av cykelleder i landsbygdsområdena ska genomföras i den takt kommunens ekonomi medger. En cykelvägsplan bör tas fram i syfte att skapa sammanhängande, säkra cykelvägar. I framför allt Alvesta tätort skapar den radiella strukturen behov av tvärförbindelser, inte bara för trafik i allmänhet utan framför allt för gång- och cykeltrafik.
- Behovet av parkeringsplatser ska beaktas vid all nybyggnation i planlagda områden. En fördjupad studie över parkeringsmöjligheterna i Alvesta centrum bör genomföras, bl.a. för att ta fram en lämplig parkeringsnorm vid om- och nybyggnation.
- Grönstrukturplaner bör redovisas för tätorterna, där grönområdenas användbarhet och åtgärdsplanering ingår.
- I planering och genomförande av skolskjutstrafiken är säkerhetsfrågorna viktiga.
- En godtagbar kommunal och kommersiell närservice bör finnas tillgänglig i de olika kommundelarna.
- I en fördjupad studie över Alvesta centrum bör handels förutsättningar och principer för lokalisering ingå.
- Ett bra utbud av fritids- och kulturverksamheter är ett sätt att öka livskvaliteten för kommuninvånarna.

6.15.6. Sysselsättning

Övergripande mål i Vision 2010:

- *Ett väl utbyggt regionalt samarbete som utvecklar och stärker näringslivet i regionen.*
- *Ett väl utvecklat och differentierat näringsliv inom kommunen. De sedan tidigare etablerade företagen finns kvar och har i flera fall expanderat. Antalet tjänsteproducerande företag ökar. Transportberoende verksamhet har stärkt och förbättrat sin konkurrenskraft.*
- *Fortsatta satsningar på näringslivsfrågor och marknadsföring av Alvesta kommun, där kommunen och näringslivet samverkar aktivt och agerar tillsammans för att marknadsföra kommunen och stärka dess attraktivitet.*
- *En generellt höjd kunskaps- och kompetensnivå.*
- *Landsbygdsutveckling.*

Näringslivets struktur och omfattning är mycket viktigt för en kommun. Ett väl fungerande näringsliv är en förutsättning för en långsiktigt hållbar utveckling och god livsmiljö för kommuninvånarna.

En del i den kommunala näringspolitiken är att skapa ett företagsvänligt klimat i kommunen, en annan är att reservera mark för befintliga och nya verksamheter av olika slag. Översiktsplanens primära uppgift inom detta område är att anvisa verksamhetsområden med kvaliteter som gör dem attraktiva för etablering och utveckling.

Kommunens strategiska läge i Sydsverige och närheten till Öresundsregionen innebär utmärkta möjligheter för etablering och utveckling av olika verksamheter och ger kommuninvånarna tillgång till ett bra utbud av arbetstillfällen inom rimligt pendlingsavstånd. Alvesta kommun har stor fördel av att vara en del av en större regional arbetsmarknad, där avstånden

krymper i takt med successivt förbättrad infrastruktur. Genom att arbeta för ständig förbättring och utveckling av infrastrukturen och kollektivtrafiken kan arbetsmarknadsregionen vidgas, vilket ger ökade möjligheter till val av arbete och bostadsort. Företagens möjligheter att rekrytera blir bättre. Arbetsmarknaden blir mera flexibel. Sammantaget skapas förutsättningar för ekonomisk tillväxt. Kommunen blir ett attraktivt alternativ för företag och privatpersoner.

De största arbetsgivarna i kommunen är tillverkningsindustrier, transport- och kommunikationsföretag, offentlig verksamhet. Arbetsplatser med låga krav på utbildning förväntas minska betydligt i framtiden, medan kraven ökar på dem som ska anställas både vad gäller utbildningsnivå och social kompetens.

Under 2000-talets två första decennier kommer vi att få stora pensionsavgångar från arbetsmarknaden inom alla sektorer. Troligt är att arbetsmarknaden kommer att se ganska traditionell ut framöver. Många anställningar kommer dock att vara av mer tillfällig karaktär, som projekt- och visstidsanställningar.

Regionalt tillväxtprogram

Kronoberg är ett industrilän och detta har satt sin prägel på sysselsättningsutvecklingen under den senaste tioårsperioden. När industrikonjunkturen nådde botten 1993 hade länet förlorat 12 000 arbetstillfällen, vilket procentuellt sett var i nivå med riksgenomsnittet. Under konjunkturuppgången i slutet av 1990-talet fick länet en något mer positiv utveckling än riket. Efterhand ersattes uppgången inom industrin av en expansion inom den privata tjänstesektorn. Eftersom tjänstesektorn är av mindre omfattning i Kronobergs län har länet under senare år haft en mer blygsam sysselsättningsutveckling. Sammantaget är ändå utvecklingen på arbetsmarknaden god. Länet har haft och har en låg arbetslöshet. Andelen förvärvsarbetande av befolkningen ligger högt.

"Bidra till hållbar tillväxt i konkurrenskraftiga och lönsamma företag som kan erbjuda bra jobb för såväl kvinnor som män."

(utdrag ur Tillväxtprogram för Kronobergs län 2004-2007)

Näringslivspolitik för Alvesta kommun

Övergripande mål i Vision 2010 bildar utgångspunkt för näringslivspolicyn. Huvuduppgiften för kommunens näringspolitik är att skapa förutsättningar för utveckling och tillväxt. Prioriterade områden är:

- företagsutveckling och företagsetablering
- rekryterings- och kompetensutvecklingsfrågor
- marknadsföring och information
- mötesplatser, kontakter, samverkansformer och utvecklingsprojekt

Riktlinjer för sysselsättning

- Ett differentierat företags- och arbetsplatsutbud eftersträvas.
- Utbudet av kompletterande och företagsanpassade utbildningar ska utvecklas.
- Kommunens markberedskap för nyetablering eller utbyggnad av verksamheter ska vara god.
- En viktig lokaliseringsfaktor för nya företag och verksamheter är den lokala och regionala livsmiljön i vid bemärkelse, dvs utbudet av bra bostäder, kommunikationer, kollektivtrafik, kultur, fritids- och idrottsanläggningar, offentlig och kommersiell service, möjlighet till friluftsliv etc.

6.16. Områden av riksintresse

Områden av riksintresse är områden eller anläggningar av nationellt värde eller betydelse. Natura 2000-områden är riksintressen som dessutom är av europeiskt värde. Ett riksintresse enligt MB är en kvalificerad form av allmänt intresse, där staten har förbehållit sig inflytande över kommunala beslut enligt PBL. Det är inte bara ett statligt ansvar att riksintressena skyddas utan en viktig angelägenhet för kommun, lokalbefolkning, besökare, näringsliv och andra intressenter.

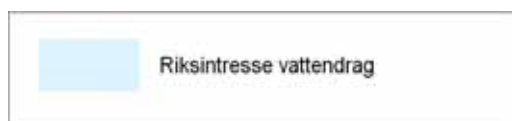
Riksintresse enligt MB kap. 3 pekas ut av statliga sektorsmyndigheter. Riksintresse enligt MB kap. 4 redovisas i lagtexten eller i särskild förteckning och är därigenom beslutade av riksdagen. Områden av riksintresse ska redovisas särskilt i översiktsplanen, och kommunen ska redogöra för hur man avser att tillgodose intressena.

Riksintresse är i sig ingen skyddsform. Riksintresseområden enligt MB kap. 3 § 6 (natur, kultur, friluftsliv) ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Vid fortsatt markanvändning på nuvarande sätt har bestämmelserna endast rådgivande funktion. Områden som är av riksintresse för anläggningar (kommunikationer, energidistribution) ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Alvesta kommuns ställningstagande till de riksintressen som finns i Alvesta kommun grundar sig i tillämpliga delar på översiktsplanen från 1994. Väsentligt motstridiga intressen mellan stat och kommun synes inte föreligga.

6.16.1. Geografiskt utpekade område (MB kap. 4)

MB kap. 4 innehåller särskilda bestämmelser för hus hållning med mark och vatten för några områden i landet. De områden som utpekade är, med hänsyn till sina natur- och kulturvärden, i sin helhet av riksintresse.

Enligt MB kap. 4 § 6 är Mörrumsåns vattenområde med tillhörande käll- och biflöden (se kartbild till höger) ett utpekade vattenområde där vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras (gäller inte vattenverksamhet som förorsakar endast obetydlig miljöpåverkan). Vattenreglering sker idag i bl.a. Huseby.

I MB kap. 4 § 2 utpekade ett antal områden där turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskild ska beaktas vid bedömning av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Ett av de utpekade områdena är sjön

Åsnen med öar och strandområden och områdena söder därom utmed Mörrumsån och vid sjön Mien till Pukaviksbukten och Listerlandet (se kartbild till höger).

Åsnenområdet är sammantaget länets värdefullaste naturområde. Områdets areal är ca 300 km², hälften land och hälften vatten. Sjön Åsnen är den tjugonde största sjön i Sverige. Den är inte bara en sjö utan snarare ett stort sjösystem med en för Sydsverige unik miljö. Sjön är grund med flacka, breda strandzoner. Medeldjupet är 3 meter, största djupet 14 meter. Det ringa medeldjupet är en viktig orsak till sjöns betydelse för fisket och som fågelsjö.

Åsnenområdet ligger i tre kommuner (Växjö, Alvesta och Tingsryd). Området/delar av området är av riksintresse för det rörliga friluftslivet, naturvården, kulturmiljövården samt för yrkesfisket. Delar av området skyddas som naturreservat och/eller är Natura 2000-område. Sjön och dess angränsande våtmarker omfattas av Ramsarkonventionen (Convention on Wetlands), enligt vilken Sverige har förbundit sig att bevara våtmarker av internationell betydelse, i synnerhet som livsmiljö för våtmarksfåglar. Ett stort antal fågelarter häckar eller rastar vid Åsnen. I området finns flera fågelskyddsområden där tillträdesförbud råder viss tid av året. Runt Åsnen finns även ett antal biotopskyddsområden, liksom ett antal utpekade nyckelbiotoper. I Länsstyrelsens Naturvårdsprogram för Kronobergs län är i stort sett hela Åsnenområdet, både sjön och omgivande landområden, beskrivna i delområden. Området finns med i Länsstyrelsens senaste ängs- och betesmarksinventering från 2004 samt våtmarksinventering från 1987. Där finns även ett antal områden med naturvårdsavtal, samt några av Länsstyrelsen skyddade naturminnen.

I norra delen och utefter den västra stranden av Skatelövsfjorden finns välbetade mader och strandängar. Vid sjöns nordligaste spets ligger Huseby bruk. Där har anlagts en våtmark/fågelsjö som också ska fungera som kväverrenare för det avrinnande vattnet från omgivande åkermark och för en del av Mörrumsåns vatten. I Huseby finns länets enda Naturrum.

Runt Åsnen finns rester av de förr så vidsträckta, mäktiga ädellövskogarna, t.ex. bokskogarna vid Torne, Bjurkärr och Agnäs. Åsnenområdet har större andel ädellövskog än övriga delar av länet.

Övergripande målsättning för Åsnenområdet

- bibehållande av natur- och kulturvården
- utveckling på bygdens villkor
- både turism och närrekreation
- utveckling av boenderesursen

(utdrag ur Länsstyrelsens "Åsnen i översiktsplanen")

Bild: Utsikt över Skatelövsfjorden, från Blodberget i Odensjö

I förslag till ny nationalparksplan föreslår Naturvårdsverket en ny nationalpark i västra Åsnen, delvis inom Alvesta kommun. Området omfattar cirka 2 000 hektar, varav cirka 400 hektar land och resterande vatten. Stommen i den föreslagna nationalparken utgörs av de tre befintliga naturreservaten Bjurkärr, Västra Åsnens övärld samt Agnäs, som i förslaget binds samman med mellanliggande vatten och några ytterligare öar. Nationalpark är det starkaste skyddet för naturen, och syftet är att bevara naturen i så ursprungligt skick som möjligt. Alvesta kommun har i sitt yttrande ställt sig positiv till den föreslagna nationalparken i Åsnen men

förutsätter att fortsatt utredning avseende utbredning, tillgänglighet och användning ska ske i nära samarbete med markägare och kommunens representanter. För kommunen och de lokala utvecklingsgrupperna är det av mycket stor betydelse och ett primärt behov att områdena på fastlandet kan fortsätta att utvecklas för bostadsbebyggelse.

Säkerställande

Riksdagen har pekat ut Åsnen som ett strategiskt område för turism och rekreation baserat på friluftsliv med natur- och kulturupplevelser. De unika värdena gör det extra angeläget att ta tillvara, nyttja och utveckla resursen i ett levande samspel mellan berörda parter.

Åsnenområdet/delar av Åsnenområdet är av riksintresse för rörligt friluftsliv, naturvård, kulturmiljövård och yrkesfiske. Områdets natur- och kulturvärden är grundläggande för dragningskraften, och området som helhet får därför inte förvanskas. Naturvård och friluftsliv ses som överordnade intressen i mark- och vattenanvändningen. Åsnenområdets olika riksintressen ska inte ses som ett generellt hinder för ny bebyggelse. Vissa områden kan dock ha så stora natur- och kulturvärden att lokaliseringen måste anpassas beträffande placering i landskapet och/eller att särskilda krav måste ställas på bebyggelsens utformning.

Inom hela området rekommenderas att stora landskapspåverkande exploateringsföretag inte ska tillåtas. För alla utpekade natur- och kulturvärden inom området rekommenderas hänsynstagande eller aktivt bevarande. Naturintresset ges företräde framför annan markanvändning inom betydande delar av Åsnenområdet.

I Åsnenområdet utpekade Natura 2000-områdena är av riksintresse enligt miljöbalken. För dessa områden krävs tillstånd från Länsstyrelsen för ingrepp "som på ett betydande sätt kan påverka miljön".

Utvecklad dialog, kunskapsutbyte och samarbete mellan de som arbetar med skydd och förvaltning av området och de som arbetar med utvecklingsfrågor är en övergripande förutsättning för utveckling av Åsnenområdet. Dialogen bör inbegripa de som bor och arbetar i området för att utvecklingen ska ske på bygdens villkor och stödja fortsatt hävd, lokalt näringsliv och permanentboende.

Fortlöpande dokumentation bör ske av tillkommande bebyggelse av anläggningar inom området. Konsekvenserna av olika åtgärder liksom av besöksstrycket på området bör analyseras.

Pågående samarbete mellan berörda kommuner (Alvesta, Växjö och Tingsryd) har följande syften:

- Naturvärdena ska bibehållas. Detta är grundläggande för områdets dragningskraft.
- Anläggningar för turism och friluftsliv samt fritidshusbebyggelse bör vara visuellt avskärmade från de värdefulla kulturmiljöerna. Det är viktigt att upplevelsen av orörda stränder bibehålls från sjösidan. Fritidsbebyggelsen bör lokaliseras och utformas med stor hänsyn till sjöns vattenkvalitet och så att leder och platser av betydelse för friluftslivet lämnas opåverkade.
- Utveckling av turism och anläggningar för friluftsliv ska baseras på lokala initiativ och på bygdens villkor.
- "Smultronställena" ska inte exploateras. De är av stor vikt både för turism och närrekreation.

Länsstyrelsen har tagit fram ett utmärkt material i skriften "Åsnen i översiktsplanen – Planeringsunderlag 2004". I detta planeringsunderlag redovisas på ett strukturerat och överskådligt sätt de värden och tillgångar som tillsammans gör Åsnen till ett unikt område för friluftsliv. Alvesta kommun ansluter sig till de ställningstaganden och inriktningsmål som anges i planeringsunderlaget.

Vad gäller Mörrumsån och dess tillhörande vattenområde har de senaste översvämningarna väckt frågan om den vattenreglering som sker i Huseby kan skapa problem uppströms. Frågeställningen har undersökts i den genomförda översvämningsskarteringen/-utredningen. Enligt utredningen påverkar och motverkar inte ett ökat vattenomsläpp i Huseby bildandet av översvämningar uppströms i den utsträckning man tidigare trott.

Tingsryds kommun har under lång tid haft målsättning och aktivt verkat för att återskapa fria vandringsvägar för fisk i Mörrumsån, mellan Åsnen och Östersjön. Alvesta kommun stödjer detta arbete som bedöms ytterligare öka Åsnens attraktivitet.

6.16.2. Naturvård

Områden av riksintresse för naturvården ska representera huvuddragen i svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen. Alvesta kommun har nio områden som är klassade som riksintressen för naturvården.

1) Broatorpabäckområdet (cirka 53 hektar)

Ett område sydväst om Sjuhult i nordvästra delen av kommunen. Ett bokskogsområde som inramar ett mycket vått kärr med al och ask. Området har en för länet säregen hydrologi, ovanlig vegetation och ett rikt fågelliv.

Säkerställande

Aktivt bevarande av naturvärdena och skydd mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Området är Natura 2000-område. Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintresset.

2) Lyåsa-Strömhult (cirka 936 hektar)

Ålderdomligt odlingslandskap med ängar, hagar, dungar med ek- eller bokdominerad lövskog. Bankeån har en värdefull myrsumpskogmosaik med representativa topogena kärr och en rik flora. Del av området är också av riksintresse för kulturminnesvården.

Säkerställande

Aktivt bevarande av såväl natur- som kulturvärden och skydd mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- och kulturmiljön. Eftersom naturvärdena i hög grad utgörs av det ålderdomliga odlingslandskapet bedöms det inte finnas någon konflikt mellan natur- och kulturvärdena.

3) Hakatorp (cirka 207 hektar)

Liten by med ålderdomligt odlingslandskap och väl bevarade småländska gårdar. Landskapet är svagt kuperat och omväxlande, med olika typer av ängs- och betesmarker, öppna åkerytor samt lövdungar. Hamlade träd, framför allt lind.

Säkerställande

Området är i vissa delar ett Natura 2000-område. Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintresset. Området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

4) Kopparåsmynnen (cirka 81 hektar)

Ett 3 km långt och 200 meter brett, väsentligen opåverkat och mångformigt myrkomplex med speciell hydrologi och värdefull flora. Myren ligger på gränsen mellan Växjö respektive Alvesta kommuns norra delar. På myren finns olika vitmossor, ängsull, tranbär, myrliilja och klockljung. Här häckar både trana och enkelbeckasin. Myren har särskilt stort geovetenskapligt, biologiskt och landskapsmässigt värde.

Säkerställande

Aktivt bevarande av naturvärdena. Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintressena. Området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Myren är ett utpekad våtmarksområde i myrskyddsplan för Sverige och ska som sådant ha ett långsiktigt skydd senast år 2010.

5) Fiolenområdet (cirka 1 038 hektar)

Fiolen, Fiolenbäcken, Åkhultsmyren och Aneboda naturskog är vetenskapligt referensområde av internationell betydelse för biologisk och limnologisk forskning. Sjön Fiolen som bildats i en sprickzon i berggrunden är obetydligt förorenad och har klart vatten. I anslutning till sjön finns ett vackert odlingslandskap. Byn Åkhult har välvärdade slätterängar intill bebyggelsen. På Åkhultsmyren finns ett flertal växtgeografiskt intressanta arter. Fiolen är ett av flera så kallade referensvatten i Kronobergs län. (Referensvatten = sjöar och vattendrag som är minimalt påverkade av t.ex. avlopp, vägar och kalkning).

Säkerställande

Största delen av riksintresset Fiolenområdet är skyddat som naturreservat och upptaget som ett Natura 2000-område.

6) Stråkenområdet (cirka 1 042 hektar)

Området, som ligger i Alvesta och Växjö kommuner, omfattar sjön Stråken och ett område väster därom. Sjön används sedan lång tid tillbaka i botanisk och limnologisk undervisning. Området har stora landskapsmässiga och biologiska värden. På sjöns västra strand ligger rester efter den gamla torpbyn Svänan. Väster om sjön finns, längs en bäck, ett stråk med alskog med riklig flora i botten- och fältskiktet.

Säkerställande

Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintressena. Området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

7) Blädingeås (cirka 413 hektar)

Odlingslandskap med naturbetesmark. Området har stora biologiska, landskapsmässiga och geovetenskapliga värden.

Säkerställande

Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintressena. Området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

8) Åsnenområdet (cirka 30 000 hektar)

Sjön Åsnen med omgivande stränder är av riksintresse för naturvård. Flera delområden utpekade som skyddsvärda utifrån olika intressen. Det finns flera naturreservat inom området, varav följande i Alvesta kommun: Husebymaden, Agnäs, Bjurkärr, Västra Åsnens övärld. Länsstyrelsens plan för att bilda naturreservat berör bland annat Torne bokskog och Silkesnäs. Bildandet av naturreservat för Torne bokskog pågår. I Åsnenområdet finns några av Länsstyrelsen skyddade naturminnen. Vidare finns flera fågelskyddsområden. I länets Naturvårdsprogram är i stort sett hela Åsnenområdet beskrivet i flera delområden med värdefull natur. Ett flertal mindre områden har utpekats i Länsstyrelsens ängs- och hagsmarksinventering respektive våtmarksinventering. Skogsstyrelsen har inventerat nyckelbiotoper och naturvärden i området. För ett antal mindre områden runt Åsnen har Skogsstyrelsen tecknat naturvårdsavtal med markägaren. Strandskyddet i Åsnenområdet gäller 200 meter in på land och 100 meter ut från land.

Naturvårdsverket föreslår i förslag till ny nationalparksplan att det inrättas en ny nationalpark i västra Åsnen (se 6.16.1).

Säkerställande

I Åsnenområdet finns flera delområden som är skyddade som naturreservat och/eller är Natura 2000-område. Sedan 1989 är sjön Åsnen ett s.k. Ramsarområde. Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintressena. Området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Se även 6.16.1.

9) Taglamyrens norra del (cirka 428 hektar)

Myren ligger på själva vattendelaren mellan Helgeåns och Mörrumsåns vattensystem. Den innehåller såväl mossepartier, som täcker större delen, som kärrområden. Det öppna kärrområdet har väl utvecklade hölje- och tuvstrukturer. Från söder skjuter en moränrygg med gården Tagelkärr ut mitt i myren. Myren hyser ett av länets större orrspel, och där häckar sydlig ljungpipare.

Säkerställande

Myren skyddas som naturreservat och är ett Natura 2000-område. Markanvändning ska ske med särskild hänsyn till naturvårdsintressena.

6.16.3. Natura 2000-områden

Natura 2000 är ett nätverk av områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa. Syftet är att bevara den biologiska mångfalden inom gemenskapen genom att alla medlemsländer tar ansvar för att säkra sin del av det gemensamma arv som naturen är. Alla Natura 2000-områden är riksintresseområden (MB kap. 4, §§ 1 och 8). I Sverige finns nära 4.100 Natura 2000-områden på en yta av totalt mer än 6 miljoner hektar.

I Alvesta kommun finns för närvarande tretton Natura 2000-områden. Ingrepp "som på ett betydande sätt kan påverka miljön" i ett sådant område kräver tillstånd från Länsstyrelsen. Syftet med tillståndsplikten är att områdenas höga värden inte får förstöras. Vissa av områdena är naturreservat.

Länsstyrelsen upprättar bevarandeplaner för Natura 2000-områdena. Planerna ska tjäna som kunskapsunderlag i planering och vid prövning av exploateringsärenden som kan påverka områdena.

6.16.4. Kulturmiljövård

Följande områden utgör riksintresse för kulturmiljövården och ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljöerna:

1. Lyåsa-Strömhult: Odlingslandskap med småskaliga byar i marginalbygd på gränsen mellan Varend, Njudung och Finnvedens folkland.
2. Horda-Ryd: Odlingslandskap präglad av laga skifte och med välbevarade högt belägna gårdsbildningar från 1850-1900.
3. Härlöv: Kyrkby sedan medeltiden med sockencentrum, smedja och välbevarade gårdsgrupperingar från 1800-talets första hälft.
4. Borshults by: Bymiljö med karaktär av oskiftad by med i stort sett oförändrad bebyggelsestruktur sedan 1824.
5. Hjärtanäs-Dansiö-Gåvetorp-Spåningslanda: Odlingslandskap med lämningar från förhistorisk tid och med herrgårds- och allmogebebyggelse från främst 1700- och 1800-talen.
6. Benestad-Blädinge-Oby-Näs: Fornlämningsstråk med gravar av olika typer från slutet av stenålder och in i järnålder. Stråken har tydlig koppling till de äldsta byarnas inägomark och bebyggelseelägen och är väsentliga inslag i den varendska centralbygden.
7. Huseby-Skatelöv: Järnbruks- och herrgårdsmiljö där bruket, beläget vid kommunikationsstråk, har bildat grunden för den småländska industrialiseringen. Sockencentrum i odlingslandskap med en betydande fornlämningskoncentration från såväl brons- som järnålder och ett bra exempel på omfattande järnåldersgravfält längs åsrygg.
8. Torsås: Laga skifteslandskap runt före detta kyrkplats med bebyggelse från det sena 1800-talet.

Säkerställande

För samtliga riksintresseområden för kulturminnesvård anges aktivt bevarande. Områdena ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön. För kulturvärdenas säkerställande hänvisas främst till riktlinjerna i länets och kommunens kulturmiljövårdsprogram.

För samtliga riksintresseområden gäller kulturanpassat jord- och skogsbruk, vård av fornlämningar/gravfält där sådana finns, vård av befintligt bebyggelsebestånd och anpassning av ny bebyggelse.

Vid ökat bebyggelsetryck i riksintresseområden för kulturminnesvård bör områdesbestämmelser inrättas till skydd för de mest skyddsvärda delarna.

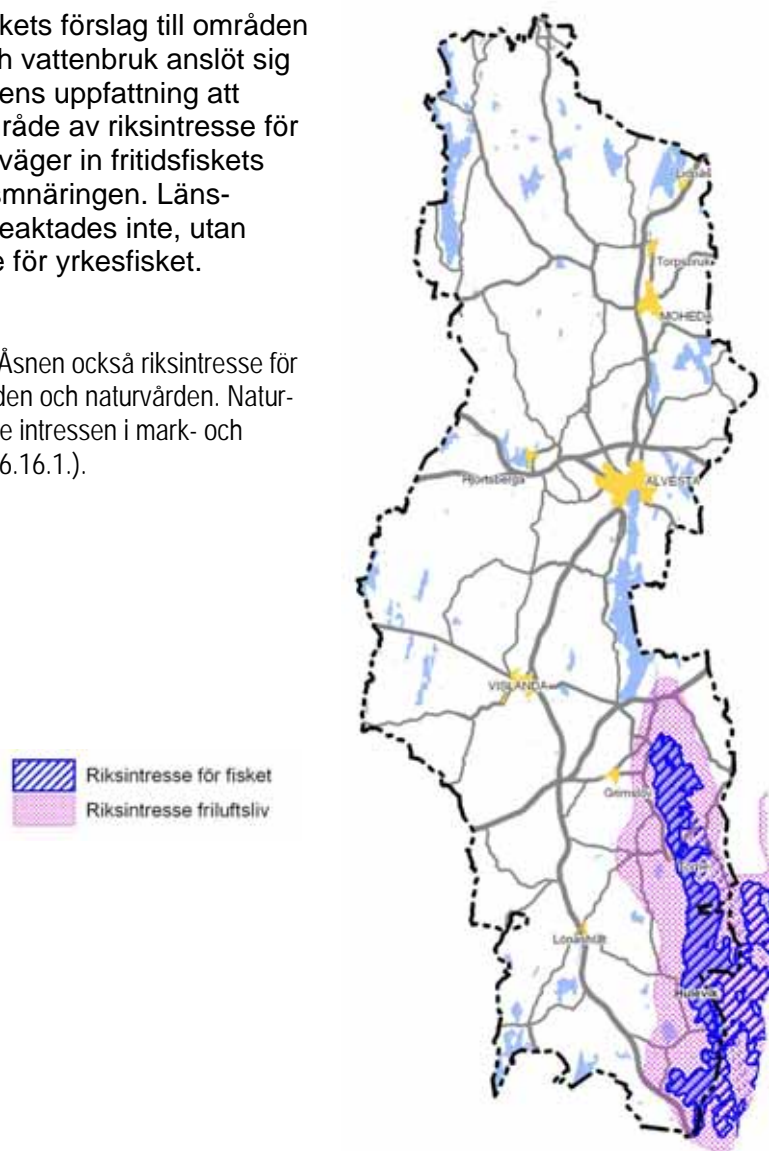
6.16.5. Yrkesfiske

Sjön Åsnen klassas som riksintresse för yrkesfisket (se kartan nedan). Som riksintresse ska yrkesfisket ges möjlighet att vidareutvecklas och ska skyddas mot skadliga verksamheter och åtgärder. Fritidsfiske ingår som en del i riksintresset för friluftsliv.

I remissyttrande över Fiskeriverkets förslag till områden av riksintresse för yrkesfiske och vattenbruk anslöt sig Alvesta kommun till Länsstyrelsens uppfattning att Åsnen inte bör utpekas som område av riksintresse för yrkesfisket, om man inte också väger in fritidsfiskets kommersiella betydelse för turismnäringen. Länsstyrelsens förslag till kriterium beaktades inte, utan Åsnen kvarstår som riksintresse för yrkesfisket.

Säkerställande

Förutom riksintresse för yrkesfisket är Åsnen också riksintresse för det rörliga friluftslivet, kulturminnesvården och naturvården. Naturvård och friluftsliv ses som överordnade intressen i mark- och vattenanvändningen (se också avsnitt 6.16.1.).

6.16.6. Friluftsliv

Sjön Åsnen och omgivande strandområden utgör riksintresse för friluftsliv enligt MB kap. 3 § 6 och är geografiskt riksintresse för turism och friluftsliv enligt MB kap. 4 §§ 1 och 2 (se ovanstående karta). Området/delar av Åsnenområdet är också av riksintresse för naturvården, kulturminnesvården och yrkesfisket.

Enligt kommunens mening är riksintresset för det rörliga friluftslivet i huvudsak knutet till själva sjön och dess närmaste omgivning. Utanför strandzonen saknas i allmänhet sjökontakten eller upplevelsen av att området är beläget i sjöns närhet.

Huseby med omgivning, i norra delen av riksintresseområdet, har utvecklats till ett viktigt turist- och rekreativmål. Flertalet av kommunens cykel- och vandringsleder passerar Hu-

seby, som kan utvecklas till en samlande stödpoint för turism, rörligt friluftsliv och upplevelsenärningar i anslutning till Åsnenområdet. (Se även 6.3).

Säkerställande

I de delar av sjön Åsnen och omgivande landområden som utgör riksintresse för det rörliga friluftslivet och som ligger inom Alvesta kommun prioriteras åtgärder som ökar områdets attraktivitet för turism och det rörliga friluftslivet, under förutsättning att åtgärderna inte skadar övriga riksintressen inom detta område.

Huseby bruk har som regional sevärighet även stor betydelse för friluftslivet genom att det är en samlande stödpoint för olika cykel- och vandringsleder, och genom att där finns samlad information om värdena i Åsnenområdet, allemansrätt m.m.

Vid lokalisering av anläggningar och bebyggelse i Åsnens närområde är det av stor vikt att förändringar inte hindrar möjligheterna att nå vattnet och att röra sig fritt utefter stränderna. Om ett mera differentierat strandskydd blir tillåtet bör den generella strandskyddszon på 200 meter som gäller för Åsnens stränder kunna prövas utifrån strandområdets innehåll och beskaffenhet. Detta gäller i första hand i Torne och området söder därom inklusive Tvetaryd, Hulevik och Ulvön.

6.16.7. Energidistribution

Det svenska stamnätet för eldistribution består av ledningar och transformatorstationer för spänningarna 220 kV och 400 kV. Stamnätet ägs och förvaltas av affärsverket Svenska Kraftnät.

Stamnätsledningar för eldistribution har tidigare klassificerats som riksintresse. Statens energimyndighet arbetar med en översyn av riksintresse för energiförsörjning i landet. Tills vidare gäller Strategier och principer avseende riksintressefrågor inom NUTEKs ansvarsområde (från 1966). Där sägs att det i första hand är planerade anläggningar som ska pekas ut som riksintresse, eftersom befintliga anläggningar i regel har skydd av annan lagstiftning, t.ex. genom koncessionsbeslut.

I kommunen finns för närvarande inga utpekade planerade anläggningar för energidistribution. Svenska Kraftnät planerar att bygga en ny överföringsledning 400 kV för att förstärka stamnätet mellan Närke och Skåne, den s.k. Sydlänken. Olika sträckningar liksom teknikval har diskuterats. Alvesta kommun kan komma att beröras av projektet. En förstudie med alternativa stråk och teknikval (luftledning eller markkabel) presenterades hösten 2006. I januari 2008 tog Svenska Kraftnät beslut om teknik för Sydlänken. Länken kommer att ingå i ett större projekt som heter SydVästlänken. I den del av projektet som kan komma att beröra Alvesta kommun, dvs. delen mellan Jönköping och söderut till Skåne, kommer ny likströmsteknik med markkabel att användas. Denna lösning tillmötesgår kommunens ställningstagande i yttrandet över förstudien, där kommunen förordade en kabelläggning i mark och motsatte sig ytterligare luftledningar av denna storlek genom kommunen.

En planerad kraftledning av denna storlek kommer att betraktas som ett riksintresse men kan inte läggas in i översiktsplanen förrän lokaliseringen är klarlagd. Genomförandet av överföringsledningen har sådan betydande miljöpåverkan att planerna ska miljöbedömas.

Säkerställande

Inom ett område av 100 meter från befintlig eller planerad 400 kV-ledning bör ny bostadsbebyggelse prövas restriktivt. För övriga ledningar gäller säkerhetsavstånd enligt gällande föreskrifter.

Motstående intressen samt konsekvenser för samhällsutveckling, boende och miljö

En eventuellt ny 400 kV överföringsledning med sträckning genom Alvesta kommun har sådan betydande miljöpåverkan att en miljöbedömning ska ske.

6.16.8. Kommunikationer

Följande trafikanläggningar utgör riksintresse (se karta avsnitt 6.13). :

- riksvägar nr 23, 25 och 27
- Södra stambanan
- Kust till kustbanan

Växjö flygplats är av riksintresse för luftfarten enligt MB kap. 3 § 8. Inte bara flygplatsområdet är ett riksintresse som ska skyddas utan också omgivande influensområden för buller och höjdbegränsade områden. Östra delen av Alvesta kommun berörs av det höjdbegränsade området, vilket medför restriktioner för markanvändningen. Det aktuella området finns redovisat i kartbilaga 2. Runt alla flygplatser finns områden som begränsar byggnadshöjder, för att flygsäkerheten inte ska äventyras. Alla byggnadsverk berörs, såväl fasta som tillfälliga. Närmare uppgifter om det höjdbegränsade området kan inhämtas hos Luftfartsstyrelsen och Växjö flygplats.

För vägarna omfattar riksintresset de mark- och vattenområden som berörs av utpekat befintligt vägnät. Genom att riksintresset förklaras ska vägarna skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar tillkomst av eller utnyttjande av dem. Det innebär skydd från t.ex. att bebyggelse och verksamheter lokaliseras i anslutning till viktiga transportleder.

Planering pågår för fortsatt ombyggnad av riksvägarna 25 och 23 till mötesfria vägar med mitträcke. Rv 25 planeras byggas om till 2+2 väg och 2+1 väg med stor omkörningsmöjlighet på sträckan Lekaryd och Växjö västra infart. Även Rv 23 planeras bli en 2+1 väg, och sträckan Gottåsa-Ströby påbörjades under år 2007. Förändringarna bidrar till ökad framkomlighet och trafiksäkerhet. Några större förändringar av vägarnas sträckning ligger inte, enligt uppgift från Vägverket, inom ramen för nuvarande länsplan för regional transportinfrastruktur som sträcker sig till 2015. I samband med vägutredning för väg 23 diskuteras eventuellt ny sträckning inklusive ny bro förbi Huseby. Vad gäller väg 25 kan en förändrad sträckning bli aktuell vid ombyggnation av vägen över järnvägen vid Forsa, väster om Alvesta.

För järnvägarna utgörs riksintresset av spår och spårplaneringar samt stationer för resandeutbyte och bangårdar för godshantering och övriga spårplaneringar som behövs för att säkerställa transportfunktionen. Banverket beslutade i december 2006 om järnvägens riksintressen enligt 3 kap. 8 § Miljöbalken, efter en översyn av riksintressena.

Säkerställande

Rekommendationer om säkerhetsavstånd till byggnader och andra anläggningar säkerställer att kommunikationsanläggningarna kan användas på avsett sätt.

För delar av riksvägarna 23, 25 och 27 kan förändrad vägsträckning bli aktuell i samband med vägombyggnad.

Stor vikt måste läggas vid att vidareutveckla Alvesta som regionalt kommunikationscentrum för spårbundna person- och godstransporter. Alvesta kommun planerar tillsammans med SJ, Banverket, grannkommunerna, regionala myndigheter m.fl. upprustning av stationsområdet i Alvesta för att underlätta tågbyten och göra området säkrare för passagerare. I detaljplaner reserveras mark i anslutning till stationsområdet, så att ett resecentrum med god tillgång till närbelägna parkeringsplatser och tillräckligt utrymme för bussar m.m. kan utvecklas. Planering pågår för att anordna en kombiterminal i anslutning till befintligt bangårdsområde i Alvesta. Behovet av förvärv av mark för att ge möjlighet till framtida utveckling av godshanteringen i ett läge utanför centrum ska beaktas i kommunens planering.

Alvesta kommun stöder Banverkets ambitioner att öka säkerheten för väg- och järnvägstrafikanter genom att bygga bort plankorsningar mellan väg och järnväg. Vid förändringar av vägsystemet måste dock stor hänsyn tas för att undvika oönskade barriäreffekter.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR ALVESTA KOMMUN 2008-06-03

Det höjdbegränsade området för Växjö flygplats, som även berör delar av Alvesta kommun, innebär begränsning av vegetations- och byggnadshöjder för att flygsäkerheten inte ska äventyras. Det aktuella området redovisas i översiktsplanens kartbilaga 2. Närmare uppgifter om det höjdbegränsade områdets utbredning och vilka restriktioner som gäller kan inhämtas hos Luftfartsstyrelsen eller Växjö flygplats.

6.16.9. Totalförsvaret

Inom kommunen kan det finnas områden av riksintresse för totalförsvaret som av sekretessskäl inte redovisas. I de fall Försvarsmaktens intresse berörs i plan- eller lovärenden eller i ärenden om förhandsbesked inhämtas yttrande från Försvarsmakten och en särskild prövning sker i byggnadsnämnden (i Alvesta kommun Nämnden för Samhällsplanering). Om nämnden fattar beslut som går emot Försvarsmaktens intressen, kan beslutet komma att överprövas av Länsstyrelsen eller, om beslut om sådan överprövning inte har fattats, överklagas av Försvarsmakten.

Kännedom om berörda områdens belägenhet och omfattning finns hos kommunen och Länsstyrelsen.

Säkerställande

Plan- och lovärenden eller ärenden om förhandsbesked kan beröra riksintresseområden för totalförsvaret, som av sekretessskäl inte redovisas i översiktsplanens kartmaterial. Vid sådant förhållande ska kommunen i första hand tillgodose riksintresset.

6.16.10 Vindbruk

Energimyndigheten beslutade i maj 2008 om områden av riksintresse för energiproduktion genom vindkraft, enligt 3 kap. 8 § Miljöbalken. Beslutet innebär att andra eventuella exploateringar inom de utpekade områdena inte får innebära en påtaglig skada på riksintresset för vindbruk.

Alvesta kommun berörs av ett riksintesseområde för vindbruk beläget väster om Hjortsberga. Energimyndighetens beslut om områden för vindbruk har inte föregåtts av någon djupare utredning med konsekvensanalyser för markägare, grannar och andra berörda. Gränsen för det utpekade området är oklar och måste noga studeras utifrån lokala förutsättningar. Områdets utbredning och gränser har därför inte kunnat anges på kartbilaga 1. En mera tydlig avgränsning av riksintesseområdet föreslås göras i ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Säkerställande

Konsekvensanalys av riksintresset och en mera tydlig avgränsning av riksintesseområdet föreslås behandlas särskilt i ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

I avsnitt 6.12.3. (Framtida energiförsörjning) anges under Riktlinjer vilka bedömningsgrunder som bör tillämpas vid lokaliseringsprövning av vindkraftverk.